

Journal of Spatial Development and Policy

ISSN: 2985-220x (Online)

March - April 2025

Vol. 3 No. 2

Journal of Spatial Development and Policy ปีที่ 3 ฉบับที่ 2

JSDP

ISSN: 2985-220X (Online)

Journal of Spatial Development and Policy Vol. 3 No. 2

Journal of Spatial Development and Policy

3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 080-224-1454, 081-601-5934 อีเมล: ajsdp9900@gmail.com

Journal of Spatial Development and Policy

เจ้าของ: ปัญญาพัฒน์ 3/1273 ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร แสงใส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ สุวิทย์ อธิศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทร เอกผาชัยสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ ลักษณะมีอุทัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณศรี ศรีสมพันธ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภินิษฐา นาเลาะห์

มหาวิทยาลัยนครพนม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ แยมเขื่อน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ผู้จัดการวารสาร:

นางสาวศิริรัตน์ ประศรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Spatial Development and Policy มีกำหนดวงรอบการเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

Journal of Spatial Development and Policy

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/JSDP/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Spatial Development and Policy ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพัฒนาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ระดับองค์กร กลุ่มหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ วารสารมุ่งเน้นส่งเสริมงานวิชาการที่มีลักษณะเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ที่ผลักดันไปสู่การสร้างนโยบายของพื้นที่ โดยเปิดรับบทความทางด้านการพัฒนาพื้นที่ที่บูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เกษตรศาสตร์ และงานทางด้านสหวิทยาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และผลักดันสู่การสร้างกรอบนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ ปีละ 6 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่
- 3) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นบทความในลักษณะวิจารณ์หรืออธิบายเหตุผลสนับสนุนในประเด็นที่เห็นด้วย และ มีความเห็นแตกต่างในมุมมองวิชาการ

บทบรรณาธิการแถลง

Journal of Spatial Development and Policy ฉบับนี้เป็นปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มีนาคม - เมษายน 2568) มุ่งเน้นการเผยแพร่ บทความทางด้านการพัฒนาพื้นที่ที่บูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เกษตรศาสตร์ และงานทางด้านสหวิทยาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่และผลักดันสู่การสร้างกรอบนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ จากหลากหลายหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทาง Journal of Spatial Development and Policy ได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้จัดการวารสาร และคณะกรรมการ บรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และวิญญูชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป ด้วยจิตคารวะและขอบคุณทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส

บรรณาธิการ Journal of Spatial Development and Policy

สารบัญ

บทความวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ชัยวัฒน์ วุฒิอุทัยพงศ์, นลินฉัตร ธราสิริวิโรภทร, จอมขวัญ ศุภศิริกิจเจริญ	1-10
การวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล เจนจิรา ปาทาน, จริญญา แสนราช	11-28
รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ระชานนท์ ทวีผล, ฉัตรวริน คลองน้อย, พรหมมาตริ จินดาโชติ, สไบทิพย์ มงคลนิมิตร, รัชมงคัล ทองหล่อ	29-44
การศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทผลิตเครื่องตีพิมพ์ “A” ในประเทศไทย กิ่งแก้ว พันทะบุตร, อาทิตยา แก้วคง, อนุวัต สงสม	45-56
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กนกกาญจน์ พวงเพชร, สุนิตดา เทศนิยม, อีรพล กาญจนากาศ, สมคิด ดวงจักร์	57-68
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี วันวิสา นวนไทย, ศรีรัฐ ไกวงศ์	69-82
พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี พระมหาชานนท์ โชติวณฺเณ (แฝงบุญ), สุรพล พรหมกุล, สุทธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	83-92
พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ พระมหาทวีพงษ์ ธรรมปาโล (วิเศษสังข์), สุรพล พรหมกุล, สุทธิพงษ์ สวัสดิ์ทา	93-102
ผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามในสื่อสังคมออนไลน์ต่อการรับรู้ตนเองของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ชญาณ์วัต กิจนพ	103-114
ความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี บุญญพัฒน์ พานมะลิ, ศรีรัฐ ไกวงศ์	115-124

The Factors Affecting Work Performance of Product Consultants in Captain Coating Company Limited

Chaiwat Wutthiruethaiphong^{1*} Nalinchat Tharasiririraphat² and Chomkhwan Suphasirikitcharoen²

¹ Student, Master of Business Administration Program, Thonburi University, Thailand

² Lecture, Major Business Administration, Faculty of Business Administration, Thonburi University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: hasanattaqwa@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study (1) work motivation factors and work performance of product consultants in Captain Coating Company Limited, and (2) the impact of work motivation factors on the work performance of product consultants. This study employs a quantitative research methodology using a structured questionnaire to collect data from a sample of 207 product consultants selected through purposive sampling. The data were analyzed using descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential statistics (multiple regression analysis). The findings indicate that overall work motivation was rated at a high level. Among the motivation factors, the highest-rated aspect was occupational status, followed by personal wellbeing, management, job security, coworker relationships, nature of work, policies and administration, work environment, work success, responsibility, respect, salary and benefits, career advancement, and future advancement opportunities, respectively. The regression analysis revealed that four key motivation factors significantly influenced work performance at a 0.05 statistical significance level: work success, responsibility, personal well-being, and management. The results suggest that improving these factors can enhance employee performance, leading to better organizational outcomes. This study provides insights for management to develop effective HR policies to sustain and enhance employee motivation and productivity in the sales sector.

Keywords: Work Motivation, Work Performance, Work Satisfaction

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

ชัยวัฒน์ วุฒิฤทัยพงศ์^{1*} นลินฉัตร ธราสิริวิรัตน์² และ จอมขวัญ ศุภศิริกิจเจริญ²

¹ นักศึกษาศาสตรบัณฑิตบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี ประเทศไทย

² อาจารย์ สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: hasanattaqwa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) แรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด และ (2) แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานฝ่ายขายสายงานร้านค้าทั่วไป จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานะของอาชีพ รองลงมาคือ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาสความก้าวหน้าในอนาคต ตามลำดับ และ 2) ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว และด้านการปกครองบังคับบัญชา ตามลำดับ ผลการศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนานโยบายด้านการจัดการแรงจูงใจของพนักงานขายในอุตสาหกรรมสี

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงาน, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, ความพึงพอใจในการทำงาน

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

บริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายสีทาอาคาร เป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจไทยที่มีอัตราการเติบโตต่ำ โดยปี พ.ศ. 2566 เศรษฐกิจไทย GDP เติบโตเพียงร้อยละ 1.9 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567, ออนไลน์) และ เฉพาะสาขาก่อสร้างจากการรายงานภาวะเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP ไตรมาสที่ 2 สาขาก่อสร้าง ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2567 ลดลงร้อยละ 17.3 และไตรมาสที่ 2 ลดลงร้อยละ 5.5 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยไตรมาสที่ 1/2567 ยอดขายตลาดที่อยู่อาศัยภาพรวมลดลงร้อยละ 26.6 หน่วยขายอาคารชุดลดลงร้อยละ 29 และบ้านจัดสรรลดลงร้อยละ 16 (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2567) กอร์ปกับหนี้ครัวเรือนสูงถึงร้อยละ 90 ของ GDP และดอกเบี้ยมีอัตราที่สูงทำให้กำลังซื้อผู้บริโภคลดลง และธนาคารมีความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อสู่บ้านลดลง ทั้งนี้ภาครัฐก็ได้มีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคอสังหาริมทรัพย์โดยการลดค่าธรรมเนียมการโอนจากร้อยละ 0.3 เป็นร้อยละ 0.01 ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2567 และธนาคารแห่งประเทศไทยมีมาตรการผ่อนคลายการกำหนดเพดานสินเชื่อ (LTV) ด้วยเช่นกัน ปัจจุบันดัชนีรวมตลาดอสังหาริมทรัพย์ (หมวดที่อยู่อาศัย) ประเทศไทยในไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2567 มีดัชนีเท่ากับ 78.80 ปรับตัวลดลงร้อยละ 2.8 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน และลดลงร้อยละ -15.4 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อน (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2567) สถานการณ์ดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภาค

อสังหาริมทรัพย์ไทย และสินค้าเกี่ยวข้องกัน เช่น วัสดุก่อสร้าง ปูน สี กระเบื้อง และสุขภัณฑ์ อีกทั้งยังคงเผชิญกับการแข่งขันจากคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน จากข้อมูลรายได้ผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายสีทาบ้าน ปี พ.ศ. 2565 บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ภายใต้แบรนด์สินค้า TOA การเติบโตเหนือคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน มีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุด มีรายได้มูลค่า 17,982 ล้านบาท จำกัด บริษัท นิปปอนเพนต์ (ประเทศไทย) จำกัด มีรายได้มูลค่า 6,158 ล้านบาท บริษัท อีคโชน โนเบล เพ้นท์ ประเทศไทย จำกัด 6,078 ล้านบาท บริษัท เบเยอร์ จำกัด 5,082 ล้านบาท บริษัท โจตัน ไทย จำกัด 3,620 ล้านบาท บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด 1,496 ล้านบาท และบริษัท สีเคลต้า จำกัด (มหาชน) 1,010 ล้านบาท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567)

บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด จำหน่ายและผลิตสี จดทะเบียนจัดตั้ง เมษายน พ.ศ.2519 ชื่อ บริษัท สีกัปตัน จำกัด ภายใต้แบรนด์สินค้า Captain และปี พ.ศ. 2553 เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ภายใต้การบริหารงานในกลุ่มบริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ผลการดำเนินงานของบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563-2566 มีรายได้ที่เติบโตขึ้น โดย ปีพ.ศ.2562 มีมูลค่า 1,403,244,927 ล้านบาท ปี พ.ศ.2563 มีมูลค่า 1,367,037,713 ล้านบาท ปีพ.ศ.2564 มีมูลค่า 1,378,047,923 ปีพ.ศ.2565 มีมูลค่า 1,462,648,291 ล้านบาท และปีพ.ศ.2566 และ มีมูลค่า 1,495,648,395 ล้านบาท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) และการจำหน่ายสีของบริษัทกัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด เป็นลักษณะมีตัวแทนพนักงานขาย (Product Consultant) ไปประจำห้าง และร้านค้า ตามสาขาต่าง ๆ กระจายเข้าถึงกลุ่มลูกค้าในแต่ละพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของบริษัทในการนำเสนอสินค้าสู่ลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจและความพึงพอใจในสินค้า สร้างยอดขายและรายได้ให้กับบริษัท มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลสินค้ากับลูกค้าโดยตรง จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดต่าง ๆ สะท้อนเสียงความคิดเห็นของลูกค้าหรือความนิยมของสินค้าต่าง ๆ ให้บริษัททราบ พร้อมทั้งดูแลลูกค้าหลังการขาย เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และสร้างโอกาสในการขายในอนาคต ภาพลักษณ์ของพนักงานขายจึงสะท้อนภาพลักษณ์ของบริษัท ดังนั้นพนักงานฝ่ายขายถือได้ว่าเป็นสายงานหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างยอดขาย และความสำเร็จตามเป้าหมายของบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด (บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด, 2567)

ทั้งนี้บุคลากรถือเป็นทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวแปรที่สำคัญ เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ และการที่บริษัทจะประสบความสำเร็จนั้นต้องมาจากประสิทธิภาพของพนักงาน การที่จะทำให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานผู้บริหารจึงต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับพนักงาน โดยการส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น มีทัศนคติที่ดี กักบองค์กร ทุ่มเทความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ โดยอาศัยการผลักดันขององค์กรให้มีความร่วมมือกระตือรือร้นในการทำงาน แต่ละบริษัทจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเหมาะสมตามลักษณะของธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (รุสมิ มานะ, หทัยกานต์ กุลวชิรารวรรณ์ และจุฑาทิพย์ ลีลาธนาพิพัฒน์, 2566) การสร้างแรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานรู้สึกพึงพอใจและมีกำลังใจในการทำงานยอมส่งผลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและผลสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้แรงจูงใจเป็นการที่บุคคลได้รับการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีพลัง มีคุณค่า มีทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เต็มใจ ความพยายาม หรือแรงผลักดันในตนเอง รวมทั้งการเพิ่มพูนความสามารถที่จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความต้องการ และสร้างความพึงพอใจสูงสุด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์, 2560) เป็นความเต็มใจของพนักงานที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานเอง แรงจูงใจในการทำงานจึงมีผลมากทั้งผลงานที่ให้กับองค์กรและพนักงานก็ได้ผลตอบแทนด้วย แรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานเกิดความผูกพันกับงานและองค์กร และปัจจัยค้ำจุนเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการทำงาน หรือป้องกันไม่ให้นักงานเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในงาน และไม่ชอบงาน (Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B., 1959) ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญ

จากที่ได้กล่าวมาในตอนต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด เนื่องจากบริษัทให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย

ของบริษัท เพราะพนักงานขายเป็นหัวใจสำคัญมีบทบาทในการสร้างรายได้ และความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นธุรกิจจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรจะให้มีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้พนักงานทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้คงอยู่กับองค์กรระยะยาว และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อนำเสนอผู้บริหาร และสามารถนำไปวางแผนพัฒนาฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสร้างยอดขายให้เติบโตเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พนักงานบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด จำนวนพนักงานทั้งหมด 207 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานขายของบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด สายงานร้านค้าทั่วไป โดยเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีพนักงานขายสายงานร้านค้าจำนวน 207 คน จากทั้งหมด 6 ภูมิภาค (ข้อมูลบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2567)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานฝ่ายขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด โดยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อายุการทำงาน และภูมิภาคที่รับผิดชอบ มีลักษณะคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด แรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย 1) ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ 2) ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ เงินเดือนและสวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว ความมั่นคงในการทำงาน และการปกครองบังคับบัญชา โดยมีลักษณะคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบสเกลการให้คะแนน ประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย มีลักษณะคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบสเกลการให้คะแนน ประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale

โดยเกณฑ์การให้คะแนนในส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 ดังนี้

คะแนน	5	ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
คะแนน	4	ระดับความคิดเห็นด้วยมาก
คะแนน	3	ระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง
คะแนน	2	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อย
คะแนน	1	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือนั้น จากการทดลอง (Try Out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ไม่น้อยกว่า 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง หรือค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วย Reliability Analysis เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถามได้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค แอลฟา เท่ากับ 0.986 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือ ยอมรับได้ (Cronbach Lee Joseph, 1984)

3. สมมติฐานการวิจัย

แรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด จำนวน 207 ราย โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถาม ออนไลน์และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน 2567 หลังจากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถาม และนำข้อมูลมาลงรหัส ตัวเลขสำหรับการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติคอมพิวเตอร์ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิด และทฤษฎี จากหนังสือ บทความ วิชาการ ผลงานวิจัยที่ทำการศึกษามาก่อนแล้ว และการค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ และอ้างอิงในการเขียนสรุปผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

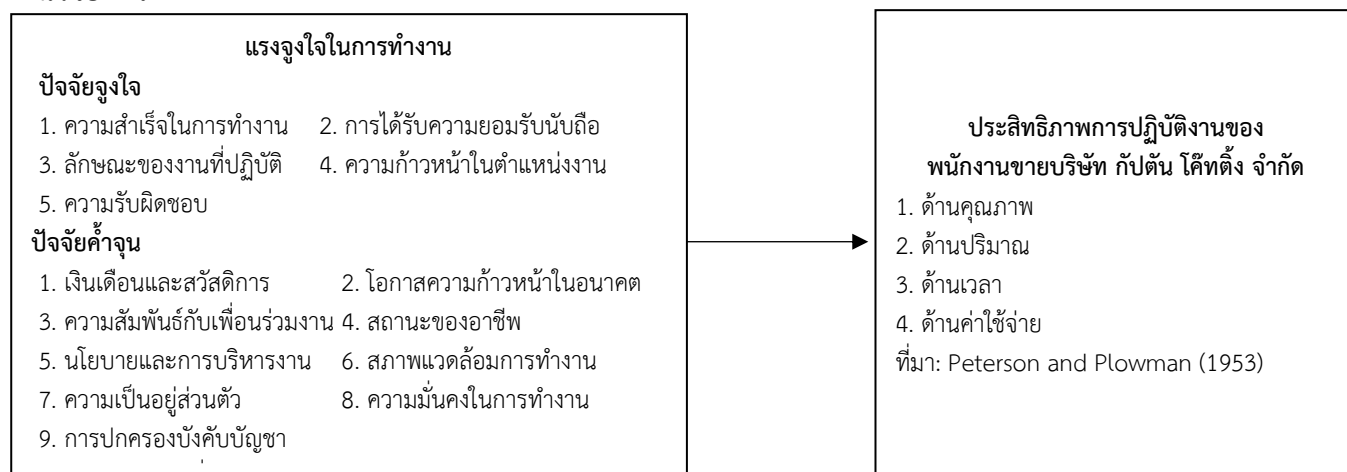
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Interferential statistics) ด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ผู้วิจัยได้ ทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานตามแนวคิดของ Frederick Herzberg (1959) และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Peterson & Plowman (1953) จึงกำหนดกรอบ งานวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. แรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โดยสถิติค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญของแรงจูงใจในการทำงาน

แรงจูงใจในการทำงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับ
ปัจจัยจูงใจ				
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	3.93	0.56	มาก	9
ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ	3.83	0.51	มาก	11
ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.02	0.54	มาก	6
ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน	3.81	0.59	มาก	12
ด้านความรับผิดชอบ	3.90	0.56	มาก	10
ปัจจัยค้ำจุน				
ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	3.81	0.64	มาก	13
ด้านโอกาสความก้าวหน้าในอนาคต	3.68	0.65	มาก	14
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.09	0.61	มาก	5
ด้านสถานะของอาชีพ	4.25	0.60	มากที่สุด	1
ด้านนโยบายและการบริหารงาน	4.02	0.62	มาก	7
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	4.00	0.62	มาก	8
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	4.18	0.58	มาก	2
ด้านความมั่นคงในการทำงาน	4.14	0.64	มาก	4
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	4.15	0.65	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.99	0.77	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความสำคัญของแรงจูงใจในการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสถานะของอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านโอกาสความก้าวหน้าในอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์โดยสถิติค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับ
ด้านคุณภาพ	4.13	0.58	มาก	2
ด้านปริมาณ	3.92	0.57	มาก	4
ด้านเวลา	4.14	0.60	มาก	1
ด้านค่าใช้จ่าย	4.09	0.56	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	0.53	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความสำคัญประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลา อยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพ อยู่ในระดับ

ความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านปริมาณ อยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

2. แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) แรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.272	0.171		1.587	0.114
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	0.161	0.050	20.173	3.213	0.002*
ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ	-0.050	0.056	11-0.049	-0.903	0.368
ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	0.051	0.061	100.053	0.850	0.397
ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน	0.053	0.061	80.059	0.868	0.386
ด้านความรับผิดชอบ	0.117	0.057	40.125	2.040	0.043*
ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ	-0.075	0.048	6-0.092	-1.585	0.115
ด้านโอกาสความก้าวหน้าในอนาคต	-0.022	0.055	13-0.028	-0.408	0.684
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	0.088	0.056	50.102	1.560	0.120
ด้านสถานะของอาชีพ	0.122	0.068	30.139	1.806	0.072
ด้านนโยบายและการบริหารงาน	0.035	0.061	120.041	0.567	0.572
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	-0.010	0.057	14-0.012	-0.184	0.854
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	0.283	0.065	10.314	4.348	0.000*
ด้านความมั่นคงในการทำงาน	0.059	0.064	70.071	0.924	0.357
ด้านการปกครองบังคับบัญชา	0.111	0.055	40.138	2.034	0.043*

R = 0.869, R Square = 0.756, Adjusted R square = 0.738, F = 42.495

หมายเหตุ: Sig. = 0.000* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว (P-value = 0.000) ด้านความสำเร็จในการทำงาน (P-value = 0.002) ด้านความรับผิดชอบ (P-value = 0.043) และด้านการปกครองบังคับบัญชา (P-value = 0.043) ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มี 10 ด้าน ได้แก่ การได้การยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เงินเดือนและสวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน และความมั่นคงในการทำงาน

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด พบว่า ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ($\beta = 0.314$) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ($\beta = 0.173$) การปกครองบังคับบัญชา ($\beta = 0.138$) และความรับผิดชอบ ($\beta = 0.125$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด คิดเป็นร้อยละ 75.60 (R square = 0.756) ที่เหลืออีกร้อยละ 24.40 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้

อภิปรายผล

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ดำเนินธุรกิจในสายผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง ต้องพึ่งพาความรู้ความเข้าใจในสินค้า และการนำเสนออย่างมืออาชีพ แรงจูงใจช่วยให้พนักงานพัฒนาความรู้และความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีขึ้น อีกทั้งพนักงานชายที่มีแรงจูงใจและพลังในการทำงานสูง มักสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความไว้วางใจในบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ช่วยให้บริษัทเป็นที่จดจำในทางบวกในตลาดอีกทั้ง พนักงานที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม เช่น ระบบการจ่ายค่าตอบแทนที่ยุติธรรม การดูแลด้านสวัสดิการ และการได้รับการยอมรับในผลงาน ช่วยให้พนักงานชายรู้สึกว่าเป็นที่ให้ความสำคัญกับพวกเขา ทำให้เกิดความผูกพันและเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Frederick Herzberg (1959) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสุขอนามัย หรือปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นเพียงสิ่งที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจ แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นที่พนักงานจะต้องได้รับการตอบสนอง เพราะถ้าไม่มีให้หรือไม่เพียงพอจะทำให้พนักงานเกิดความไม่พอใจในการทำงานและแนวคิดของ อิติ เฟงพิโรจ (2565) กล่าวว่า องค์ประกอบที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำออกมา หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ โดยแรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายในตัวบุคคลที่มีความพึงพอใจในการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น ๆ และแรงจูงใจภายนอกเป็นการกระทำ หรือพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับจากผู้อื่น หรือเพื่อรางวัล และผลตอบแทน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิวรรณ ชาจันโท (2566) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัท อาร์ วี คอนเน็กซ์ จำกัด ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แรงจูงใจในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านการปกครองบังคับบัญชา ทั้งนี้ตัวแปรอีก 10 ด้าน ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เงินเดือนและสวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน และความมั่นคงในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานชาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อพนักงานมีแรงจูงใจในการพัฒนาความเป็นอยู่ส่วนตัว เช่น การจัดการเวลาให้สมดุลระหว่างงานและครอบครัว หรือการได้รับสวัสดิการที่เพียงพอจากบริษัท ความกังวลในชีวิตส่วนตัวจะลดลง และพนักงานสามารถมุ่งเน้นไปที่การทำงานได้ดีขึ้น และหากพนักงานมองว่าการทำงานสามารถสนับสนุนคุณภาพชีวิตส่วนตัว เช่น การมีรายได้ที่มั่นคงเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว หรือการได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า พนักงานจะมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลา หลาบคำ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) พบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านความสำเร็จในการทำงานส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถในการสื่อสารเป้าหมายและบทบาทของพนักงานอย่างชัดเจนช่วยให้พนักงานชายเข้าใจหน้าที่และทิศทางการทำงานของตนเองได้ดีขึ้น ความชัดเจนนี้ช่วยลดความสับสน เพิ่มความมั่นใจ และผลักดันให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลา หลาบคำ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ส่งผลต่อผลการ

ปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัทโฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพนักงานชายที่มีแรงจูงใจด้านความรับผิดชอบจะให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนของกระบวนการขาย ตั้งแต่การค้นหาลูกค้า การนำเสนอสินค้า ไปจนถึงการติดตามผลหลังการขาย การใส่ใจในรายละเอียดเช่นนี้ช่วยให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ และลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งความรับผิดชอบกระตุ้นให้พนักงานขายบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ พวกเขาจะวางแผนการทำงานเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย เช่น การเพิ่มยอดขาย การขยายฐานลูกค้า หรือการส่งมอบงานตามกำหนด ซึ่งช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานในภาพรวม

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ผู้วิจัยต้ององค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยครั้งนี้คือ ด้านความเป็นอยู่เป็นความสำคัญหลักที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานขายสายงานร้านค้าทั่วไป ของบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ทั้งนี้เพราะพนักงานขายสายงานนี้ต้องไปประจำตามร้านค้าทั่วไปซึ่งอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทาง หรือบางคนต้องย้ายหรือเช่าที่อยู่อาศัยเพื่อทำงานประจำร้านค้านั้น ๆ ความรู้ที่ได้ในครั้งนี้ผู้บริหาร บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ควรให้ความสำคัญมุ่งเน้นความเป็นอยู่ส่วนตัวของพนักงานขายสายงานร้านค้าทั่วไปโดยกำหนดพื้นที่ งานที่รับผิดชอบ ให้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และครอบครัวให้น้อยที่สุดเพื่อให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานและทำงานให้กัปตันได้ในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

แรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด พบว่าระดับความสำคัญของแรงจูงใจในการทำงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านการปกครองบังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ทางบริษัทควรมีการพัฒนากระบวนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นภายในบริษัทให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพ และมีการปรึกษาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้องค์กรประสบความสำเร็จ ควรมีการจัดพื้นที่ในการประชุม ปรึกษาทีมงาน สามารถเข้ามาทำธุรกรรมในบริษัทได้ และมีการแบ่งพื้นที่สายงานมีสถานที่ทำงาน เป็นสัดส่วนสะดวกต่อการทำงาน และควรมีการมอบโอกาสในการปฏิบัติงานให้กับพนักงาน ได้แสดงศักยภาพและแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน ร่วมวางแผน และปรับปรุงงาน อีกทั้งผู้บังคับบัญชาควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมมากที่สุด

1.2 ทางบริษัทควรมีการส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถบรรลุเป้าหมายการขาย (Target) ที่ได้รับจากบริษัท ยกย่อง ชมเชย และส่งเสริมพนักงานที่มีความสามารถปฏิบัติงานดีเด่น และได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา เพื่อกระตุ้นให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมอบหมายงานที่เป็นงานที่ตรงกับความรู้ และความถนัดของพนักงาน อีกทั้งให้อิสระในการทำงานของพนักงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้พนักงานได้แสดงศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขาย บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือ การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขายระหว่างบริษัท เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างและปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละบริษัท เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาแก้ไขปัญหาก็ตรงจุดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงกลุ่มพนักงานบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัดเพียงเท่านั้น จึงทำให้ผลการวิจัยมีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่ได้รับ ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงกลุ่มพนักงานในบริษัทอื่น ๆ ที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างและปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาก็ตรงจุดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). *บริษัท กัปตันโค้ทติ้ง จำกัด*. สืบค้นจาก https://datawarehouse.dbd.go.th/company/profile/lvUCh_GZ1to-oEcqm6slspEuJzkkG82aDnWlQPpxLYGSwb4cCnZC9ljihl33slP.
- บริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด. (2567). *ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท กัปตัน โค้ทติ้ง จำกัด*. สืบค้นจาก <https://www.captaincoating.com/>.
- มลิวรรณ ชาจันโท, กิตติมา จึงสุวดี และ นลินี ทองประเสริฐ (2566). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท อาร์ วี คอนเน็กซ์ จำกัด. *วารสารการจัดการและการพัฒนา*, 10(2), 215-230.
- รุสมิ มานะ, หทัยกานต์ กุลวชิรวารรณ และ จุฑาทิพย์ สีลาธนาพิพัฒน์.(2566). ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานร้านสะดวกซื้อส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ในเขตสำนักปฏิบัติการที่ 1 ตะวันตก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์*, 10(1), 134-157.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ ศุภร เสรีรัตน์. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่: (Marketing Management) ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศิวา หลาบคำ. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท โคมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์).
- ศูนย์ข้อมูลส่งเสริมทรัพย์สิน. (2567). *สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยไตรมาสที่ 1/2567*. สืบค้นจาก <https://www.reic.or.th/Activities/PressRelease/225>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ GDP ไตรมาสที่ 2/2567*. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5176&filename=qgdppage.
- อติดี เฟ่งพิโรจ. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของพนักงานส่วนตำบล จังหวัดนราธิวาส*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The Motivation to work*. New York: Jonh Wiley and Sons.
- Peterson, E. & Plowman, E.G. (1953). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.

An Analysis of Factors Influencing Students' Choice to Enroll in the Faculty of Education Using Data Mining Techniques

Chenchira Pathan^{1*} and Charun Sanrach²

¹ Major of Computer Education, Education Faculty, Sisaket Rajabhat University, Thailand

² Computer Education Department, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: jenjirajet@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the factors influencing the selection of study disciplines in the Faculty of Education, (2) examine the factors influencing students' choice to enroll in the Faculty of Education, and (3) analyze the relationships among factors influencing students' choice to enroll in the Faculty of Education at Sisaket Rajabhat University using data mining techniques. This study employed a quantitative research approach. The sample consisted of 893 students from the Faculty of Education who studied between 2018 and 2022, selected using purposive sampling to ensure coverage of all academic programs and year levels. The research instrument was a questionnaire designed to collect student background information and factors affecting their decision-making process. Data analysis utilized data mining techniques, including Decision Tree classification, Chi-Square dimensionality reduction, and Association Rule analysis using FP-Growth via RapidMiner. The research findings revealed that 1) nine factors influencing the selection of study disciplines in the Faculty of Education, including study program, gender, GPA, hometown, mother's occupation, mother's income, information sources, family members in the teaching profession, and father's income. The Decision Tree technique generated 14 classification rules with an accuracy of 79.73% and is considered a reliable evaluation. 2) There were 37 factors influencing the choice to enroll in the Faculty of Education. 3) Based on the analysis, 545 association rules were generated with a confidence level of 88% or higher. The most significant rule indicated that the decision to enroll was influenced by a curriculum aligned with labor market demands and instructors with high academic qualifications. This reflects students' strong emphasis on curriculum quality and instructors' expertise. Key associated factors included the curriculum, instructors, personal reasons, family, and social factors. These findings can be applied to develop targeted guidance and strategic communication plans aligned with prospective students' interests to increase future enrollment.

Keywords: Faculty of Education, Data Mining, Decision Tree, Association Rules

การวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล

เจนจิรา ปาทาน^{1*} และ จริญญา แสนราช²

¹ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประเทศไทย

² ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: jenjirajet@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ และ (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 893 คน ที่เข้าศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2561–2565 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและทุกชั้นปีอย่างเหมาะสม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลนักศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล ได้แก่ การจำแนกข้อมูลด้วยต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) การลดมิติข้อมูลด้วย Chi-Square และการวิเคราะห์กฎความสัมพันธ์ (Association Rules) ด้วย FP-Growth ผ่านโปรแกรม RapidMiner ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ มีจำนวน 9 ปัจจัย ได้แก่ แผนการศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ย ภูมิลำเนา อาชีพมารดา รายได้มารดา ขาวประชาสัมพันธ์ สมาชิกในครอบครัวเป็นครู และรายได้บิดา โดยสามารถสร้างกฎการจำแนกได้ 14 กฎ ซึ่งโมเดลมีความแม่นยำร้อยละ 79.73 และถือว่าการทดสอบที่เชื่อถือได้ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์มีทั้งหมด 37 ปัจจัย 3) จากการวิเคราะห์ สามารถสร้างกฎความสัมพันธ์ได้ 545 กฎ ที่มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 88 ขึ้นไป โดยพบว่ากฎที่สำคัญที่สุดคือการตัดสินใจเลือกเรียนที่ได้รับอิทธิพลจากหลักสูตรที่ตรงกับตลาดแรงงาน และอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญกับคุณภาพหลักสูตรและความเชี่ยวชาญของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ เหตุผลส่วนตัว ครอบครัว และสังคม โดยผลลัพธ์นี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ประชาสัมพันธ์และการแนะแนวการศึกษาที่ตรงกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: คณะครุศาสตร์, เทคนิคเหมืองข้อมูล, การจำแนกข้อมูล, กฎความสัมพันธ์

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

การผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูที่มีคุณภาพเป็นนโยบายหลักของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคุรุสภา เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2565) การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตครูต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงหลักสูตรและกิจกรรม ในส่วนของนักศึกษานั้นถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ หากเป็นผู้ที่มีคุณภาพ ย่อมส่งผลให้การผลิตบัณฑิตครูมีคุณภาพตามไปด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมุ่งจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตครูตามปรัชญา “มุ่งผลิตครูดี มีมาตรฐาน บูรณาการองค์ความรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสากลอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดเกรดเฉลี่ยขั้นต่ำในการสมัครเรียน เช่น สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษาและการสอนภาษาจีนที่ 2.50 และสาขาอื่น ๆ ที่ 3.00 (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้จะมีเกณฑ์คัดเลือก แต่ยังคงพบปัญหาการลาออกและการเลือกสาขาไม่ตรงกับศักยภาพของนักศึกษา ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย อาทิ อนันต์ ปิณะเต (2563) และทิพวัลย์ แสนคำ และคณะ (2564) ได้นำเทคนิคเหมืองข้อมูลมาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เช่น เกรดเฉลี่ย ความสนใจ และโอกาสประกอบอาชีพ และพบว่า ระบบแนะแนวมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่เน้นกลุ่มตัวอย่างจากคณะครุศาสตร์โดยเฉพาะ และยังขาดการเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลเพื่อการประชาสัมพันธ์หรือแนะแนวเชิงกลยุทธ์ ขณะเดียวกัน แนวคิด Social Cognitive Career Theory (SCCT) ของ Lent, Brown & Hackett (1994) อธิบายว่า การเลือกเส้นทางอาชีพได้รับอิทธิพลจากความเชื่อมั่นในตนเอง ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ และแรงสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการตัดสินใจเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาครูที่ต้องพิจารณาจากศักยภาพ ความสนใจ และบริบทครอบครัว

แม้มหาวิทยาลัยจะมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การประชาสัมพันธ์ และการให้ทุน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เชิงรุกที่ชัดเจนเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีลักษณะซับซ้อนและมีปริมาณมาก ทำให้วิธีการทางสถิติทั่วไปอาจไม่เพียงพอ เทคนิคเหมืองข้อมูลจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการจัดการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อค้นหารูปแบบหรือความสัมพันธ์เชิงซ้อนที่อาจไม่ปรากฏชัดเจน (Han, Pei, & Kamber, 2012) ทั้งนี้ เทคนิคที่ได้รับความนิยมและเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การจำแนกข้อมูลด้วยต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงในการจำแนกกลุ่มข้อมูล (Quinlan, 1993) และการค้นหาความสัมพันธ์ (Association Rule Mining) โดยใช้อัลกอริทึม FP-Growth เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการศึกษาต่อ (Agrawal et al., 1993; Jena & Kalra, 2022)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ โดยนำเทคนิคเหมืองข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาทั้งในด้านพื้นฐาน การเรียน และบริบทส่วนตัว เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงลึก และจัดทำฐานข้อมูลสนับสนุนการแนะแนวและประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งตอบคำถามว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และสามารถค้นหาแบบจำลองที่สนับสนุนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในอนาคตได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาอยู่ใน 11 สาขาวิชาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในปีการศึกษา 2565 รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,259 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (e) เท่ากับ 0.05 และจำนวนประชากร (N) เท่ากับ 3,259 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$\text{เมื่อแทนค่าในสูตร } n = \frac{3,259}{1+3,259(0.05)^2} = 342.9$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำคือ 343 คน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาทุกสาขาและทุกชั้นปี รวมทั้งสิ้น 893 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและเพียงพอต่อการวิเคราะห์เชิงเหมืองข้อมูล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมุ่งให้ครอบคลุมทั้ง 11 สาขาวิชา (สัดส่วนร้อยละ 4-15) และทุกชั้นปี โดยชั้นปีที่ 1-4 มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 22-24) ส่วนชั้นปีที่ 5 มีสัดส่วนร้อยละ 6.94 เนื่องจากอยู่ระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี (ปรับปรุงจาก วิทวัส เหล่ามะลอ, 2562) ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ เช่น เพศ แผนการเรียน และเกรดเฉลี่ย ตอนที่ 2 ปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อ จำนวน 36 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด โดยในตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ (1) สถาบันการศึกษา 6 ข้อ (2) หลักสูตร 5 ข้อ (3) อาจารย์ผู้สอน 5 ข้อ (4) การเงิน 5 ข้อ (5) เหตุผลส่วนตัว 5 ข้อ (6) ครอบครัว 5 ข้อ และ (7) สังคม 5 ข้อ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977)

2.2.2 ความเชื่อถือได้ (Reliability) ทดสอบกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้สูตร Cronbach's alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.867 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในอยู่ในระดับดี และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ (Nunnally, 1978) ทั้งนี้ การใช้แบบสอบถามมีข้อจำกัด เช่น ความลำเอียงจากผู้ตอบ (response bias) หรือการตอบในลักษณะที่ต้องการให้ดูดี (social desirability bias) ซึ่งอาจส่งผลต่อความแม่นยำของข้อมูลที่ได้รับ (Foddy, 1993) คณะผู้วิจัยจึงออกแบบเครื่องมือให้ชัดเจน และผ่านการตรวจสอบคุณภาพเพื่อจำกัดข้อผิดพลาดให้เหลือน้อยที่สุด

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 Microsoft Excel เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดเตรียมข้อมูล เช่น การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล การทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleaning) และการแปลงรูปแบบข้อมูล (Data Transformation) เพื่อให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์ตามกระบวนการของ CRISP-DM (Shearer, 2000)

2.3.2 RapidMiner Studio 9.10 เป็นโปรแกรมเหมืองข้อมูลแบบครบวงจร ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree - C4.5 Algorithm) และการค้นหากฎความสัมพันธ์ (Association Rule Mining) ด้วยอัลกอริทึม FP-Growth โดยสามารถแสดงผลแบบ Visual Workflow ซึ่งเข้าใจง่ายและได้รับความนิยมในงานวิจัยด้านการศึกษา (Witten, Frank, & Hall, 2016)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 893 คน โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method)

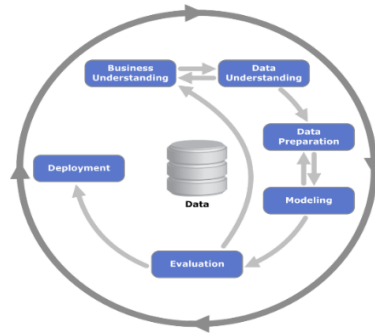
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการทำเหมืองข้อมูล CRISP-DM (Shearer, 2000) ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน โดยเลือกใช้เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree - C4.5) เนื่องจากสามารถจัดการกับข้อมูลจำนวนมากและให้ผลลัพธ์ที่เข้าใจง่าย ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์กฎความสัมพันธ์ (Association Rule Mining) ด้วยอัลกอริทึม FP-Growth ซึ่งเหมาะสำหรับการค้นหารูปแบบข้อมูลขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจกับปัญหา (Business Understanding) โดยปัญหา คือ ผู้สมัครเข้าศึกษาต่อ คณะครุศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้เกิดปัญหาการขอย้ายสาขาวิชา ขอพัก การศึกษา และลาออกจากการเป็นนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Data Understanding) ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 11 สาขาวิชา ในระหว่างปี 2561 – 2565 จำนวน 910 คน

ภาพที่ 1 กระบวนการ CRISP-DM

ที่มา: Colin Shearer (2000)

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อมูล (Data Selection) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการวิเคราะห์ เลือกข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อการวิเคราะห์ คือ ข้อมูลพื้นฐานนักศึกษาเพื่อหากกลุ่มสาขาวิชาที่เหมาะสม จำนวน 11 คุณลักษณะ ได้แก่ เพศ แผนการเรียน เกรดเฉลี่ย ภูมิภาค อาชีพบิดา รายได้บิดา อาชีพมารดา รายได้มารดา ชั่วประชาสัมพันธ์ สมาชิกในครอบครัวรับราชการครู และสาขาวิชา แล้วนำข้อมูลที่คัดเลือกมาทำการกลั่นกรองข้อมูล (Data Cleaning) ตรวจสอบความซ้ำซ้อน ปรับปรุงในส่วนของคุณค่าข้อมูลที่ขาดหาย (Missing Value) และการกำจัดข้อมูลว่าง (Null Value) โดยตัดข้อมูลที่ไม่มีสมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องทิ้งทั้งหมด ทำให้เหลือข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จำนวน 893 คน จากนั้นจึงดำเนินการลดรูปและแปลงข้อมูล (Data Transformation) โดยตัดตัวแปรที่ไม่จำเป็น เช่น วุฒิการศึกษา เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงไม่มีความแตกต่างเชิงข้อมูล สำหรับการจัดกลุ่มข้อมูลตามช่วงที่มีนัยสำคัญ เช่น เกรดเฉลี่ย 2.50–3.49 จัดเป็นระดับ “ดี” (โดย 2.50 เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำของบางสาขา และ 3.00 เป็นเกณฑ์มาตรฐานการรับเข้า) ส่วน 3.50 ขึ้นไปจัดเป็น “ดีมาก” การจำแนกรายได้ของผู้ปกครองแบ่งตามช่วงที่พบบ่อยในกลุ่มนักศึกษา เพื่อสะท้อนความแตกต่างของข้อมูลอย่างเหมาะสม รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่ถูกคัดเลือกและการแปลงข้อมูลสำหรับการเลือกกลุ่มสาขาวิชา

คุณลักษณะ	การแปลงข้อมูล/การลดรูปข้อมูล	เหตุผล
Sex เพศ	M: เพศชาย F: เพศหญิง	
Education วุฒิการศึกษา	ไม่ได้นำมาข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์	นักศึกษาจบการศึกษาระดับม.6 ทั้งหมด
MajorOld แผนการเรียน	SciMath: วิทยาศาสตร์-คณิต Art: ศิลป์	ข้อมูลมีเฉพาะสายวิทยาศาสตร์และสายศิลป์
GPA เกรดเฉลี่ย	Good: 2.50–3.49 Excellent: >=3.50	เกณฑ์การรับสมัครนักศึกษา 2.50 ขึ้นไป
Region ภูมิภาค	SSK: ศรีสะเกษ OT: อื่น ๆ	ภูมิลำเนาจังหวัดศรีสะเกษเป็นส่วนมาก
FatherOC อาชีพบิดา	Farmer: เกษตรกรรม OT: อื่น ๆ	บิดามีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก
FatherIncome รายได้บิดา	Low: < 20,001 บาท High: >=20,001	
MotherOC อาชีพมารดา	Farmer: เกษตรกรรม OT: อื่น ๆ	มารดามีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก

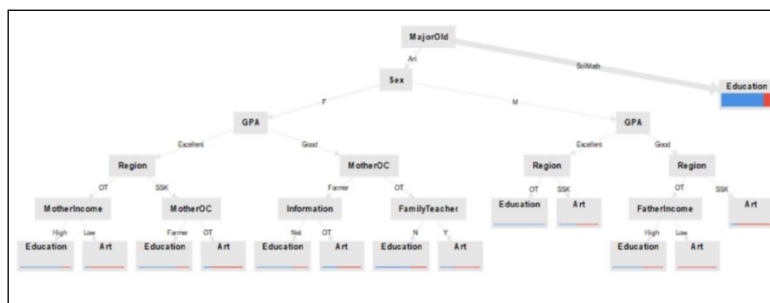
ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่ถูกคัดเลือกและการแปลงข้อมูลสำหรับการเลือกกลุ่มสาขาวิชา (ต่อ)

คุณลักษณะ	การแปลงข้อมูล/การลดรูปข้อมูล	เหตุผล
MotherIncome รายได้มารดา	Low: < 20,001 บาท High: >=20,001	
Information ข่าว	Net: อินเทอร์เน็ต OT: อื่น ๆ	ได้รับข่าวทางอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนมาก
FamilyTeacher ครอบครัวครู	Y: ใช่ N: ไม่ใช่	
Major สาขาวิชา	Education: กลุ่มวิชาเอก Art: กลุ่มสาขาวิชาศิลป์ ภาษาต่างประเทศ	แบ่งตามกลุ่มวิชาด้านศาสตร์และศิลป์

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Sex	MajorOld	GPA	Region	FatherOC	FatherIncome	MotherOC	MotherIncome	Information	FamilyTeacher	Major
2	M	SciMath	Good	SSK	OT	Low	Farmer	Low	Net	N	Education
3	F	SciMath	Good	SSK	OT	Low	Farmer	Low	OT	N	Education
4	F	Art	Good	OT	OT	High	Farmer	Low	OT	Y	Education
5	F	SciMath	Good	OT	Farmer	Low	Farmer	Low	Net	N	Education
6	F	SciMath	Good	SSK	OT	High	OT	High	OT	Y	Education
7	F	SciMath	Good	SSK	OT	Low	OT	Low	OT	Y	Education
8	F	Art	Excellent	SSK	OT	Low	OT	Low	Net	N	Education
9	F	SciMath	Excellent	OT	OT	Low	OT	High	Net	N	Education

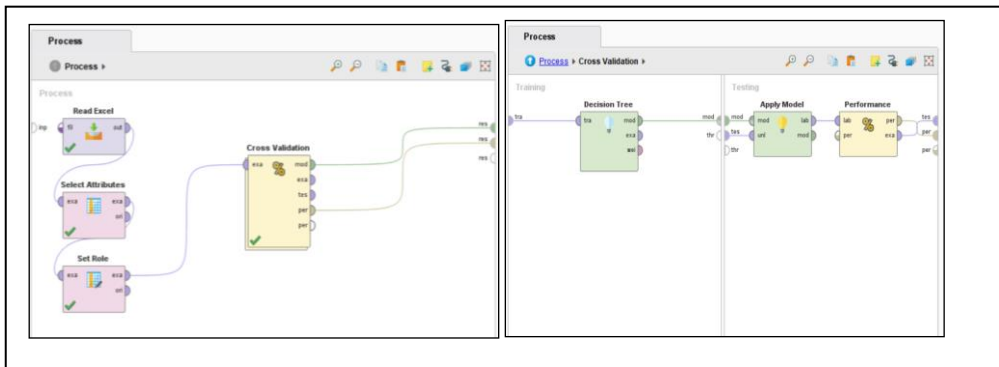
ภาพที่ 2 ชุดข้อมูลที่ผ่านการจัดเตรียมอย่างสมบูรณ์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบจำลอง (Modeling) เป็นขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลในการทำเหมืองข้อมูล โดยนำข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา 11 คุณลักษณะ วิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะ โดยใช้เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ (1) Education เป็นกลุ่มวิชาตามวิชาเอก ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศึกษา และภาษาไทย และ (2) Art เป็นกลุ่มสาขาวิชา ศิลป์ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ การสอนภาษาจีน ดนตรีศึกษา และพลศึกษา โดยอาศัยความสัมพันธ์ของปัจจัยข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเลือกกลุ่มสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์

ภาพที่ 3 ตัวแบบในรูปต้นไม้ตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัดประสิทธิภาพของโมเดล (Evaluation) ในการประเมินค่าประสิทธิภาพของแบบจำลองโดยใช้ข้อมูลชุดเรียนรู้และชุดทดสอบ ผ่านวิธี 10-fold cross validation ได้ค่าความถูกต้อง (Accuracy) เท่ากับ 79.73% โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) เท่ากับ 2.41% ซึ่งอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือ โดยทั่วไปการจำแนกกลุ่มในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ยอมรับว่าค่าความถูกต้องตั้งแต่ 70% ขึ้นไป ถือว่าเพียงพอสำหรับการใช้งานเชิงปฏิบัติ (Witten, Frank, & Hall, 2016) ดังนั้น แบบจำลองนี้จึงสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และจำแนกกลุ่มสาขาวิชาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการประมวลผลด้วยเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 6 การนำผลลัพธ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ (Deployment) ผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ แนะนำสาขาวิชา แนะนำการศึกษาของคณะครุศาสตร์

4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจกับปัญหา (Business Understanding) โดยปัญหา คือ จำนวนนักศึกษาที่น้อยลง ทำให้มหาวิทยาลัยต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อ

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Data Understanding) ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 11 สาขาวิชา ในระหว่างปี 2561 – 2565 จำนวน 910 คน

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อมูล (Data Selection) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการวิเคราะห์และเลือกข้อมูลที่เหมาะสม ซึ่งข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อ จำนวน 56 ปัจจัย โดยแบ่งออกเป็น ข้อมูลพื้นฐานถูกแปลงเป็น 20 คุณลักษณะ และข้อมูลจากปัจจัยจำนวน 36 ข้อ จากนั้นดำเนินการกลั่นกรองข้อมูล (Data Cleaning) ตรวจสอบความซ้ำซ้อน ปรับปรุงค่าข้อมูลที่ขาดหาย (Missing Value) และการกำจัดข้อมูลว่าง (Null Value) โดยตัดข้อมูลที่ไม่มีสมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องทิ้งทั้งหมด ทำให้เหลือข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จำนวน 893 คน ข้อมูลมีทั้งตัวเลขและตัวอักษร จึงทำการแปลงรูปแบบข้อมูลและลดรูปข้อมูล (Data Transformation) โดยใช้วิธีการลดมิติของข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่จำเป็น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2 ภาพที่ 5 และภาพที่ 6

ตารางที่ 2 คุณลักษณะที่ถูกคัดเลือกและการแปลงข้อมูลสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อ

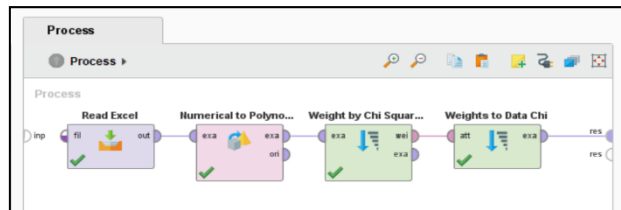
No	คุณลักษณะ	รายละเอียด	No	คุณลักษณะ	รายละเอียด
1	Male	เพศชาย	2	Female	เพศหญิง
3	MajorOld=SciMath	แผนคณิต-วิทย์	4	MajorOld=Art	แผนศิลป์
5	GpaOld=Good	เกรดเฉลี่ยเกณฑ์ดี	6	GpaOld=Excellent	เกรดเฉลี่ยเกณฑ์ดีมาก
7	Region=SSK	ภูมิลำเนาศรีสะเกษ	8	Region=OT	ภูมิลำเนาอื่น ๆ
9	Father=Farmer	บิดาเป็นเกษตรกร	10	Father=OT	บิดาไม่ได้เป็นเกษตรกร
11	FatherIncome=Low	รายได้บิดาต่ำ	12	FatherIncome=High	รายได้บิดาสูง
13	Mother=Farmer	มารดาเป็นเกษตรกร	14	Mother=OT	มารดาไม่ได้เป็นเกษตรกร
15	MotherIncome=Low	รายได้มารดาต่ำ	16	MotherIncome=High	รายได้มารดาสูง
17	Information=OT	ข่าวแหล่งอื่น	18	Information=Internet	ข่าวจากอินเทอร์เน็ต
19	Family=Teacher	ครอบครัวครู	20	Family=NonTeacher	ครอบครัวไม่ใช่ครู
21-26	U1- U6	สถานศึกษา 6 ข้อ	27-31	Curriculum1- Curriculum 5	หลักสูตร 5 ข้อ
32-36	Teacher1- Teacher 5	อาจารย์ 5 ข้อ	37-41	Money1- Money 5	การเงิน 5 ข้อ
42-46	Self1- Self 5	เหตุผลส่วนตัว 5 ข้อ	47-51	Family1- Family 5	ครอบครัว 5 ข้อ
52-56	Social1- Social 5	สังคม 5 ข้อ			

การแปลงรูปแบบข้อมูล เช่น เพศ แบ่งออกเป็น Male และ Female ในส่วนของ Male กรณีที่ข้อมูลนั้นเป็นเพศชายจะกำหนดเป็นเลข 1 หากเป็นเพศหญิงจะกำหนดเป็นเลข 0 เป็นต้น

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Male	Female	MajorOld_Sci/Math	MajorOld_Art	CpaOld_Good	CpaOld_Excellent	Region_SSK	Region_OT	Father_Farmer	Father_OT
2	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1
3	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1
4	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1
5	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0
6	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
7	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1
8	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1
9	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1
10	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0
11	0	1	0	1	0	1	1	0	1	0
12	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0
13	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1
14	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1
15	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1
16	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0
17	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1

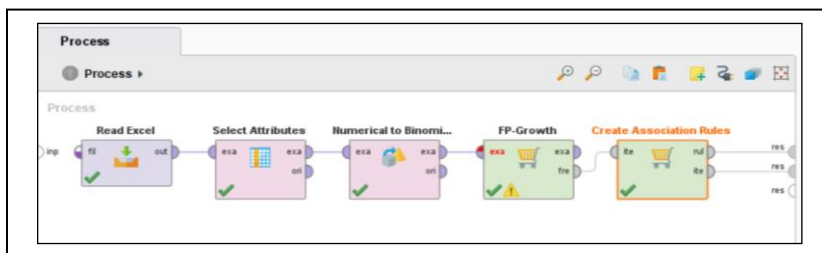
ภาพที่ 5 ชุดข้อมูลที่ผ่านการจัดเตรียมอย่างสมบูรณ์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel

การลดมิติของข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่จำเป็นในงานวิจัยนี้ใช้เทคนิค Chi-Square ซึ่งเป็นวิธีคำนวณค่าน้ำหนักเพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักสูงจะสะท้อนอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มและถูกเก็บไว้ในการวิเคราะห์ ส่วนตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักต่ำจะถูกตัดออก ทำให้ลดจำนวนตัวแปรเหลือ 37 ปัจจัย

ภาพที่ 6 การใช้โปรแกรม RapidMiner Studio ในการลดมิติข้อมูลด้วยเทคนิค Chi - Square

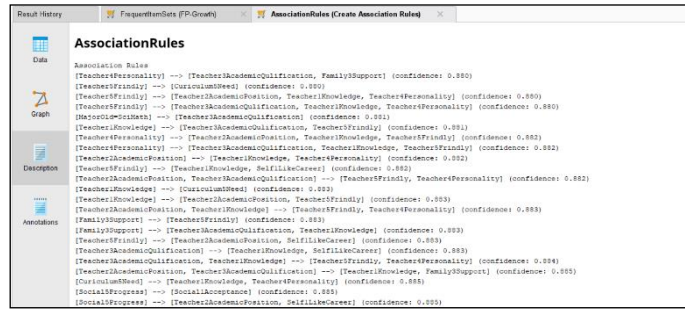
ขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบจำลอง (Modeling) เมื่อทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากกระบวนการลดมิติข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จึงสร้างแบบจำลองการหาความสัมพันธ์ (Association Rule) ด้วยเทคนิค FP-Growth คือการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยจาก FP-tree ที่สร้างขึ้น

ภาพที่ 7 แบบจำลองการหาความสัมพันธ์ (Association Rule) ด้วยเทคนิค FP-Growth

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินประสิทธิภาพของโมเดล (Evaluation) สำหรับกฎความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่าสนับสนุน (Support), ค่าความเชื่อมั่น (Confidence), และค่าความสอดคล้อง (Lift) โดยค่าความสอดคล้องที่น้อยกว่า 1 แสดงว่าไม่ขึ้นต่อกัน ส่วนค่ามากกว่า 1 สื่อถึงความสัมพันธ์เชิงบวก โดยกำหนดค่า Support = 0.88 และ Confidence = 0.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่แนะนำทั่วไปคือ 0.70 แสดงว่าภูมิความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้เชิงปฏิบัติได้ ทั้งนี้ Confidence หมายถึงความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์ผลลัพธ์จะเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ต้นทาง ส่วน Lift ใช้วัดความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ โดยค่ามากกว่า 1 แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในระบบ (Han, Kamber, & Pei, 2012)

ภาพที่ 8 แสดงผลลัพธ์การหาความสัมพันธ์ (Association Rule) ด้วยเทคนิค FP-Growth

ขั้นตอนที่ 6 การนำผลลัพธ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ (Deployment) ผลการวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ แนะนำสาขาวิชา แนะนำการศึกษาของคณะครุศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

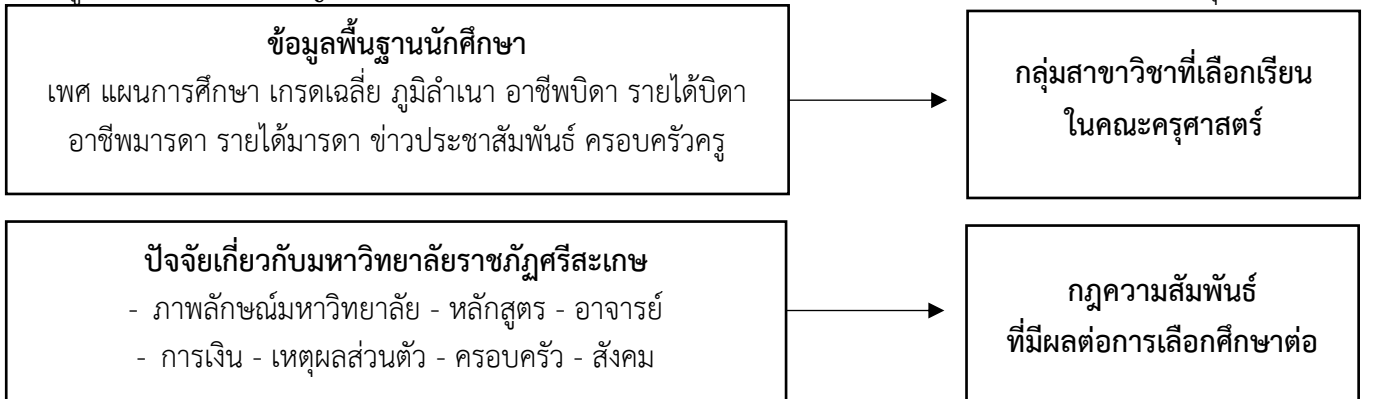
เทคนิค Decision Tree เป็นเทคนิคพื้นฐานที่มีความสำคัญในการจำแนกกลุ่มข้อมูล โดย Quinlan (1993) เป็นผู้พัฒนาอัลกอริทึมต้นแบบ และ Wang et al. (2022) ได้นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับ K-Means เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน

เทคนิค Chi-Square เป็นเทคนิคที่ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติกับผลลัพธ์ โดย Tiwari et al. (2020) ได้นำไปใช้ในการทำนายความสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงพรรณนา

เทคนิค FP-Growth เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ในชุดข้อมูลขนาดใหญ่ โดย Agrawal et al. (1993) เป็นผู้พัฒนาอัลกอริทึมต้นแบบ และ Jena & Kalra (2022) ได้นำเทคนิคนี้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน

จากการศึกษาวรรณกรรม พบว่า เทคนิคเหมืองข้อมูลได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในด้านการศึกษาสำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านการแนะแนวและการวางแผนการเรียน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยจำนวนมากยังใช้เทคนิคแบบแยกส่วน งานวิจัยฉบับนี้จึงนำเสนอแนวทางที่บูรณาการเทคนิคหลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลและสนับสนุนการใช้งานจริงในบริบทของคณะครุศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัยฉบับนี้สังเคราะห์จากแนวคิดของ Quinlan (1993), Agrawal et al. (1993), Han et al. (2000), Kotler and Fox (1995), Lent, Brown และ Hackett (1994), Tan, Steinbach & Kumar (2016), วิทวัส เหล่ามะลอ (2562), และ Wang et al. (2022) โดยครอบคลุมทั้งองค์ความรู้ด้านข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ปัจจัยด้านการศึกษา และทฤษฎีการเลือกอาชีพ ตลอดจนเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Chi-Square, Decision Tree และ FP-Growth เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัจจัยสำคัญและความสัมพันธ์เชิงซ้อนที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษาในคณะครุศาสตร์

ภาพที่ 9 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์หาปัจจัยข้อมูลนักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ ด้วยกฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ พบว่า ปัจจัยข้อมูลนักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วย 9 คุณลักษณะ ได้แก่ แผนการศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ย ภูมิลำเนา อาชีพมารดา รายได้มารดา ชาวประชาสัมพันธ์ สมาชิกในครอบครัวรับราชการครู และรายได้บิดา โดยประสิทธิภาพของโมเดลได้ค่าความถูกต้อง (Accuracy) เท่ากับร้อยละ 79.73 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยข้อมูลนักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ ที่ได้จากกฎการจำแนกด้วยเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ

กฎที่	เงื่อนไขการเลือกกลุ่มวิชาการศึกษา
1	แผนการศึกษาสายคณิต-วิทย์
2	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศชาย เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 ภูมิลำเนาไม่ได้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และบิดามีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป
3	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศชาย เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และภูมิลำเนาไม่ได้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ
4	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นครู
5	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์คณะครุศาสตร์ทางอินเทอร์เน็ต
6	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม
7	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ภูมิลำเนาไม่ได้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และมารดามีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 บาทขึ้นไป
กฎที่	เงื่อนไขการเลือกกลุ่มวิชาศิลป์ภาษาต่างประเทศ
1	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศชาย เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 และภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ
2	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศชาย เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 ภูมิลำเนาไม่ได้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และบิดามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,001 บาท
3	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศชาย เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ
4	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และสมาชิกในครอบครัวเป็นครู
5	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์คณะครุศาสตร์จากช่องทางอื่น ๆ เช่น จากการแนะนำ เพื่อน หรือญาติ
6	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และมารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม
7	แผนการศึกษาสายศิลป์ เพศหญิง เกรดเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป ภูมิลำเนาไม่ได้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และมารดามีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,001 บาท

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยข้อมูลนักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ สามารถสร้างกฎการจำแนกด้วยเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจได้จำนวน 14 กฎ โดยที่นักศึกษาจะเลือกเรียนกลุ่มสาขาวิชาทางการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มวิชาเอก โดยประกอบด้วยสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา และสาขาวิชาภาษาไทย มีจำนวน 7 กฎ และนักศึกษาจะเลือกเรียนกลุ่มรายวิชาด้านสายศิลป์ภาษาต่างประเทศ โดยประกอบด้วย สาขาวิชาดนตรีศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มีจำนวน 7 กฎ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ จำนวน 37 ปัจจัย แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์มีจำนวน 37 ปัจจัย ที่ได้จากลดมิติข้อมูลด้วยเทคนิค Chi – Square

No	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก	No	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
1	แผนการเรียนคณิต-วิทย์	108.81	20	ต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งนี้	12.14
2	แผนการเรียนศิลป์	108.81	21	หลักสูตรที่เปิดสอนมีคุณภาพ ทันสมัย	11.82
3	อาจารย์มีคุณวุฒิด้านวิชาการสูง	38.20	22	ค่าหอพัก	11.62
4	อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ	31.21	23	สังคมยกย่องในความรู้ความสามารถ	11.33
5	อาจารย์ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการ	29.69	24	ค่าใช้จ่ายในครอบครัว	11.32
6	ความชอบในอาชีพครู	26.52	25	หลักสูตรเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	11.11
7	อาจารย์บุคลิกภาพดี	23.33	26	ม.มีความทันสมัยและมีความพร้อม	10.54
8	ค่าครองชีพ	21.84	27	เกียรติยศ ชื่อเสียง	10.40
9	ค่าหน่วยกิตและค่าลงทะเบียน	21.46	28	อาจารย์ผู้สอนมีความเป็นกันเอง	10.31
10	มีหลักสูตรให้เลือกเรียนที่หลากหลาย	20.30	29	รายได้ของครอบครัว	10.00
11	เพศชาย	19.24	30	ม.มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม	9.33
12	เพศหญิง	19.24	31	สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์อาหาร ห้องสมุด หอพัก สนามกีฬา	8.79
13	การได้รับการยอมรับจากสังคม	18.07	32	เพื่อนเลือกเรียนต่อในม.แห่งนี้	8.66
14	หลักสูตรเป็นที่นิยมในปัจจุบัน	17.24	33	ครูแนะแนวแนะนำให้เรียนต่อในม.แห่งนี้	7.29
15	ครอบครัวสนับสนุนการเข้าศึกษาต่อ	15.88	34	ค่าอาหารจากศูนย์อาหาร	6.96
16	ค่านั่งสือและอุปกรณ์	14.80	35	สถานที่ตั้งของม.ทำให้เดินทางสะดวกสบาย	6.73
17	ความก้าวหน้าในอาชีพในอนาคต	14.12	36	สมาชิกในครอบครัวสำเร็จจากม.แห่งนี้	5.49
18	ความมั่นคงในอาชีพในอนาคต	12.58	37	ม.เป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงาน	4.88
19	หลักสูตรตรงตามความต้องการ	12.28			

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เมื่อได้ทำการลดมิติของข้อมูลด้วยเทคนิค Chi – Square ทำให้สามารถลดมิติของข้อมูลจากเดิม 56 ปัจจัย เหลือเพียง 37 ปัจจัย เมื่อเรียงตามค่าน้ำหนักของปัจจัย พบว่า แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษามีค่าน้ำหนักสูงสุด (Weight = 108.81) รองลงมา คือ อาจารย์มีคุณวุฒิด้านวิชาการสูง (Weight = 38.20) และค่าน้ำหนักที่น้อยที่สุด คือ มหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงาน (Weight = 4.88)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เมื่อกำหนดค่าสนับสนุน (Support) เท่ากับ 0.88 ค่าความเชื่อมั่น (Confident)

เท่ากับ 0.88 หรือร้อยละ 88.0 ขึ้นไป และพิจารณาค่าความสอดคล้อง (Lift) มากกว่า 1 สามารถสร้างภูมิความสัมพันธ์ได้ 545 กฎ โดยพบว่ากฎที่มีความสำคัญสูง ได้แก่ กฎที่แสดงถึงอิทธิพลของหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และอาจารย์ที่มีคุณวุฒิสอง ซึ่งสะท้อนว่า ผู้เรียนให้ความสำคัญกับคุณภาพของหลักสูตรและความเชี่ยวชาญของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ กฎเหล่านี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง (≥ 0.88) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการตัดสินใจที่มีความชัดเจนและมีความสำคัญเชิงระบบโดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	ตัวอย่างภูมิความสัมพันธ์
ด้านหลักสูตร	
1. หลักสูตรที่เปิดสอนมีคุณภาพและทันสมัย	[Curriculum2Popular] --> [Curriculum1Modern] (confidence: 0.934) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน แสดงว่าหลักสูตรที่เปิดสอนมีคุณภาพและทันสมัย มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.934 หรือร้อยละ 93.4
2. หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน	[Curriculum5Need] --> [Curriculum2Popular] (confidence: 0.905) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ แสดงว่าหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบันมีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.905 หรือร้อยละ 90.5
3. มีหลักสูตรให้เลือกเรียนที่หลากหลาย	[Curriculum5Need] --> [Curriculum4Various] (confidence: 0.894) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ แสดงว่า การที่มีหลักสูตรให้เลือกเรียนที่หลากหลายมีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.894 หรือร้อยละ 89.4
4. หลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ	[Self2Self] --> [Curriculum5Need] (confidence: 0.907) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ แสดงว่าหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการมีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.907 หรือร้อยละ 90.7
ด้านอาจารย์ผู้สอน	
1. อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ	[Curriculum2Popular] --> [Teacher2AcademicPosition, Teacher1Knowledge] (confidence: 0.927) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการและอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.927 หรือร้อยละ 92.7
2. อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการ	[Social5Progress] --> [Teacher2AcademicPosition, Teacher3AcademicQualification] (confidence: 0.906) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการและอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิด้านวิชาการสูง มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.906 หรือร้อยละ 90.6

ตารางที่ 5 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	ตัวอย่างกฎความสัมพันธ์
ด้านอาจารย์ผู้สอน (ต่อ) 3. อาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิด้านวิชาการสูง	[Self1LikeCareer, Curriculum5Need] --> [Teacher3AcademicQualification] (confidence: 0.959) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความชอบในอาชีพครูและหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิด้านวิชาการสูง มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.959 หรือร้อยละ 95.9
4. อาจารย์ผู้สอนบุคลิกภาพดี	[Teacher2AcademicPosition, Teacher5Frindly] --> [Teacher4Personality] (confidence: 0.950) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการและอาจารย์ผู้สอนมีความเป็นกันเอง แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนบุคลิกภาพดี มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.950 หรือร้อยละ 95.0
5. อาจารย์ผู้สอนมีความเป็นกันเอง	[Curriculum5Need] --> [Teacher5Frindly] (confidence: 0.906) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่า หลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนมีความเป็นกันเอง มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.906 หรือร้อยละ 90.6
ด้านเหตุผลส่วนตัว	
1. ความชอบในอาชีพครู	[Teacher1Knowledge, Curriculum5Need] --> [Self1LikeCareer] (confidence: 0.959) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและหลักสูตรที่เปิดสอนตรงตามความต้องการ แสดงว่าความชอบในอาชีพครู มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.959 หรือร้อยละ 95.9
2. ต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งนี้	[Teacher2AcademicPosition, Self1LikeCareer] --> [Self2Self] (confidence: 0.959) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการและความชอบในอาชีพครู แสดงว่าต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.959 หรือร้อยละ 95.9
ด้านครอบครัว	
1. ครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ	[Self2Self] --> [Family3Support] (confidence: 0.921) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีต้องการเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ แสดงว่าครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.921 หรือร้อยละ 92.1

ตารางที่ 5 รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	ตัวอย่างกฎความสัมพันธ์
ด้านสังคม 1. การได้รับการยอมรับจากสังคม	[Social5Progress] --> [Social1Acceptance] (confidence: 0.885) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต แสดงว่าการได้รับการยอมรับจากสังคม มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.885 หรือร้อยละ 88.5
2. ความมั่นคงในอาชีพการงานในอนาคต	[Family3Support, Social5Progress] --> [Social4Secure] (confidence: 0.959) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อและความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต แสดงว่าความมั่นคงในอาชีพการงานในอนาคต มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.959 หรือร้อยละ 95.9
3. ความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต	[Teacher2AcademicPosition, Self1LikeCareer] --> [Social5Progress] (confidence: 0.894) นักศึกษาที่เลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการและความชอบในอาชีพครู แสดงว่าความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต มีผลต่อการตัดสินใจ โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.894 หรือร้อยละ 89.4

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในคณะครุศาสตร์สามารถจำแนกได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน เหตุผลส่วนตัว ครอบครัว และสังคม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์ซ้อนระหว่างกัน และสามารถสร้างกฎความสัมพันธ์ที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง (Confidence $\geq$ 0.88) อย่างชัดเจน สะท้อนว่าการตัดสินใจศึกษาต่อเกิดจากกระบวนการประเมินเชิงระบบที่ผสมผสานข้อมูลส่วนบุคคลและบริบททางสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ตั้งไว้ในงานวิจัย

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาโดยใช้เทคนิค Decision Tree แสดงให้เห็นว่าปัจจัย 9 คุณลักษณะ ได้แก่ แผนการเรียน เพศ เกรดเฉลี่ย ภูมิฐานะ รายได้บิดาและมารดา อาชีพมารดา การได้รับข่าวประชาสัมพันธ์ และการมีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นข้าราชการครู มีอิทธิพลต่อการเลือกกลุ่มสาขาวิชา โดยแบบจำลองสามารถจำแนกกลุ่มได้ด้วยค่าความถูกต้อง (Accuracy) ร้อยละ 79.73 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานร้อยละ 2.41 ซึ่งอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับแนวคิด Social Cognitive Career Theory (Lent, Brown, & Hackett, 1994) ที่อธิบายว่าการเลือกเส้นทางการศึกษาได้รับอิทธิพลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ในอดีต และบริบททางสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจริญญา แสงราช (2563) ที่พบว่า เพศและแผนการเรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงลึก พบว่าแผนการเรียนมีแนวโน้มสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ย เช่น นักเรียนสายวิทย์มักมีคะแนนสูงกว่าสายอื่น ซึ่งอาจสะท้อนถึงระดับความพร้อมเชิงวิชาการที่มีผลต่อความมั่นใจในการเลือกสาขาวิชาที่เน้นเนื้อหาด้าน STEM ขณะที่ภูมิฐานะและรายได้ครอบครัวอาจมีผลต่อการรับข่าวสารหรือการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสาขาวิชา ทั้งนี้สอดคล้องกับงานของ ปริญญา พรหมภาสิต และคณะ (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่า บริบทครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ พบว่า การลดมิติข้อมูลด้วยเทคนิค Chi-Square ช่วยคัดเลือกปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างชัดเจนต่อการตัดสินใจศึกษาต่อ เหลือเพียง 37 ปัจจัยสำคัญจากทั้งหมด 56 ปัจจัย โดยพบว่าปัจจัยหลัก ได้แก่ แผนการเรียน ประเภทของหลักสูตร คุณวุฒิ ตำแหน่ง และบุคลิกภาพของอาจารย์ ความชอบในอาชีพครู ค่าใช้จ่าย และความหลากหลายของหลักสูตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับคุณภาพของหลักสูตรและอาจารย์ โดยเฉพาะคุณวุฒิของอาจารย์ในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นต้นแบบทางวิชาชีพ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Bandura (1986) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของความเชื่อมั่นในตนเอง (self-efficacy) และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ (outcome expectations) ในการเลือกเส้นทางการศึกษา ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญารัตน์ บุญต่อ และวรรณิ เนียมหอม (2566) ที่ชี้ว่าคุณภาพของอาจารย์ ค่าใช้จ่าย และความเหมาะสมของหลักสูตรเป็นตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของอาจารย์กับหลักสูตรยังมีลักษณะเชิงเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หลักสูตรที่ได้รับความนิยมมักมาพร้อมกับความเชื่อมั่นในคุณวุฒิและประสบการณ์ของอาจารย์ และส่งผลต่อแรงจูงใจของนักศึกษาในการเลือกสาขาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือมีศักยภาพในตลาดแรงงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อ พบว่า จากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค FP-Growth พบความสัมพันธ์จำนวน 545 กฎ โดยมีค่า Confidence ≥ 0.88 และสามารถจำแนกได้เป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่

- ด้านหลักสูตร ความหลากหลายและความทันสมัยของหลักสูตรมีผลต่อการรับรู้เชิงบวกของผู้เรียน
- ด้านอาจารย์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และบุคลิกภาพของอาจารย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นต่อหลักสูตร
- ด้านแรงจูงใจส่วนบุคคล ความชอบในอาชีพครูมีความเชื่อมโยงกับการรับรู้ถึงความเหมาะสมของหลักสูตรและการสนับสนุนจากสภาพแวดล้อม
- ด้านครอบครัว การสนับสนุนจากครอบครัวทั้งในเชิงทัศนคติและการเงินเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจ
- ด้านสังคม การยอมรับในบทบาทของครูและการรับรู้ถึงความมั่นคงในอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกเรียนในสายวิชาชีพครู

ผลลัพธ์เหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิด Systems Thinking ที่ชี้ว่าการตัดสินใจเชิงการศึกษาไม่สามารถพิจารณาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง แต่ต้องมองเป็นระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงโครงสร้างและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบริบทส่วนบุคคลและสังคม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Super (1990) ที่มองการพัฒนาอาชีพในเชิงบูรณาการตลอดช่วงชีวิตของบุคคล

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. การพัฒนาแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบูรณาการ งานวิจัยนี้นำเสนอการผสมผสานเทคนิคเหมืองข้อมูล 3 รูปแบบ ได้แก่ Chi-Square, Decision Tree และ FP-Growth ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความเป็นระบบและแม่นยำมากขึ้น เมื่อเทียบกับวิธีเดิมที่ใช้เทคนิคเพียงอย่างเดียว
2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ การวิเคราะห์พบปัจจัยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน เหตุผลส่วนตัว ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ รวมถึงความสอดคล้องของหลักสูตรกับเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้เรียนกับบริบทของสถาบันการศึกษา
3. ความสัมพันธ์เชิงลึกของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ด้วย FP-Growth ชี้ว่าการตัดสินใจเรียนครูเกิดจากการประเมินร่วมของปัจจัยภายในและภายนอก โดยเฉพาะอาชีพครูในฐานะอาชีพต้นแบบ ทำให้คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญ และบุคลิกภาพของครู มีผลต่อความมั่นใจของผู้เรียน เช่นเดียวกับคุณภาพและความหลากหลายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ขณะเดียวกันการสนับสนุนจากครอบครัวและการยอมรับจากสังคมยังส่งเสริมแรงจูงใจและความ

เชื่อมั่นในการตัดสินใจ ทั้งหมดนี้สะท้อนแนวคิด Systems Thinking ที่มองว่าการเลือกเรียนครูเกิดจากองค์ประกอบหลากหลายที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

4. การประยุกต์ใช้ในสถาบันอื่น องค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้วางแผนแนะแนว พัฒนาหลักสูตร และประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยที่มีบริบทใกล้เคียงในระดับภูมิภาค เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในภาพรวมสะท้อนให้เห็นว่า การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์เป็นผลจากระบวนการประเมินปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน เช่น แผนการเรียน เพศ และเกรดเฉลี่ย ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการคาดการณ์การเลือกสาขา สะท้อนถึงความพร้อมด้านการศึกษาและทัศนคติที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและโอกาสทางวิชาชีพ

ในด้านการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ พบว่าปัจจัยสำคัญ ได้แก่ คุณวุฒิและบุคลิกภาพของอาจารย์ ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการ ความชอบในอาชีพครู ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การสนับสนุนจากครอบครัว และภาพลักษณ์ของวิชาชีพในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนไม่ได้พิจารณาเพียงด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับแรงจูงใจภายในและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเฉพาะการรับรู้ว่าครูเป็นบุคคลต้นแบบ ยิ่งส่งผลต่อการตัดสินใจมากขึ้น

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงลึกพบว่า ปัจจัยภายใน เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความชอบในอาชีพ สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับปัจจัยภายนอก เช่น คุณภาพของหลักสูตร อาจารย์ และการสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม สอดคล้องกับแนวคิด Social Cognitive Career Theory (Lent, Brown, & Hackett, 1994) และแนวคิดของ Super (1990) ที่มองว่าการตัดสินใจด้านการศึกษาเป็นกระบวนการประเมินองค์ประกอบหลายด้านอย่างเป็นระบบในบริบทชีวิตของผู้เรียน

ผลการวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลแบบผสมผสาน ได้แก่ Decision Tree, Chi-Square และ FP-Growth ช่วยให้การจำแนกกลุ่มและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบระบบแนะแนวการศึกษาเชิงรุก วางแผนประชาสัมพันธ์ และพัฒนากลยุทธ์การรับนักศึกษาใหม่ของคณะครุศาสตร์ได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนในสาขาที่เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ควรปรับกลยุทธ์การสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพของหลักสูตร ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ และโอกาสในวิชาชีพครู โดยเฉพาะผ่านสื่อออนไลน์ที่เข้าถึงนักเรียนสายวิทย์-คณิต และผู้มีผลการเรียนดี

1.2 ฝ่ายแนะแนวการศึกษา ควรพัฒนาระบบแนะแนวเชิงรุก โดยจัดทำข้อมูลจำเพาะตามกลุ่ม เช่น นักเรียนในพื้นที่ ผู้มีครอบครัวเป็นครู หรือผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม พร้อมนำเสนอความเชื่อมโยงระหว่างสาขาวิชาและตลาดแรงงาน

1.3 ฝ่ายวิชาการคณะครุศาสตร์ ควรใช้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย เพิ่มทางเลือกของกลุ่มวิชาเลือก และส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการและทักษะการสอนที่เข้าถึงผู้เรียน

1.4 ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัย ควรกำหนดนโยบายเชิงรุกในการพัฒนาคณะครุศาสตร์ให้มีจุดแข็งทั้งด้านหลักสูตร อาจารย์ สิ่งแวดล้อม และระบบสนับสนุน เช่น ทุนการศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดผู้เรียนคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองกับเทคนิค Machine Learning อื่น ๆ เช่น Random Forest, SVM และ Logistic Regression เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจำแนกผลลัพธ์

2.2 พัฒนา Recommendation System เพื่อแนะนำสาขาวิชา โดยใช้ข้อมูลพฤติกรรมการเรียนจริงของนักศึกษาในระบบสารสนเทศ เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการแนะนำ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวัลย์ แสนคำ, สกรณ บุษบง, รัตนา เต็มใจ และ สมัชญา อยู่นาน. (2564). การใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเพื่อหาโอกาสเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *วารสารวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(2), 47–52.
- ธัญญารัตน์ บุญต่อ และ วรณิ นิยมหอม. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 10(2), 45–56.
- ปริญญช พรหมภาสิต, ศรีนญา หวาจ้อย และ วรณพรรณ รักชชน. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. *วารสารพิกุล*, 17(1), 199–216.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2566). *แนวทางการรับสมัครนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2566*. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- รัชฎา เทพประสิทธิ์ และ จริญญา แสนราช. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(1), 134–146.
- วิทวัส เหล่ามละอ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2562 โดยผ่านการคัดเลือกด้วยระบบ TCAS (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: สำนักบริหารพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2565). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต. (2565). สถิติจำนวนนักศึกษาจำแนกตามคณะ/วิทยาลัย ระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2565 (ณ วันที่ 30 กันยายน 2565). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. สืบค้นจาก <https://www.oass.ssru.ac.th/OASS.html>.
- อนันต์ ปินะเต. (2563). การค้นหาความสัมพันธ์ข้อมูลชนิดใหม่เพื่อพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์หลักสูตรออนไลน์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 38(3), 291–299.
- Agrawal, R., Imielinski, T., & Swami, A. (1993). Mining association rules between sets of items in large databases. *ACM SIGMOD Record*, 22(2), 207–216.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Han, J., Kamber, M., & Pei, J. (2012). *Data mining: Concepts and techniques*. (3rd ed.). Massachusetts: Morgan Kaufmann.
- Han, J., Pei, J., & Yin, Y. (2000). Mining frequent patterns without candidate generation. *ACM SIGMOD Record*, 29(2), 1–12.
- Jena, R. K., & Kalra, S. (2022). Predictive analytics using FP-Growth algorithm: A study of higher education choices. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 19(1), 1–20.

- Kotler, P., & Fox, K. F. A. (1995). *Strategic marketing for educational institutions*. (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122.
- Quinlan, J. R. (1993). *C4.5: Programs for machine learning*. San Mateo, CA: Morgan Kaufmann Publishers.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49–60.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown & L. Brooks (Eds.), *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice* (2nd ed.) (pp. 197–261). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tan, P. N., Steinbach, M., & Kumar, V. (2016). *Introduction to data mining*. (2nd ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tiwari, R., Singh, A., & Sharma, S. (2020). Feature selection using Chi-square technique: Educational data mining. *International Journal of Scientific Research in Engineering and Management*, 4(3), 22–29.
- Wang, Y., Li, M., & Zhang, T. (2022). Student behavior prediction using K-means and decision tree algorithms. *International Journal of Education and Information Technologies*, 16(1), 65–72.
- Witten, I. H., Frank, E., & Hall, M. A. (2016). *Data mining: Practical machine learning tools and techniques* (4th ed.). Burlington, MA: Morgan Kaufmann.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.

Propose A Model for Promoting Sustainable Well-being in Thailand's Tourism Industry

Rachanon Taweephol^{1*} Chatvarin Klongnoy¹ Prommatr Jindachote¹ Sabaithip Mongkolnimit¹
and Ratchamongkhon Thonglor¹

¹ Faculty of Management Science, Silpakorn University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: mr.bozo@msn.com

ABSTRACT

This article aimed to study (1) the context and issues of sustainable well-being in tourism management dimensions, (2) propose a model for promoting sustainable well-being in Thailand's tourism industry. This qualitative research employed a multi-method approach, combining content analysis with connoisseurship, to gather and interpret data. The study was conducted between October 2024 and January 2025 with two groups of key informants: 12 university lecturers from state-supervised higher education institutions, and 5 strategic-level executives in health and service-related tourism businesses located in Bangkok. The result of the study found that: 1) Hotel businesses and event organizers prioritized creating impressive experiences by focusing on sustainable resource management through various standards, as well as emphasizing pollution reduction in service processes. Meanwhile, local tourism communities used cultural uniqueness as their selling point while considering environmental impacts simultaneously. 2) Sustainable tourism industry must consider three key dimensions: (1) Community collaboration by promoting community-based management and direct benefits, (2) Cultural presentation through cultural experiences, local cuisine, and traditional Thai medicine, and (3) Environmental conservation and use of eco-friendly materials by promoting low-carbon tourism, efficient resource utilization, and selection of biodegradable materials.

Keywords: Sustainable, Well-being, Tourism Industry

รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ระชานนท์ ทวีผล^{1*} ฉัตรวริน คลองน้อย¹ พรหมมาต จินดาโชติ¹ สไบทิพย์ มงคลนิมิตร¹ และ รัชมมงคล ทองหล่อ¹

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: mr.bozo@msn.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บริบทและประเด็นของความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว และ (2) รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคพหุวิธี (Multi-method) ระหว่างการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการสัมภาษณ์อ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 - มกราคม พ.ศ. 2568 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ 12 คน และตัวแทนผู้บริหารระดับกลยุทธ์ในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการ ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มธุรกิจโรงแรมและธุรกิจการจัดงานอีเวนต์ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจด้วยการหันมาใส่ใจการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนผ่านมาตรฐานต่าง ๆ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการลดปริมาณมลพิษในการกระบวนการให้บริการ ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นได้นำเอกลักษณ์วัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป 2) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องคำนึงถึงสามมิติสำคัญ ได้แก่ (1) การสร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการและได้รับผลประโยชน์โดยตรง (2) การนำเสนอวัฒนธรรม ผ่านการสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรม อาหารท้องถิ่น และการแพทย์แผนไทย และ (3) การรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมและการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ

คำสำคัญ: ความยั่งยืน, ความเป็นอยู่ที่ดี, อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ หากแต่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับนั้น จำเป็นต้องพิจารณาการบริหารและการจัดการควบคู่กันอย่างเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น (Alamineh et al., 2023; Baloch et al., 2023) นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ยังนับเป็นความท้าทายครั้งยิ่งใหญ่สำหรับวงการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ที่ลดลง การขาดแคลนแรงงาน และต้นทุนดำเนินงานที่สูงขึ้น หลังจากทศวรรษแห่งการเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประเทศไทยพึ่งพารายได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีอัตราค่าบริการสูงกว่านักท่องเที่ยวภายในประเทศ ในขณะเดียวกันการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวหยุดชะงักและเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ในทางกลับกันยังกระตุ้นให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทบทวนรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง (Segarra et al., 2024) ในฝั่งอุปทานฝั่งรัฐบาลและแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากได้มีการปรับเปลี่ยนความสำคัญไปที่การท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบและยั่งยืน ลดปริมาณของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แต่เดิมเดินทางกันเป็นจำนวนมาก (Zaika & Avriata, 2024) ในขณะที่ฝั่งอุปสงค์ นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสนใจกับแนวทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจุดหมายปลายทางที่แตกต่างออกไปก่อนช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 (Kimunio et al., 2024) โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความสมบูรณ์ของร่างกาย ความเชื่อมโยงระหว่างการให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตที่ดีแลสุขภาพและการท่องเที่ยว จึงเริ่มปรากฏชัดเจนมากขึ้น (Cristache et al., 2023)

สำหรับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือ Wellness tourism มีการเจริญเติบโตขึ้นก่อนการแพร่ระบาด จากรายงานของ Global Wellness Institute หรือ GWI พบว่า ณ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีมูลค่าทั้งโลกรวมกันราว 6.5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี และคาดว่าจะเติบโตได้อีกกว่าร้อยละ 16.6 ภายในปี ค.ศ. 2027 (Global Wellness Institute, 2024) นับว่าเป็นตลาดและโอกาสทางธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าสูง ทั้งนี้ ในส่วนของประเทศไทยเองมีการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตั้งแต่ก่อนช่วงโรคระบาด ในปี ค.ศ. 2019 เริ่มจากการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical tourism) ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2565) นำเสนอกระแสของ Wellness tourism ในประเทศไทย ที่ได้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้หลากหลายประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาเป็นยังคงตลาดเป้าหมายที่มีมูลค่าสูงที่สุดเป็นลำดับที่ 1 นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Wellness ยังคงสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปประมาณ 1 ใน 3 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 89 มีสัดส่วนการท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์รองเพิ่มขึ้น ร้อยละ 92 สามารถพยากรณ์มูลค่าการเติบโตถึงปี ค.ศ. 2025 อาจสูงถึงร้อยละ 20.9 สำหรับตลาดส่วนใหญ่เน้นการเดินทางเขามาโรงพยาบาลของชาวต่างประเทศในโรงพยาบาลเนื่องจากโรงพยาบาลของประเทศไทยนั้นได้มาตรฐาน มีบุคลากรที่ได้รับความเชื่อถือ รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศที่มีการพัฒนาทางการแพทย์ในระดับเดียวกัน และที่สำคัญประเทศไทยยังมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว ทำให้นอกจากจะเขามาโรงพยาบาลแล้ว ผู้ป่วยรวมถึงผู้ติดตามที่เดินทางมากับผู้ป่วยสามารถใช้เวลาเดียวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อการท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้งหลังจากช่วงโรคระบาดโควิด 19 พฤติกรรมและวิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงนักท่องเที่ยวก็มีการเปลี่ยนแปลงไป ประชากรส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพในเชิงรุกมากขึ้น (Aytas et al., 2024) ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนตาม จากการที่เน้นการรักษาแบบเชิงรับในรูปแบบ Medical tourism มีการขยายไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อบำรุงสุขภาพ ทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้มีผู้ใช้เพียงเขามาโรงพยาบาล แต่ยังคงต้องการเขามาปรึกษาและฟื้นฟูสุขภาพโดยรวมทั้งกายและใจ เช่น การออกกำลังกาย การนวดสปา หรือแม้แต่การปลีกิเวศตนเองออกจากความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน (Liu et al., 2023)

แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้มีพัฒนาการยกระดับจากการเดินทางหรือท่องเที่ยวเพื่อดูแลสุขภาพเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่แสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีและการแสวงหาจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง หรือที่เรียกว่า Well-being tourism เป็นการเดินทางท่องเที่ยวมิใช่เพื่อการเขามาปรึกษาอาการเจ็บป่วย หรือเข้ามาบำรุงและฟื้นฟูสุขภาพเท่านั้น แต่เป็นการเดินทางในเชิงวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ที่แสวงหาความสมดุลของชีวิต การดำเนินชีวิตเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี รวมถึงการแสวงหาตัวตนและความหมายของชีวิต โดยที่การเดินทางจะต้องไม่สร้างผลกระทบเชิงลบกับสังคม ในขณะเดียวกัน หากเป็นไปได้การเดินทางจะต้องมีส่วนในการพัฒนาสังคมในแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย (Huang et al., 2023; Filep et al., 2024) ในขณะเดียวการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากงานวิจัยของสุปรา เเพชรโสม และสุวารี นามวงศ์ (2567) ยังพบข้อจำกัดที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดแบบเจาะจงให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มด้วยกิจกรรมการสร้างประสบการณ์ที่ดี ผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละประเภท และการกระจายโอกาสทางการท่องเที่ยวไปยังเขตเมืองรองอื่น ๆ ดังนั้นการพัฒนาอุปทานเพื่อตอบรับกับการท่องเที่ยวแบบ Well-being tourism แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนามิใช่เพียงแค่สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น ควรมีการพัฒนาในส่วนของห่วงโซ่อุปทานในเรื่องของการสร้าง Well-being อีกด้วย การสร้าง Well-being สามารถทำได้หลายแบบ เช่น การออกกำลังกาย การดูแลร่างกายและจิตใจ แสวงหาประสบการณ์ในเชิงวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ และที่สำคัญคืออาหารการกินที่ดีและถูกสุขลักษณะ (Dini & Pencarelli, 2021; Bagheri et al., 2023) นอกจากนี้พัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถด้านการแพทย์ ด้านวัฒนธรรม ด้านการเกษตรและอาหาร และด้านการท่องเที่ยวควบคู่กันไป เพื่อประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น และซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืน และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามมุมมองเกี่ยวกับ Well-being เป็นแนวโน้มรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีโอกาสในการพัฒนาให้เกิดมูลค่าสูงในอนาคต และยังเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมากขึ้นเมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในรูปแบบอื่น แต่การท่องเที่ยวในรูปแบบ Well-being ยังเป็นประเด็นที่ค่อนข้างใหม่ในวงการการท่องเที่ยว

เนื่องจากนักท่องเที่ยวในตลาด Wellbeing นั้น มีได้มองหาเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ยังแสวงหาไปถึงการตอบสนองต่อวิถีการดำเนินชีวิต และการให้ความหมายของชีวิตของนักท่องเที่ยวด้วย เช่น การแสวงหาอาหารที่ดีต่อสุขภาพตนเอง และสังคมโดยรวม อาทิ อาหารออร์แกนิก อาหารที่ไม่ใช้สารเคมีที่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่อาหารท้องถิ่นที่ผลิตโดยชุมชนเองโดยไม่ได้ผลิตในโรงงานขนาดใหญ่เพื่อมีส่วนในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น บทความวิจัยนี้นำเสนอ “แนวทางการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย” สะท้อนแนวโน้มการพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับตลาด Well-being tourism ให้เกิดมูลค่าสูงเพียงพอที่จะจูงใจให้เกิดผู้ผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองตลาดที่เพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งทั้งแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจต่าง ๆ ต้องติดตามข้อมูลและปรับเปลี่ยนสินค้าและบริการของตนเพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยว รวมถึงต้องมีการรักษาและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานระดับสูง เพื่อดึงดูดและสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว หรือแม้กระทั่งการพัฒนาบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัย และพัฒนาประสบการณ์อันจริงแท้ที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมหรือประเพณีที่เชื่อมโยงกับการสร้างวิถีชีวิตที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว และสร้างผลประโยชน์ในเชิงบวกและเชิงลบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และที่สำคัญจะต้องสร้างสมดุลระหว่างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นหลักประกันว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบ Well-being ส่งผลดีต่อชุมชนท้องถิ่น ช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อม และสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งนำเสนอกรณีศึกษาและมุมมอง เพื่อพัฒนาแนวความคิดการจัดการการท่องเที่ยว ให้เกิดความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น และสามารถรองรับตลาดการท่องเที่ยวต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบพหุวิธี (Multi-methods) ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายวิธีการภายใต้กระบวนการที่สัมพันธ์กันระหว่างวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ให้เป็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดเอาไว้ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จากมุมมองของกลุ่มนักวิชาการตำแหน่งอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก จำนวน 12 คน ร่วมกับตัวแทนผู้บริหารระดับกลยุทธ์ในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวนทั้งหมด 17 คน มีระดับค่าความคาดเคลื่อนลดลงประมาณ 0.05 ตามเงื่อนไขของการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในสัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับการเก็บข้อมูล (Macmillan, 1971) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 - มกราคม พ.ศ. 2568 สามารถอธิบายคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัยและการคัดเลือก

รหัสข้อมูล	ตำแหน่ง	เพศ	คุณสมบัติ
A-01	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	ชาย	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
A-02	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 เรื่อง
A-03	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 เรื่อง
A-04	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
A-05	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	ชาย	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
A-06	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
A-07	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 เรื่อง
A-08	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
A-09	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มากกว่า 5 เรื่อง
A-10	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	ชาย	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3 เรื่อง
A-11	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	ชาย	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5 เรื่อง
A-12	อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ	หญิง	เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับชาติในประเด็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2 เรื่อง
SW-01	รองประธานกรรมการบริหารกลุ่มโรงแรมสุโกศล	หญิง	มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 10 ปี
SW-02	นายกสมาคมเครือข่ายไรค์ไม่ติดต่อไทย	ชาย	มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 5 ปี
SW-03	นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวสวนผึ้ง	ชาย	มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 5 ปี
SW-04	ผู้ช่วยประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ฝ่ายกลยุทธ์ ความยั่งยืน นวัตกรรม บริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน)	หญิง	มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 5 ปี
SW-05	ผู้จัดการทั่วไปโรงแรมบันยันทรี่ กรุงเทพฯ	หญิง	มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 8 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือสำหรับการวิจัยด้วยคำถามถึงโครงสร้างปลายเปิดที่ผ่านวิธีวิทยาการวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) การท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความสุขกายสุขใจ (Well-being tourism) การท่องเที่ยวชุมชน (Community-base tourism) การพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism development) และการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism) ประกอบด้วย (1) บริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยวประกอบด้วยอะไรบ้าง (2) รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเป็นอย่างไร เพื่อนำเป็นไปสู่การรายงานผลการศึกษที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ ร่วมกับการใช้อุปกรณ์อย่างสมาร์ตโฟนสำหรับการบันทึกภาพและเสียงในแต่ละกระบวนการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

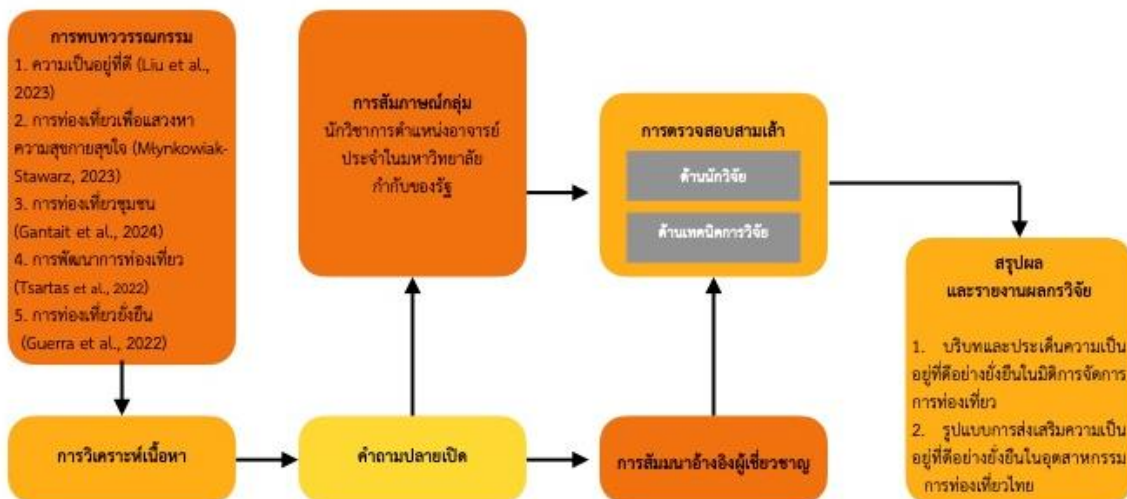
ผู้วิจัยเริ่มต้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักวิชาการด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการจัดสนทนากลุ่มในรูปแบบการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญในงานที่มีชื่อหัวข้อว่า Well-being Sustainability “Tourism, Hotel & Event” Good for Health Great for Heart เที่ยวไทย ยั่งยืน สุขใจ ได้สุขภาพ ณ ห้อง Persimmon room ชั้น 11 โรงแรมบันยันทรี กรุงเทพฯ ในวันจันทร์ที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความและความหมายที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดทฤษฎีจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ สามารถนำไปใช้ในการแบ่งหมวดหมู่และทำความเข้าใจในการสร้างข้อความคำถามเพื่อสนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Drisko & Maschi, 2016) ร่วมกับการจัดการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นการให้ข้อเสนอแนะและการตีความร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในลักษณะการอภิปราย โดยใช้แนวคิดสหวิทยาการผสมผสานกับบริบทความเป็นจริง ณ ช่วงเวลานั้นผ่านมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายภาคส่วนภายใต้ประเด็นปัญหาการวิจัยที่กำหนดไว้ (Handels et al., 2014) จากนั้นผู้วิจัยได้นำทฤษฎีสามเส้า (Triangulation theory) เข้ามาใช้ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้านนักวิจัย (Investigator triangulation) ที่มีนักวิจัยมากกว่า 1 คนร่วมกันเก็บข้อมูล วิเคราะห์และตีความผลการศึกษาที่แตกต่างกันไปตามมุมมองของนักวิจัย ร่วมกับด้านเทคนิคการวิจัย (Method triangulation) ที่ผสมผสานกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยเอกสาร ร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม และการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ (Thurmond, 2001)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยเริ่มต้นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิดทฤษฎีความเป็นอยู่ที่ดี การท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความสุขกายสุขใจ การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวยั่งยืน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อการออกแบบข้อความคำถามปลายเปิดเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย นำผลการศึกษามาสร้างสมมติฐานชั่วคราวเพื่อเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมมนาอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงเข้าสู่การตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยทฤษฎีสามเส้า มีการวิเคราะห์และตีความข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยมีรายละเอียดตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงขั้นตอน

ที่มา: Liu et al. (2023); Mlynkowiak-Stawarz (2023); Gantait et al. (2024); Tsartas et al. (2022); & Guerra et al. (2022)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญถ่ายทอดมุมมองจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ผ่านการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการลงรหัสข้อมูลและลำดับความถี่ที่เกิดขึ้นจากการตอบข้อคำถามมีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การลงรหัสข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการวิจัย

ประเด็นคำถามการวิจัยที่ 1 บริบทและประเด็น ความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว	ความถี่ ในการค้นพบ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
1. การสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจ	8	A-02, A-03, A-05, A-07, A-09, A-12, SW-01, SW-05
2. ศักยภาพทางด้านภัตตาคารและสถานที่ท่องเที่ยว	6	A-02, A-06, A-07, A-11, SW-01, SW-02
3. การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน	4	A-01, A-04, SW-01, SW-05
4. การนำเสนอวิถีชีวิตความดั้งเดิม	3	A-08, A-10, SW-03
5. การปรับตัวกระแสการบริโภค	2	A-04, SW-02
ประเด็นคำถามการวิจัยที่ 2 รูปแบบการส่งเสริม ความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย	ความถี่ ในการค้นพบ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
1. มิติการสร้างร่วมมือกับชุมชน	5	A-02, A-04, A-05, A-10, SW-03
2. มิติการนำเสนอวัฒนธรรมในการพัฒนา	3	A-08, SW-02, SW-03
3. มิติการรักษาสิ่งแวดล้อม และการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3	A-01, SW-04, SW-05

จากตารางที่ 2 พบว่า การกำหนดข้อคำถามปลายเปิดสามารถแบ่งรายละเอียดข้อมูลสนับสนุนตามความถี่ของในประเด็นที่ใกล้เคียงกันและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ มีการจัดชุดข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกันเอาไว้ด้วยกันเพื่อลดรูปข้อมูลจากการวิจัย อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบสามเส้าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. บริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว

บริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มธุรกิจโรงแรมให้ความสำคัญการสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจเป็นสิ่งสำคัญที่โรงแรมสามารถจัดให้แก่ลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการแสดงหรืองานอีเวนต์ประเภทต่าง ๆ หรือการจำลองบรรยากาศชุมชนท้องถิ่นให้ได้สัมผัส รวมถึงการนำเสนอวิถีชีวิตแบบสโลว์ไลฟ์ผ่านรายการอาหารและสปาเพื่อส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นจุดหมายปลายทางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมผจญภัยและท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่แปลก สามารถนำเสนอให้เป็นมุมมองใหม่ของการท่องเที่ยวระดับโลก เนื่องด้วยศักยภาพทางด้านภัตตาคารและสถานที่ท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับ ประกอบกับความพร้อมด้านการแพทย์และสุขภาพที่ทันสมัย สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “...เมื่อเรารวมกัน เราคือธุรกิจในเมืองหนึ่ง โลกเราเป็นหนึ่งเดียว ช่วยกันสร้างบรรยากาศใหม่ ให้กับคนที่มา คนที่มาก็ได้ความรู้จากการทำอะไรใหม่ โดยเฉพาะเสน่ห์ของพื้นที่ นี้แหละ มีอะไรให้ทำมากมาย นำเสนออะไรได้ที่พวกเขาจะพอใจนะ...” (A-05) ประเทศไทยจึงมีโอกาสนในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางด้านการแพทย์ สปา และสุขภาพระดับโลกได้อย่างน่าสนใจ สำหรับจากกรณีตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากเครือโรงแรมสุโกศล กล่าวถึง แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็น การจัดการน้ำ การกำจัดขยะ การใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวและภูมิทัศน์โดยรอบ ผ่านโครงการ Earth Check เพื่อให้คำแนะนำแก่โรงแรมอื่น ๆ ที่ต้องการเข้าร่วมรับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผ่านการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... โครงการ ร่วมกันสร้างอนาคต เราไม่ได้เป็นคู่แข่งกัน แต่เราเป็นหุ้นส่วนกัน เราช่วยเหลือ ...” (SW-01) อีกทั้งยังพบว่า โรงแรมจำนวนไม่น้อยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มูลนิธิใบไม้เขียว และแม้แต่ภายในเครือข่ายโรงแรมเอง มีการตรวจสอบ

และรับรองตนเองเพื่อให้แน่ใจว่ามีการดำเนินงานที่ได้มาตรฐานอย่างครบวงจร นอกจากนี้ ผู้ประกอบการเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการเป็นสถานที่พักผ่อนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยมาตรฐานการประชุมสีเขียว (Green meeting) ที่ปลอดการใช้พลาสติกและวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ ไม่เพียงแต่งดใช้ผ้าปูโต๊ะพลาสติก แต่ยังนำเสนออาหารจากชุมชนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตที่ยั่งยืน การคำนึงถึงการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าโดยแยกข้อมูลการใช้พลังงานรายห้องพัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถประเมินปริมาณคาร์บอนที่ปล่อยออกมาได้ด้วยตนเอง และหากมีอาหารเหลือ ทางโรงแรมยังสามารถนำไปเพื่อบริจาคต่อให้ผู้ที่ต้องการ สำหรับกรณีตัวอย่างของโรงแรมบันยันที กรุงเทพฯ มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ ได้แก่ การลดคาร์บอนฟุตพริ้นต์ต่อห้องพัก สามารถทำให้ผู้เข้าพักปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้น้อยกว่าการพักที่โรงแรมอื่นถึงร้อยละ 22 การงดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการมีโครงการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลกิจการด้วยหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... บันยันทีเราเองคำนวณนะคะ ว่าคาร์บอนฟุตพริ้นต์ต่อ ห้องพักเกิดขึ้นเท่าไร แยกที่มาอยู่กับเรา มลพิษลงได้ถึง 22% ด้วยโครงการที่พวกเรายังคงทำอยู่ โดยเฉพาะเน้นการไม่ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว...” (AW-05)

ในขณะที่การบริหารแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นมีการพิจารณาถึงผลประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามาพร้อมกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณขยะและการทำลายพื้นที่อย่างรวดเร็ว ที่ก่อตัวขึ้นในหลายพื้นที่ ในขณะที่ผู้ประกอบการในชุมชนได้นำเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นจุดขายสวนทางกลับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่อาจหลงใหลในสิ่งแปลกใหม่และผิพรรณชาติ เช่น สถานที่หรูหรา สิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เป็นต้น แต่การนำเสนอวิถีชีวิตดั้งเดิมที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดผู้คนให้เข้ามาสัมผัสประสบการณ์แท้จริงได้เช่นกัน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาพื้นที่ควรประกอบด้วย (1) การออกแบบสถานที่ให้น่าสนใจและเหมาะสมกับถ่ายภาพ (2) จัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อแสดงวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า (3) ออกแบบสินค้าและบริการที่ยั่งยืน (4) บริหารจัดการด้วยแนวคิดเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สมดุล จากกรณีตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากชุมชน ตลาดโอ๊ะป่อย จังหวัดราชบุรี มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันทรงคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นผ่านการปลูกฝังให้คนในชุมชนภาคภูมิใจและตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม เมื่อทุกคนมีส่วนร่วมสืบสานและสั่งสมความรู้สึกหวงแหนไว้ วัฒนธรรมก็จะเติบโตและดำรงอยู่ต่อไป ทำให้ทุกคนต้องประหลาดใจกับศักยภาพขององค์กรที่เติบโตขึ้น สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... ชุมชนร่วมสุข แบ่งปัน สร้างสรรค์ มุ่งมั่น ยั่งยืน นี่คือนี่ที่ชุมชนยึดมั่น เพราะคุณค่ามากกว่าวัฒนธรรมราชบุรี มีแปดชาติพันธุ์ โอ๊ะป่อย เป็นหนึ่งในนั้นที่ ผมพยายามใช้แนวคิดการความยั่งยืนเข้ามาใส่ พยายามชุมชนเห็นความสำคัญ และพวกเขาจะส่งไปยังคนรุ่นต่อ ๆ ไป โดยอัตโนมัติ เหมือนเขาเห็น เขาทำต่อ ๆ กันไป ...” (SW-03) พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการเป็นชุมชนต้นแบบด้วยการจัดการการปลดปล่อยคาร์บอนอย่างมีประสิทธิภาพ ริเริ่มระบบการแยกขยะและชั่งน้ำหนักขยะในแต่ละร้านค้า เพื่อประเมินปริมาณขยะที่เกิดขึ้นและวางแผนการจัดการอย่างเหมาะสมตามสัดส่วนประชากรที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ ส่งเสริมภาพลักษณ์แก่ตลาดโอ๊ะป่อยให้ได้รับการรับรองในด้านของจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้ สามารถต่อยอดไปสู่โครงการอื่น ๆ เพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเกษตรกร สามารถนำมาแก้ไขร่วมกับชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งจะพัฒนากลายเป็นระบบที่เลี้ยงชีพทอดความรู้ออกไป รวมทั้งโครงการ “ช็อคโกแลตวิวด” ที่ก่อตั้งเป็นก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้น สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เครื่องใช้ใหม่ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนเกษตรกรโกโก้ในจังหวัดราชบุรี

ทางฝั่งของผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิตมีการขยายทิศทางจำหน่ายสินค้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกลับฝั่งของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจโรงแรมที่เปรียบเสมือนลูกค้ารายสำคัญและมีการปรับตัวตามกระแสการบริโภคของนักท่องเที่ยวแบบ Well-being ไปแล้ว โดยเฉพาะอุปกรณ์อย่างไม้แขวนเสื้อ แก้วน้ำ ภาชนะบรรจุอาหาร ฯลฯ ส่วนใหญ่ล้วนผลิตจากพลาสติกชีวภาพกันมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองเป้าหมายของธุรกิจโรงแรมที่ยึดถือมาตรฐานการลดคาร์บอนฟุตพริ้นต์ต่อห้องพัก การงดใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการนำเอาของเสียทุกชนิดในโรงแรมมาหมุนเวียนใช้ใหม่ สำหรับกรณีตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากบริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน) กล่าวถึง ความเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยควรหันมาใช้ถุงขยะย่อยสลายได้ทางชีวภาพอย่างแท้จริง สามารถลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในโลกได้ประมาณ 100 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า หรือหากใช้ช้อนส้อมย่อยสลายได้

สามารถลดการปล่อยก๊าซได้ถึง 3.8 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า หรือแม้แต่การใช้ถุงพลาสติกย่อยสลายได้ มีส่วนช่วยลดการปล่อยก๊าซได้ประมาณ 20 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าเช่นกัน นับว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกันของกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมที่ช่วยกันคืนความสมดุลและดูแลสุขภาพทางธรรมชาติ สำหรับประเด็นสนับสนุนจากกรณีตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากสมาคมโรคไม่ติดต่อ นำเสนอมิติ Well-being นั้นทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการอาหารทั้งในแหล่งท่องเที่ยว ภัตตาคาร โรงแรม ห้องประชุม และงานอีเวนต์ประเภทต่าง ๆ ควรคำนึงถึงรายการอาหารที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้เข้าร่วมงาน มีการประมาณการค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงอาหารของโรงแรมหรือสถานที่จัดงาน มีแนวโน้มสูงเกินความจำเป็น อาทิ อาหารว่างระหว่างพักกลางวัน ซึ่งบ่อยครั้งที่มีปริมาณมากเกินไปจนเหลือทิ้งจำนวนมาก อีกทั้งยังควรคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการ ปริมาณแคลอรีและน้ำตาลที่เหมาะสม เช่น การจัดอาหารว่างที่มีรสชาตอร่อย ได้สัดส่วนวัตถุดิบที่เหมาะสม ไม่มีการสูญเสีย วัตถุดิบ และมีปริมาณน้ำตาลที่พอเหมาะ ประมาณ 4 กรัมต่อหน่วย เป็นต้น สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... อาหารเป็นพลังขับเคลื่อนของชีวิตทั้งหมด การรับประทานอาหารอย่างมีสติ และใส่ใจจะทำให้เรามีพลัง และช่วยให้ชีวิตดีขึ้น ...” (SW-02) นอกจากนี้ ยังสามารถนำเสนออาหารท้องถิ่นที่มีรสชาติอร่อยและได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมงานได้สัมผัสกับวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของแต่ละภูมิภาคด้วย ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจและเป็นมิตรต่อสุขภาพ ในการจัดกิจกรรมหรืองานประชุมสัมมนาครั้งต่อไป เนื่องจากข้อมูลจากสมาคมได้สำรวจพบว่า สัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 80 ของการเสียชีวิตมาจากโภชนาที่ไม่ได้มาตรฐานและกลายเป็นความเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ภาวะไขมันในเลือดสูง และโรคหัวใจ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสถิติยังแสดงให้เห็นว่าในระหว่าง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา อัตราการเป็นโรคอ้วนของคนไทยเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 40 ยิ่งไปกว่านั้นอีกประมาณร้อยละ 11 ของประชากรไทยหรือราว 5 ล้านคนเป็นป่วยโรคเบาหวาน และมีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นประมาณสองแสนคน หากนับรวมกันในระหว่างปี พ.ศ. 2568 - 2570 ตามลำดับ

2. รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย พบว่า การมุ่งสู่ความยั่งยืนเป้าหมายสูงสุดสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาจไม่เพียงพอแต่ต้องการมีรายได้ที่มั่นคงและการขยายตลาดไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวรายใหม่ แต่ยังคงรวมถึงการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา จากการสังเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ สามารถขยายเป็นแบ่งออกเป็น 3 มิติสำคัญได้ดังนี้

2.1 มิติการสร้างความร่วมมือกับชุมชน

ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นจะต้องประสานความร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกัน โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร ชาวบ้านเป็นเจ้าของและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน รายได้ หรือโอกาสทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังช่วยอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมผ่านประสบการณ์แท้จากการสัมผัสวิถีชีวิตพื้นบ้าน โดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันวางแผน ตัดสินใจ และพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนผ่านการฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ และก่อให้เกิดการค้าที่เป็นธรรมและการท่องเที่ยวที่มีจริยธรรม รวมทั้งการจ่ายค่าจ้างหรือมีการกระจายรายได้อย่างยุติธรรมแก่แรงงานหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ มีการสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นในการจัดหาสินค้าและบริการ เช่นเดียวกับการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยชุมชนมอบประสบการณ์วัฒนธรรมผ่านการแสดงพื้นบ้าน งานหัตถกรรม และรายการอาหาร พร้อมทั้งร่วมกันอนุรักษ์สถานที่และประเพณีที่สำคัญ ควบคู่ไปกับการจัดทัวร์นำเที่ยวโดยมีคอกุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความเข้าใจวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ก็จะสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจและเรียนรู้กันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... กิจกรรมมาจากชุมชน คนในชุมชนก็จะได้รับประโยชน์ ขยายของได้มีงานทำกัน ถ้าประเมินแล้วพบว่าจะเชื่อมโยงอะไรได้ ก็ลองเริ่มจาก การเอาของที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน มาเลือกซิ ช่วยสร้างความรู้ได้นะ คนที่มาก็ได้ความรู้ด้วย ...” (A-04)

2.2 มิติการนำเสนอวัฒนธรรม

ภาคธุรกิจและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเรียนรู้รากเหง้าและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และมีจิตวิญญาณ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถเติมเต็มประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยคุณค่าและความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การบูรณาการมรดกท้องถิ่นเข้ากับการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกันไม่เพียงแต่จะยกระดับประสบการณ์ของผู้มาเยือนเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างประโยชน์แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ซึ่งการสร้างพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสและเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้าน หัตถกรรมประจำถิ่น ดนตรีดั้งเดิม หรือการแสดงแบบโบราณ จะช่วยสร้างความรู้สึกผูกพันกับประเพณีท้องถิ่นอย่างแท้จริง การนิยาม Well-being tourism ผ่านวัฒนธรรมด้านอาหารที่ดีต่อสุขภาพก็สามารถนำไปใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ เช่น แนวคิด “Smart Farming...From Farm to Table” หรือที่การจัด Fine dining ส่งเสริมการรับประทานอาหารท้องถิ่นที่ปรุงด้วยวัตถุดิบสดตามฤดูกาล พร้อมเปิดคลาสสอนทำอาหารเพื่อถ่ายทอดสูตรดั้งเดิมแก่นักท่องเที่ยว หรือแม้แต่การพาเที่ยวชมรายการอาหารยอดนิยมหรือขึ้นชื่อและกลุ่มอาหาร Street food เพื่อสัมผัสรสชาติแท้ของวัฒนธรรมกินอยู่แบบชาวบ้านก็สามารถทำได้เช่นกัน สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... Well-being กับการท่องเที่ยวครับ มันเหมือนมาคู่กันตลอดแต่ที่คนไม่ได้มองเห็นคุณค่า การเอาตรงนี้มา Welcome to Well-being ด้วยการทำ Farm to Table น่าจะเคยได้ยินกินบ่อย แต่มันต้องมาจากดั้งเดิมจริง ๆ การปรุงโชว์ สอนทำอาหาร ให้เขาได้ค้นคว้า ผมนะมองว่ามันการต่อยอดประสบการณ์ได้ต่อเนื่อง ...” (A-08) นอกจากนี้ วัฒนธรรมในเชิงการแพทย์ หรือโปรแกรมดูแลสุขภาพแบบดั้งเดิม เช่น แนวทางการรักษาโบราณ ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนจีนดั้งเดิม หรือภูมิปัญญาการรักษาแบบพื้นเมืองอื่นๆ หรือแม้แต่การฝึกสติและทำสมาธิตามหลักปรัชญาและแนวปฏิบัติทางจิตวิญญาณของท้องถิ่น

2.3 มิติการรักษาสิ่งแวดล้อม และการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาคธุรกิจควรประเมินผลกระทบเชิงลบต่อสภาพแวดล้อมท่ามกลางการขยายการเติบโตของกิจการด้วยการนำหลักปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการใช้ชีวิตที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติจะช่วยลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบได้ อันจะสอดคล้องกับเป้าหมายความยั่งยืนที่ 12 การสร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ในส่วนของแนวทางการปฏิบัติส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโลว์คาร์บอนมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมที่มีการรบกวนแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นน้อยที่สุด รวมถึงมีการบริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เช่น การประหยัดน้ำและพลังงาน รวมไปถึงการลดปริมาณขยะ การนำกลยุทธ์การจัดการขยะกลับมาซ้ำและกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการจัดงานอีเวนต์ ควรมีการริเริ่มค่านึงถึงการใช้อย่างยั่งยืนจากวัสดุย่อยสลายได้ ไม่ว่าจะเป็นบรรจุภัณฑ์และอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ หรืออาจเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนจากบรรจุภัณฑ์และเครื่องใช้พลาสติกมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น มันสำปะหลัง ไม้ไผ่ อ้อย หรือแป้งข้าวโพด หรือผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ก็ควรมีการคำนึงถึงการใช้อย่างยั่งยืนที่ทำความสะอาดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมย่อยสลายได้และไม่เป็นพิษ ซึ่งรวมถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ดูแลร่างกาย เช่น สบู่ แชมพูและครีมนวดผม ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และใช้งานในบรรจุภัณฑ์แบบเติมเพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ “... นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน Hotel Friendly แนวคิดไม่ใช่ได้เฉพาะกับโรงแรมอย่างเดียว ลูกค้าหรือผู้ประกอบการที่รู้จักเราสามารถนำไปประยุกต์ได้ กับการเศษซากวัสดุมาใช้ ทางเรานี้ก็เป็นนวัตกรรมสีเขียวที่แสดงถึงภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ที่จะไปใช้ด้วย ...” (SW-04)

อภิปรายผล

1. บริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ความตระหนักรู้ในสภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการต่างๆ ต้องให้ความสำคัญกับกระแสการใส่ใจสุขภาพ การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขทั้งกายและใจ การจัดการอุตสาหกรรมบริการแบบองค์รวม ซึ่งเน้นการให้บริการที่คำนึงถึงสุขภาพและสวัสดิภาพของผู้รับบริการ รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่โดดเด่นและการมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงการจัดการประชุมสัมมนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ดีต่อสุขภาพ รวมถึงนวัตกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นจากวัตถุดิบธรรมชาติ เช่น ผลิตภัณฑ์จากเมล็ดโกโก้

ก็ได้รับการนำเสนอในงานสัมมนาครั้งนี้ด้วย ซึ่งนับเป็นแนวทางการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน อีกหัวข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การบริหารจัดการคาร์บอนฟุตพริ้นท์และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของธุรกิจต่างๆ โดยมีการนำเสนอวิธีการนำของเหลือทิ้งจากอุตสาหกรรมมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การนำมันสำปะหลังมาผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ในส่วนของ Well-being หรือสุขภาวะที่ดีที่ยังคงถูกบูรณาการไปกับรูปแบบการท่องเที่ยวนั้น จะต้องเป็นการส่งเสริมสุขภาวะที่ดีทั้งกับตัวนักท่องเที่ยวและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวด้วย สะท้อนให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยว และธุรกิจบริการแต่ละประเภทนั้น นอกจากสามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีและมีคุณภาพให้กับนักท่องเที่ยวแล้ว ในขณะเดียวกันผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว หรือชุมชนตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวนั้นสามารถรับเอาผลประโยชน์เชิงบวกจากการท่องเที่ยวและสามารถลดผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Guerra (2022) พบว่า Well-being tourism การสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รูปแบบการท่องเที่ยวนี้เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว ผู้อยู่อาศัย และผู้ประกอบการท่องเที่ยว

ในขณะเดียวกัน Well-being tourism ยังคงเป็นแนวคิดที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นได้ด้วยการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เต็มใจที่จะใช้จ่ายกับบริการเพื่อสุขภาพ ที่พัก และสินค้าในท้องถิ่น รายได้ที่ไหลเข้ามาสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่นและสร้างโอกาสในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Indapurkar (2024) พบว่า หากแหล่งท่องเที่ยวใดให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบ Well-being อาจมีแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดปริมาณคาร์บอนและส่งเสริมทางเลือกการขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตามการธุรกิจโรงแรมในฐานะองค์ประกอบหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงให้ความสำคัญการรักษาสมดุลของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยการระบุดูแลไว้ในแผนการปฏิบัติงาน เพื่อการแสดงถึงธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจและยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระชานนท์ ทวีผล (2563) พบว่า การบริหารงานด้วยธรรมาภิบาลของกลุ่มธุรกิจที่พักเริ่มต้นจากการปฏิบัติตามหลักข้อกำหนดทางกฎหมายในราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติโรงแรมไทย พ.ศ. 2547 มีจดทะเบียนตามประเภทที่ถูกต้อง พร้อมกับการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการที่ต้องได้รับความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในระหว่างการเข้าพักอาศัย การดูแลรักษาสุขภาวะของพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กร การสังเกตพฤติกรรม และการถ่ายทอดความเอาใจใส่จากวัฒนธรรมองค์กรไปสู่ตัวของพนักงาน ตลอดจนการออกมาตรการและนโยบายในการกำกับดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมในที่ตั้งของโรงแรม

2. รูปแบบการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติสำคัญดังนี้

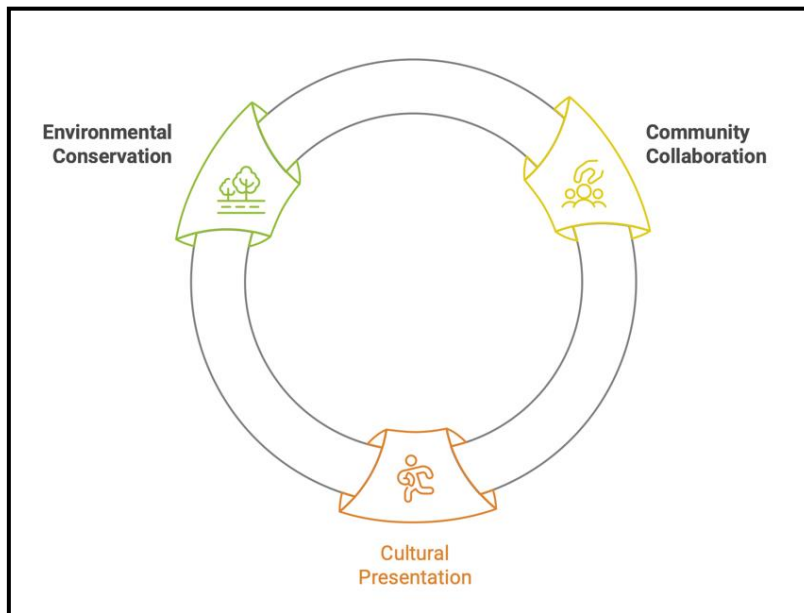
2.1 มิติการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริม Well-being Tourism โดยให้ความสำคัญกับชุมชนมีบทบาทเป็นผู้บริหารและเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ทั้งในรูปแบบของรายได้ การจ้างงาน และโอกาสทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมผ่านการมอบประสบการณ์แท้ให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การริเริ่มโครงการพัฒนาชุมชน ผ่านการลงทุนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สนับสนุนด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมถึงจัดทำโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน อาทิ การแก้ปัญหาความยากจนและเสริมพลังให้เยาวชน เพื่อให้เกิดการตอบสนองเป้าหมายความยั่งยืนที่ 8 ว่าด้วย ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน สอดคล้องกับ Tharikh & Hamzah (2020) พบว่า องค์ประกอบของความเป็นอยู่ที่ดีที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่ประสบการณ์ความปรารถนาส่วนบุคคล และความพึงพอใจในวัตถุ ซึ่งเป็น Well-being อันเกิดจากความพึงพอใจที่เกิดจากตนเอง รวมไปถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพแวดล้อม ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิด Well-being รวมทั้งกระจายประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกแต่ละภาคส่วน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่พอใจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

2.2 มิติการนำเสนอวัฒนธรรม พบว่า การสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับชุมชน ผ่านกิจกรรมศิลปะ หัตถกรรม ดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านอาหารที่ถูกนำเสนอแนวคิด From Farm to Table หรือการนำเสนอ Fine Dining ที่เน้นรายการอาหารเพื่อสุขภาพผ่านการคัดเลือกวัตถุดิบและกรรมวิธีการปรุงแบบดั้งเดิม รวมทั้งการนำเสนอ ภูมิปัญญาด้านสุขภาพในแขนงต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยเสริมสร้างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ Filep et al. (2024) พบว่า การเติบโตของบุคคล ความหมาย และการตระหนักรู้ในตนเอง ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง การเรียนรู้ และการเชื่อมโยงกับธรรมชาติหรือวัฒนธรรมมีส่วนสนับสนุนให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ Dini & Pencarelli (2021) พบว่า Well-being tourism มีความครอบคลุมการบริการที่หลากหลาย ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อน สปา การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การดูแลร่างกายและจิตใจ อาหารและไวน์ กีฬา ธรรมชาติ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ และกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 มิติการรักษาสิ่งแวดล้อม และการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า กระแสแนวคิดความยั่งยืนถูกมาปรับใช้ในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวยอดนิยม เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อระบบนิเวศและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เช่น การใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ และลดขยะจากบรรจุภัณฑ์พลาสติก โดยการเรียนรู้หลักการขั้นพื้นฐานของโลว์คาร์บอนที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประหยัดพลังงานและน้ำ ลดของเสีย และรีไซเคิล นอกจากนี้ ทางผู้บริหารยังสามารถคัดเลือกเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ธุรกิจโรงแรมที่ควรกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน รวมถึงการเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์แบบเติม (Refill) เพื่อลดขยะพลาสติก รวมไปถึงการจัดสวนสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้พันธุ์พืชท้องถิ่นและการจัดสวนที่ทนต่อสภาพแล้ง และงดการใช้พืชต่างถิ่นที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นสิ่งมีชีวิตรุกราน (Invasive species) เช่น กระจับปักษ์ ผักตบชวา หญ้าคา เป็นต้น ตลอดจนการเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมโรงแรมไทย กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพักหรือใช้บริการ สอดคล้องกับ Mlynkowiak-Stawarz (2023) พบว่า การสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ตามข้อเสนอเกี่ยวกับ Well-being tourism ยังคงเน้นย้ำถึงสิ่งสำคัญที่ยังต้องพิจารณาถึงการพัฒนายั่งยืนของแนวทางการท่องเที่ยวซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของแต่ละบุคคลเท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวปลายทาง อันเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาความยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในภาพรวมหน่วยงานของภาครัฐมีเจตนารมณ์ในการส่งเสริมความยั่งยืน แต่ยังคงขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ดังนั้น การรวบรวมมุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทางภาครัฐควรสร้างมาตรฐานรับรองการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ยั่งยืนสำหรับผู้ประกอบการ รวมทั้งมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจที่ลงทุนในนวัตกรรมด้านความยั่งยืนและสุขภาพ ทางภาคเอกชนควรพัฒนาแพ็คเกจท่องเที่ยวที่ผสมผสานวัฒนธรรม อาหารท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในขณะเดียวกันปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานทดแทน การสร้างแบบอย่างความสำเร็จนี้ด้วยการนำแนวคิด Well-being tourism เข้าเป็นหลักการพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงานของธุรกิจแต่ละประเภท และเป็นส่วนสำคัญวางมาตรการในการจัดการให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ (1) การสร้างความร่วมมือกับชุมชน (Community collaboration) (2) การนำเสนอวัฒนธรรม (Cultural presentation) และ การรักษาสิ่งแวดล้อม (Environmental conversation) มีรายละเอียดตามภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 มิติการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย
ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทและประเด็นความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในมิติการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ภาคธุรกิจแต่ละประเภทสามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจผ่านกิจกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและการส่งเสริมสุขภาพ โดยประเทศไทยมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางด้านสปาและการแพทย์เชิงสุขภาพ นอกจากนี้ การบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น การจัดการขยะ ลดคาร์บอนฟุตพริ้นต์ และส่งเสริมมาตรฐานการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวคิด Well-being ในทุกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ควรคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารในธุรกิจแต่ละประเภท เช่น โรงแรม การจัดการประชุมและอีเวนต์ เพื่อช่วยลดปัญหาสุขภาพ เช่น โรคอ้วนและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในประชากรไทย

สำหรับแนวทางการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย งานวิจัยชี้ให้เห็นถึง กรอบการพัฒนาจากความร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้ท้องถิ่นมีบทบาทเป็นเจ้าของและได้รับผลประโยชน์โดยตรง ผ่านการจ้างงาน และการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม Well-being Tourism สามารถส่งเสริมผ่านการนำเสนอเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น อาหารท้องถิ่น โปรแกรมสุขภาพ และกิจกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่ครอบคลุมทุกด้านซึ่งรวมไปถึง Well-being tourism และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะต้องมีดำเนินการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เพิ่มเติม ได้แก่ การปรับปรุงสาธารณูปโภคให้สามารถรองรับความต้องการเฉพาะ เช่น การพัฒนาศูนย์สุขภาพ สปา สถานปฏิบัติโยคะ และแหล่งผ่อนคลายจิตใจ โดยคำนึงถึงแนวทางการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในส่วนของการสนับสนุนสินค้าและบริการด้านสุขภาพ ในขณะที่ภาครัฐอย่างกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน รวมทั้งสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ควรมีนโยบายที่เป็นมาตรการการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมและแนวคิดในการสร้างประสบการณ์ใหม่ ที่สร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างธุรกิจ ในท้องถิ่นกับแบรนด์ระดับนานาชาติ พร้อมกำหนดมาตรฐานคุณภาพและระบบการรับรองสำหรับผู้ให้บริการในอุตสาหกรรมนี้ ในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีนโยบายที่ส่งเสริมแนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การบริโภคอาหารท้องถิ่นและเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนโครงการที่ปกป้องธรรมชาติและมรดกวัฒนธรรม

1.2 การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโรงแรมจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านสุขภาพเพิ่มเติม เช่น สตูดิโอโยคะ ห้องปฏิบัติการสมาธิ และศูนย์ฟิตเนส รวมถึงใช้สินค้าและวัตถุดิบจากธรรมชาติและเกษตรอินทรีย์ในบริการสปา และห้องพัก ควบคู่ไปกับการส่งเสริมทักษะความรู้ของโรงแรมที่พักในการนำเสนอโปรแกรมดูแลสุขภาพเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะการให้คำแนะนำด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย ในส่วนของการบริโภคอาหาร ควรสนับสนุนให้โรงแรมนำเสนอรายการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและเป็นมิตรต่อสุขภาพ อาทิ อาหารจากพืชผักและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวและผู้จัดงานอีเวนต์ ควรศึกษาขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อการวางแผนจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะ และจัดหาสินค้าในท้องถิ่นและสินค้าออร์แกนิก หรือสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากประเด็นการวิจัยนี้ เป็นเพียงการนำเสนอภาพรวมของแนวทางที่อาจเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยที่สนใจศึกษาสามารถขยายผลประเด็นที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมกับแนวคิด Well-being ในระดับท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย อาหารสุขภาพจากวัตถุดิบท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างสมดุลทางกายและจิตใจ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ร่วมกับการเพิ่มเติมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานงานปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการระบุขอบเขตการศึกษาทั้งในระดับจังหวัดหรือในเขตเมืองที่ศักยภาพทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการขยายผลลัพธ์ทางการศึกษาตามกิจกรรมที่สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์และเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชน สามารถใช้เป็นพื้นที่นำร่องและเป็นกรณีศึกษาให้กับเมืองอื่น ๆ ต่อไป

2.2 จากประเด็นการวิจัยนี้ ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการอาจให้ความสำคัญกับกระแสของ Well-being กับความยั่งยืนที่เป็นค่านิยมหลักในยุคหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนการแนวทางการดำเนินงานภายในองค์กร แต่อย่างการศึกษาความคาดหวังและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่อยู่ในฝั่งอุปสงค์ยังคงเป็นสิ่งสำคัญต่อการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนาคุณลักษณะของสินค้าและบริการ ผู้วิจัยที่สนใจสามารถศึกษามุมมองของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของภาคธุรกิจ เช่น นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ นักท่องเที่ยวคุณภาพสูง นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลลัพธ์ของทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติการสร้างความร่วมมือกับชุมชน มิติการนำเสนอวัฒนธรรม และมิติการรักษาสิ่งแวดล้อม และการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). *Wellness Tourism by Numbers*. สืบค้นจาก

<https://tatreviewmagazine.com/>.

ระชาชนนท์ ทวีผล. (2563). การดำรงอยู่ของธุรกิจที่พักที่ไม่ใช่โรงแรมบนพื้นฐานแห่งธรรมาภิบาล กรณีศึกษาธุรกิจโฮสเทล

ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสาร มทร. อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2) 16-35.

สุปชา เพชรโสม และ สุวาริ นามวงศ์. (2567). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทักษะชีวิตที่มีต่อ

กิจกรรมเพื่อสุขภาพ การคล้อยตามกลุ่มผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมเพื่อสุขภาพ และความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเชิงสุขภาพกรณีศึกษากลุ่มชายฝั่งทะเลภาคตะวันตก. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 18(60), 243-253.

Alamineh, G. A., Hussein, J. W., Mulu, Y. E., & Taddesse, B. (2023). The negative cultural impact of tourism and its implication on sustainable development in Amhara Regional State. *Cogent Arts & Humanities*, 10(1), 2224597.

- Aytaş, G., Ergen, F. D., & Aytakin, E. (2024). Wellness Tourism After the Pandemic. In *Future Tourism Trends Volume 1: Tourism in the Changing World* (pp. 285-298). Leeds, England: Emerald Publishing Limited.
- Bagheri, F., Guerreiro, M., Pinto, P., & Ghaderi, Z. (2024). From tourist experience to satisfaction and loyalty: Exploring the role of a sense of well-being. *Journal of Travel Research*, 63(8), 1989-2004.
- Baloch, Q. B., Shah, S. N., Iqbal, N., Sheeraz, M., Asadullah, M., Mahar, S., & Khan, A. U. (2023). Impact of tourism development upon environmental sustainability: a suggested framework for sustainable ecotourism. *Environmental science and pollution research international*, 30(3), 5917-5930.
- Cristache, N., Murariu, S., & Chihaiia, A. (2023). Changes in tourist behavior in the context of the covid-19 pandemic. *Annals of the Academy of Romanian Scientists Series on Economy, Law and Sociology*, 6, 106-124.
- Dini, M., & Pencarelli, T. (2021). Wellness tourism and the components of its offer system: a holistic perspective. *Tourism Review*, 77(2), 394-412.
- Drisko, J. W., & Maschi, T. (2016). *Content analysis*. New York: Oxford university press.
- Filep, S., Moyle, B. D., & Skavronskaya, L. (2024). Tourist wellbeing: Re-thinking hedonic and eudaimonic dimensions. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 48(1), 184-193.
- Gantait, A., Mathew, R., Chatterjee, P., & Singh, K. (2024). Community-Based Tourism as a Sustainable Direction for the Tourism Industry: Evidence from the Indian Sundarbans. In *Interlinking SDGs and the Bottom-of-the-Pyramid Through Tourism* (pp. 197-217). New York: IGI Global.
- Global Wellness Institute. (2024). *Wellness Tourism Initiative Trends for 2024*. Retrieved from <https://globalwellnessinstitute.org/global-wellness-institute-blog/2024/04/30/wellness-tourism-initiative-trends-for-2024/>.
- Guerra, R. J., Trentin, F., & Vila-Chã, C. (2022). New sustainable practices in health and wellness tourism destinations focused on the quality of life and wellbeing. *PASOS Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 20(4), 871-883.
- Handels, R. L., Wolfs, C. A., Aalten, P., Bossuyt, P. M., Joore, M. A., Leentjens, A. F., & Verhey, F. R. (2014). Optimizing the use of expert panel reference diagnoses in diagnostic studies of multidimensional syndromes. *BMC neurology*, 14, 1-9.
- Huang, X., Wang, P., & Wu, L. (2024). Well-being through transformation: An integrative framework of transformative tourism experiences and hedonic versus eudaimonic well-being. *Journal of Travel Research*, 63(4), 974-994.
- Indapurkar, K. (2024). From Temples to Tranquillity: The Role of Religious and Wellness Tourism in India's Sustainable Future. In *Interlinking SDGs and the Bottom-of-the-Pyramid Through Tourism* (pp. 218-246). Pennsylvania: IGI Global.
- Kimunio, I., Nandelenga, M. W., & Makambi, S. (2024). Tourism Degrowth in the New Normal: Exploring the Impacts of COVID-19 on Sustainable and Equitable Tourism Development. In *Tourist Behavior and the New Normal, Volume II: Implications for Sustainable Tourism Development* (pp. 281-297). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Liu, L., Zhou, Y., & Sun, X. (2023). The impact of the wellness tourism experience on tourist well-being: The mediating role of tourist satisfaction. *Sustainability*, 15(3), 1872.

- Młynkowiak-Stawarz, A. (2023). Do Polish tourists want wellbeing tourism? Preferences for wellbeing tourism versus the psychological wellbeing of individuals. *E-mentor*, 99(2), 56-68.
- Segarra, E., Brito, L. M. Y., Guapi, F., & López, C. (2024). Impact of COVID-19 on tourism: An economic and social review. *Green World Journal*, 7(2), 149.
- Tharikh, S., & Hamzah, S. (2020). Application of the Wellbeing Theory on Air Traffic Controllers: A Model on How to Flourish in Practice at the Workplace. *The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(5), 522-532.
- Thurmond, A.V. (2001). The Point of Triangulation. *Journal of Nursing Scholarship*, 33(3), 253-258.
- Tsartas, P., Falaras, T., Giannopoulos, K., Papoutsakis, C., Paraskevopoulou, G., & Rachanioti, C. S. (2022). Respoguide: integrating sustainability and wellbeing in tourism through an innovative platform. In *Handbook on Tourism, Public Health and Wellbeing* (pp. 139-149). Northampton, Massachusetts: Edward Elgar Publishing.
- Zaika, S., & Avriata, A. (2024). Analysis of the impact of the COVID-19 pandemic on the development of the international tourism market. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 3(2), 56-68.

A Study of Motivation and Hygiene Factors Influencing Employee Performance in a Beverage Company “A” in Thailand

Kingkaew Panthabud¹ Atitaya Kaewkong¹ and Anuwat Songsom^{2*}

¹ Students, Program in Modern Trade and Service Innovation, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Thailand

² Advisor, Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: sonuwat52@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study (1) the motivation factors that affect employees' work performance and (2) the hygiene factors that influence employees' work performance. This study is quantitative research. The sample consists of 267 employees of beverage company “A” in southern Thailand, selected using a multi-stage sampling method. The research instrument is a Google Forms questionnaire consisting of multiple-choice questions and Likert scale items. The data was collected during November 2024. Data analysis used mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis. The study found that motivating factors, including development opportunities, job characteristics, responsibilities, and job success, had a positive impact on employees' work performance. Meanwhile, supporting factors, including career status, work supervision, policies and management, job security, and relationships with coworkers, also positively affected work performance at a statistical significance. The research results can serve as a guideline for beverage companies and other organizations in similar contexts to motivate and retain employees, as well as manage performance to meet organizational objectives.

Keywords: Employee Performance, Hygiene Factors, Motivation Factors

การศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม “A” ในประเทศไทย

กิ่งแก้ว พันทะบุตร¹ อาทิตยา แก้วคง¹ และ อนุวัต สงสม^{2*}

¹ นิสิตสาขาวิชาการค้าสมัยใหม่และนวัตกรรมบริการ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

² อาจารย์ที่ปรึกษา คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: sonuwat52@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และ (2) ปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A ในภาคใต้ จำนวน 267 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form ซึ่งมีข้อคำถามแบบเลือกตอบ และแบบประมาณค่าตามแนวทางของลิเคิร์ท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2567 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจซึ่งประกอบด้วย การได้รับการพัฒนา ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จของงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ขณะเดียวกัน ปัจจัยค้ำจุน ซึ่งประกอบด้วย สถานะของอาชีพ การนิเทศงาน นโยบายและการบริหารงาน ความมั่นคง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับบริษัทผลิตเครื่องตี๋มหรือบริษัทอื่น ๆ ที่อยู่ในบริบทเดียวกัน ในการจูงใจและธำรงรักษาพนักงาน รวมถึงการจัดการผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, ปัจจัยค้ำจุน, ปัจจัยจูงใจ

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

เป้าหมายอย่างหนึ่งของทุกองค์กร คือ การบริหารงานและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานแบบผสมผสาน พนักงานมีความผูกพันกับบริษัทอย่างแนบแน่น และให้ความสำคัญเกี่ยวกับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของพนักงาน การที่พนักงานมีโอกาสก้าวหน้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ตามความสามารถของตนถือว่าเป็นเหตุผลหลักในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยปัจจุบันองค์กรยุคใหม่ได้ให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ ว่าบริษัทมีการใช้แรงจูงใจในด้านใดบ้าง ในการกระตุ้นพนักงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารจัดการพนักงานภายในองค์กรอย่างไรให้พนักงานไปถึงเป้าหมายของตนเองและองค์กรไปพร้อม ๆ กัน ด้วยเหตุนี้เองการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้กับพนักงานจึงออกมาในรูปแบบที่เรียกว่า แรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งพบว่าพนักงานทุกคนต้องการแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากแรงจูงใจนั้นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน เพราะทุกคนมีความต้องการและมีความคาดหวังจากการทำงานทั้งสิ้น ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถผลักดันองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ (มลิวรรณ ชาจันโท และคณะ, 2566)

ผลการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร ต้องใช้ ความรู้ความสามารถ เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ โดยคำนึงถึงคุณภาพของงาน ปริมาณงาน รวมถึงปริมาณผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร (หิพิสา สุธาดอนันต์โกนิน, 2564) ซึ่งปัจจัยประการแรกที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน (Performance Efficiency of Employees) คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัย

ที่ช่วยทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจในงาน ซึ่งประกอบด้วย ความสำเร็จของงาน การได้รับการยกย่องชมเชย ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ โอกาสก้าวหน้า การได้รับการพัฒนา และปัจจัยประการที่สองที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน คือ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือบางตำราเรียกว่าปัจจัยสุขอนามัย (ปฐมพงศ์ กุกแก้ว และคณะ, 2567) เป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์เกิดความไม่พอใจในงาน ซึ่งประกอบไปด้วย นโยบายและการบริหารงาน การนิเทศงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล สถานะของอาชีพ ความมั่นคง (Herzberget al., 1959; ปฐมพงศ์ กุกแก้ว และคณะ, 2567) นอกจากนี้การที่องค์กรจะผลักดันและกระตุ้นให้พนักงานในองค์กรทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ขยันขันแข็ง รวมถึงทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับองค์กร เพื่อจะมีส่วนผลักดันให้องค์กรเจริญก้าวหน้า จะต้องทำให้พนักงานอยู่แล้วเกิดความสบายใจ รู้สึกมีคุณค่า มีความสุข มีสังคมการทำงานที่ดี (วิระวัฒน์ ชลาแสน และละมัย ร่มเย็น, 2566)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น งานวิจัยฉบับนี้จึงสนใจเลือกศึกษาบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และเป็นต้นแบบในด้านการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้รับรางวัลที่มอบให้แก่สถานประกอบการที่โดดเด่นในการดูแลพนักงาน งานวิจัยฉบับนี้ไม่สามารถระบุชื่อจริงของบริษัทแห่งนี้ได้ โดยจะใช้คำว่าบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A แทนประเด็นการวิจัยจะเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งผลการวิจัยสามารถทำให้บริษัทที่มีความสนใจ ได้นำข้อมูลมาพัฒนาส่งเสริมผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และนำมาปรับปรุงสภาพการทำงานและการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กรตนเอง สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A
2. เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัย คือพนักงานที่ปฏิบัติงานในบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 800 คน ณ ช่วงเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือนพฤศจิกายน 2567

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือตัวแทนของกลุ่มพนักงานที่ปฏิบัติงานในบริษัท โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของยามาเน (Yamane, 1973) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และมีค่าความคลาดเคลื่อนสามารถยอมรับได้ ไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

$$\text{คือสูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เราต้องการจะรู้จากจำนวนประชากร (คน)

N คือ ขนาดของจำนวนประชากรทั้งหมด (คน)

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย (เปอร์เซ็นต์)

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{800}{1+(800 \times 0.05)^2}$$

$$n = 266.66$$

วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 267 คน จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากแบ่งชั้นภูมิตามฝ่ายงานภายในบริษัท แล้วเลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ดังนี้

ตารางที่ 1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

พนักงาน/ฝ่าย	ประชากร	ตัวอย่าง
1. ฝ่ายขาย	300	100
2. ฝ่ายการตลาด	110	36
3. ฝ่ายการผลิต	50	17
4. ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ	50	17
5. ฝ่ายสต็อกสินค้า	60	20
6. ฝ่ายบุคคล	50	17
7. ฝ่ายคลังสินค้า	50	17
8. ฝ่ายขนส่ง	70	23
9. ฝ่ายบัญชี	60	20
รวม	800	267

ที่มา: ฝ่ายทรัพยากรบุคคล บริษัท A จำกัด (2567)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและการทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของวิจัย โดยแบบสอบถามเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ฝ่ายที่กำลังปฏิบัติงาน โดยข้อคำถามทั้งหมดเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่มีผลต่อปัจจัยจูงใจ ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert' Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ 5 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 เห็นด้วยในระดับมาก 3 เห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 เห็นด้วยในระดับน้อย 1 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านต่างๆ ที่มีผลต่อปัจจัยค้ำจุน ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert' Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ 5 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 เห็นด้วยในระดับมาก 3 เห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 เห็นด้วยในระดับน้อย 1 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert' Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ 5 เห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 เห็นด้วยในระดับมาก 3 เห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 เห็นด้วยในระดับน้อย 1 เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านพฤติกรรมองค์กร และหัวหน้าฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัทที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า คำถามทุกข้อมีค่า IOC > 0.67 นอกจากนี้ มีการตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pilot Study) จำนวน 30 ชุด พบว่า ข้อคำถามของตัวแปรต่างๆ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.911-0.913 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.915 ถือว่ามีความสอดคล้องภายในระดับดีถึงดีมาก แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพ และเหมาะสมที่ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย

3. สมมติฐานการวิจัย

H1 ปัจจัยจูงใจ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.1 ความสำเร็จของงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.2 การได้รับการยกย่องชมเชย ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.3 ลักษณะของงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.4 ความรับผิดชอบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.5 โอกาสก้าวหน้า ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H1.6 การได้รับการพัฒนา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2 ปัจจัยค้ำจุน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.1 นโยบายและการบริหารงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.2 การนิเทศงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.4 สภาพแวดล้อมการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.5 เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.6 สถานะของอาชีพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

H2.7 ความมั่นคง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ส่งหนังสือและเอกสารรายละเอียด เพื่อขอเข้าไปเก็บข้อมูลภายในบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ซึ่งไม่สามารถเปิดเผยชื่อได้ด้วยเหตุผลด้านจริยธรรม ทั้งนี้ ได้ประสานงานเบื้องต้นกับทางฝ่ายทรัพยากรบุคคล และเงื่อนไขในการเผยแพร่ผลการวิจัยที่จะไม่เปิดเผยหรือระบุชื่อบริษัท

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบสอบถาม ให้กับพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2567 โดยแบบสอบถามจัดทำรูปแบบของ Google Form สแกนผ่าน QR Code จำนวน 267 คน แบ่งเป็นทั้งหมด 9 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายขาย ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการผลิต ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ฝ่ายสต็อกสินค้า ฝ่ายบุคคล ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายขนส่ง ฝ่ายบัญชี

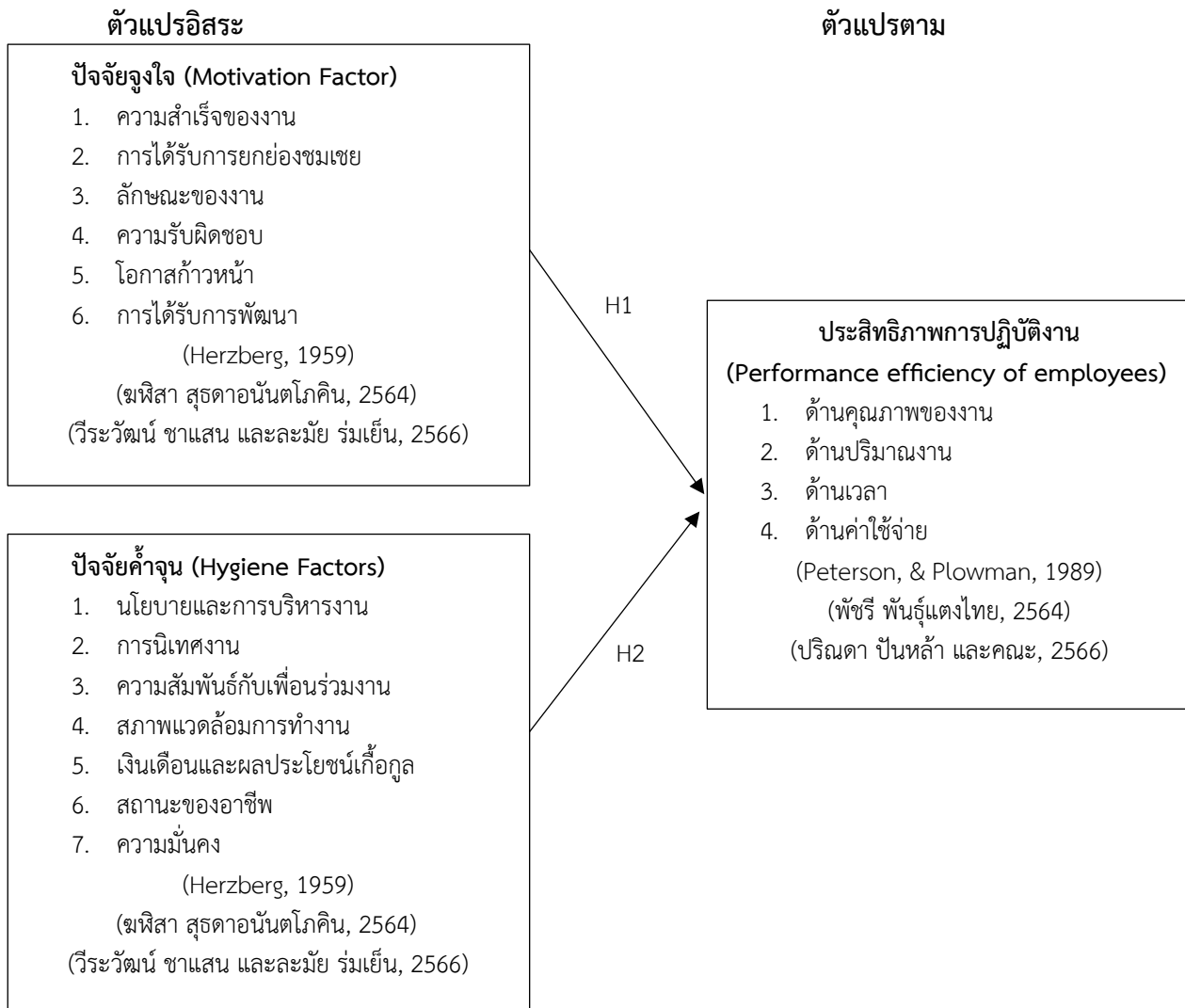
4.3 นำแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

4.4 นำแบบสอบถามไปบันทึกข้อมูล จากนั้นประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 23 ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นผู้ซื้อลิขสิทธิ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติพรรณนา คือ ความถี่ และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรย่อยในกรอบแนวคิดการวิจัย และใช้สถิติอนุมาน คือ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทั้งนี้ ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีการตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ด้วยค่า VIF และ Tolerance โดยการวิเคราะห์กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 23 ซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นผู้ซื้อลิขสิทธิ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทผลิตเครื่องดื่ม A จำนวน 267 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.2) มีอายุไม่เกิน 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 59.2) มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 79.0) โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี (ร้อยละ 70.0) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-15,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 65.9) โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 67.0) โดยปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งพนักงานปฏิบัติการมากที่สุด (ร้อยละ 96.6)

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของตัวแปรหลัก คือ ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความสำเร็จของงาน	3.891	0.563	มาก
การได้รับการยกย่องชมเชย	3.638	0.686	มาก
ลักษณะของงาน	3.858	0.573	มาก
ความรับผิดชอบ	3.976	0.571	มาก
โอกาสก้าวหน้า	3.674	0.632	มาก
การได้รับการพัฒนา	3.820	0.604	มาก
รวม	3.810	0.488	มาก
ปัจจัยค้ำจุน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
นโยบายและการบริหารงาน	3.883	0.591	มาก
การนิเทศงาน	3.673	0.661	มาก
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.935	0.577	มาก
สภาพแวดล้อมการทำงาน	3.983	0.618	มาก
เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล	3.963	0.674	มาก
สถานะของอาชีพ	3.839	0.631	มาก
ความมั่นคง	3.833	0.644	มาก
รวม	3.873	0.510	มาก
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณภาพของงาน	3.785	0.581	มาก
ด้านปริมาณงาน	3.708	0.622	มาก
ด้านเวลา	3.805	0.605	มาก
ด้านค่าใช้จ่าย	4.047	0.597	มาก
รวม	3.837	0.504	มาก

จากตารางที่ 2 การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า อาศัยหลักของ Best and Kahn, (2006) กำหนดช่วงคะแนนระดับความคิดเห็น ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 ขึ้นไป หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึงระดับความคิดเห็นมาก ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.810, 3.873 และ 3.837 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยจูงใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.976) ขณะที่ปัจจัยค้ำจุนมีค่ามากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมการทำงาน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.983) และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีค่ามากที่สุดคือ ด้านค่าใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.047)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยจูงใจ

ปัจจัยจูงใจ	X1	X2	X3	X4	X5	X6	VIF	Tolerance
ความสำเร็จของงาน (X1)	-	0.588	0.671	0.602	0.562	0.562	2.269	0.441
การได้รับการยกย่องชมเชย (X2)		-	0.568	0.480	0.655	0.539	2.044	0.489
ลักษณะของงาน (X3)			-	0.635	0.618	0.596	2.504	0.399
ความรับผิดชอบ (X4)				-	0.496	0.495	1.887	0.530
โอกาสก้าวหน้า (X5)					-	0.666	2.460	0.406
การได้รับการพัฒนา (X6)						-	2.080	0.481

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยคำจูน

ปัจจัยคำจูน	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	VIF	Tolerance
นโยบายและการบริหารงาน (X1)	-	0.632	0.585	0.735	0.678	0.639	0.691	3.297	0.303
การนิเทศงาน (X2)		-	0.581	0.506	0.367	0.641	0.523	2.384	0.419
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X3)			-	0.628	0.603	0.602	0.504	2.216	0.451
สภาพแวดล้อมการทำงาน (X4)				-	0.723	0.559	0.650	2.977	0.336
เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล (X5)					-	0.585	0.657	2.993	0.334
สถานะของอาชีพ (X6)						-	0.595	2.375	0.421
ความมั่นคง (X7)							-	2.379	0.420

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจและปัจจัยคำจูนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A จากตาราง 3 และ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจทำให้เกิดเป็นปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบด้วยค่า VIF พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระปัจจัยจูงใจ มีค่าตั้งแต่ 1.887 - 2.504 และค่า VIF ของตัวแปรอิสระปัจจัยคำจูน มีค่าตั้งแต่ 2.216 - 3.297 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 (Belsley, 1991) แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่มีผลกระทบต่อความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ในการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าประสิทธิภาพการถดถอย

1. ปัจจัยจูงใจ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณระหว่างปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณระหว่างปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ปัจจัยจูงใจ	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน					
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	sig
	B	Std. Error	Beta			
ค่าคงที่ (a)	0.470	0.142			3.323	0.001**
ความสำเร็จของงาน	0.151	0.046		0.169	3.266	0.001**
การได้รับการยกย่องชมเชย	0.042	0.036		0.057	1.164	0.245
ลักษณะของงาน	0.204	0.048		0.232	4.259	0.000**
ความรับผิดชอบ	0.202	0.042		0.229	4.847	0.000**
โอกาสก้าวหน้า	0.074	0.043		0.093	1.716	0.087
การได้รับการพัฒนา	0.201	0.041		0.241	4.854	0.000**

$R^2 = 0.693$, Adjusted $R^2 = 0.686$, SEE = 0.282, F= 97.788

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ จากตารางที่ 5 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.686 หมายความว่า ปัจจัยจูงใจสามารถอธิบายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้ร้อยละ 68.6 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าปัจจัยจูงใจที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน มีทั้งหมด 4 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์จากมากไปหาน้อย คือ การได้รับการพัฒนา ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความสำเร็จของงาน ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยคำจุน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.757 หมายความว่า ปัจจัยคำจุนสามารถอธิบายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้ร้อยละ 75.7 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าปัจจัยคำจุนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน มีทั้งหมด 5 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์จากมากไปหาน้อย คือ สถานะของอาชีพ การนิเทศงาน นโยบายและการบริหารงาน ความมั่นคง และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตามตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณระหว่างปัจจัยคำจุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ปัจจัยคำจุน	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	sig
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (a)	0.587	0.119		4.931	0.000
นโยบายและการบริหารงาน	0.173	0.047	0.203	3.702	0.000**
การนิเทศงาน	0.168	0.036	0.220	4.712	0.000**
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	0.091	0.039	0.104	2.312	0.022**
สภาพแวดล้อมการทำงาน	0.029	0.043	0.035	0.677	0.499
เงินเดือน/ผลประโยชน์เกื้อกูล	0.017	0.039	0.023	0.435	0.664
สถานะของอาชีพ	0.251	0.037	0.315	6.758	0.000**
ความมั่นคง	0.120	0.036	0.153	3.284	0.001**

R² = 0.763, Adjusted R² = 0.757, SEE = 0.248, F = 119.393

อภิปรายผล

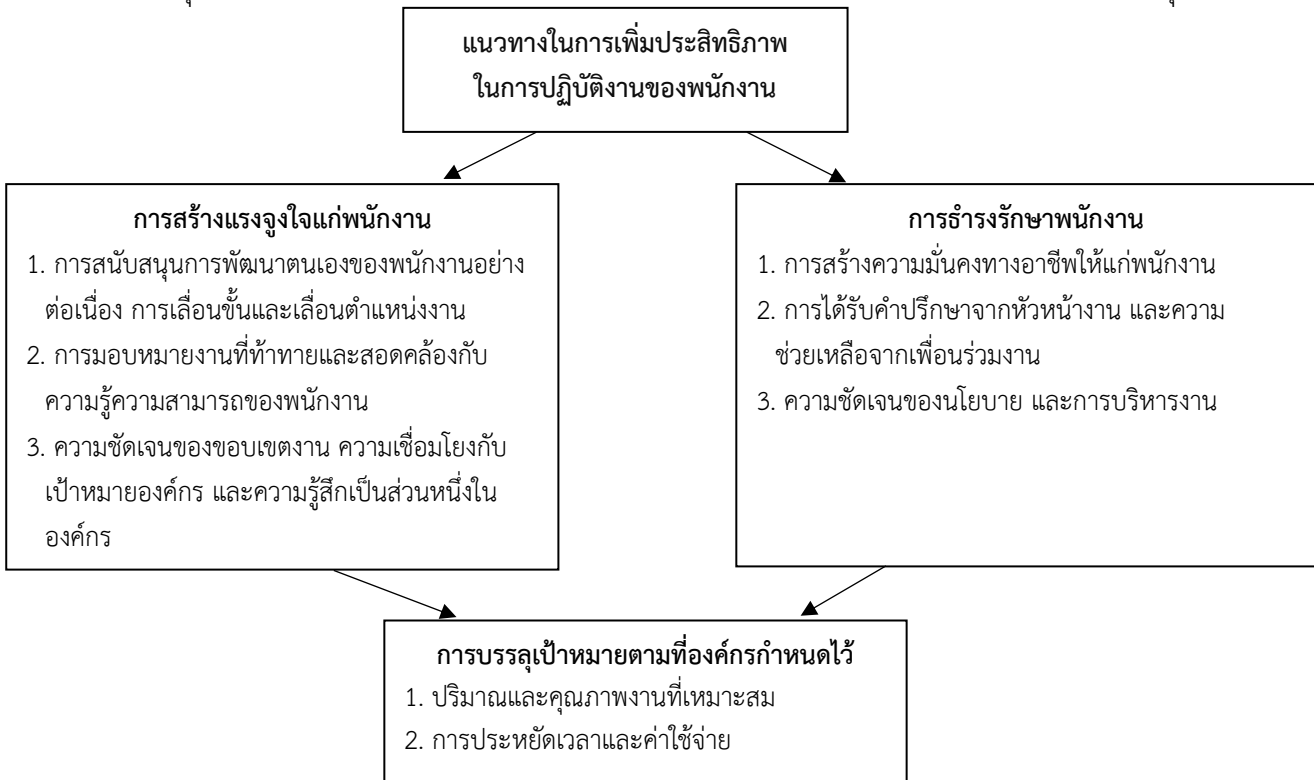
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยจูงใจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรดริก เฮอร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg’s Two-Factor Theory) (Herzberg, et al., 1959) และแนวคิดประสิทธิภาพการทำงานของปีเตอร์สัน และโพลวแมน (Peterson & Plowman, 1989) ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจัยจูงใจ โดยเฉพาะการได้รับการพัฒนา ซึ่งจากผลการวิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุด แสดงว่า พนักงานทุกคนต้องการความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ก่อนที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือเพิ่มความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน โดยปัจจัยจูงใจจากการได้รับการพัฒนา เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามในแบบสอบถามของการวิจัยในครั้งนี้ ที่วัดการได้รับการพัฒนา จากการได้รับการคัดเลือก สนับสนุน และส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงาน อบรม ประชุมสัมมนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระวัฒน์ ชาแสน และละมัย รมเย็น (2566) ที่พบว่า ในบางองค์การอาจจะใช้กรณีการส่งไปศึกษาดูงาน ประชุมสัมมนา เป็นปัจจัยจูงใจให้พนักงานตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ หรือผลิตความคิดสร้างสรรค์พัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้ก้าวหน้า โดดเด่น และทันสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการวิจัยดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอีกหลาย ๆ เรื่อง เช่น กานต์พิชชา บุญมี และคณะ (2566); ัฒนวิทย์ จิรฐิติเกียรติ และณฐนนท ทวีสิน (2567) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ ต่างให้ข้อสรุปไปในลักษณะเดียวกันว่าปัจจัยจูงใจ ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยคำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยคำจุน โดยเฉพาะสถานะของอาชีพ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจัยคำจุนหรือบางครั้งเรียกว่าปัจจัยอนามัยหรือปัจจัยสุขวิทยา แสดงว่าสถานะของอาชีพเป็นปัจจัยอนามัยแก่พนักงานในการทำงาน ถ้าพนักงานตั้งใจทำงาน ได้รับมอบหมายที่เหมาะสมกับความสามารถ และทักษะ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากข้อคำถามในแบบสอบถามของการวิจัย สถานะของอาชีพคือ การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา การประกาศให้เป็นพนักงานดีเด่น

ทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน เป็นผลให้สถานภาพของพนักงานสูงขึ้น นับว่าเป็นปัจจัยนามัยที่ช่วยให้พนักงานอยู่ดีมีสุขและมีความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรดริก เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg, et al., 1959) และแนวคิดประสิทธิภาพการทำงานของปีเตอร์สัน และโพลวแมน (Peterson & Plowman, 1989) สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก เฟื่องฟู (2564) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาข้าราชการ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุน ด้านสถานะของอาชีพ และด้านการนิเทศงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยอีกหลายเรื่อง เช่น ชมพิสา สุรดาอนันต์โกคิน (2564) ศิริณัฐ สิริจักร (2565) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ ต่างให้ข้อสรุปไปในลักษณะเดียวกันว่า ปัจจัยค้ำจุน ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน 2 ประเด็นหลัก คือ (1) การสร้างแรงจูงใจแก่พนักงาน โดยการสนับสนุนการพัฒนาตนเองของพนักงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากประเด็นคำถามในแบบสอบถาม แรงจูงใจที่เกิดจากการเลื่อนขั้นและเลื่อนตำแหน่งงาน การมอบหมายงานที่ท้าทายและสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของพนักงาน ความชัดเจนของขอบเขตงาน ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายองค์กร และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จขององค์กร เป็นต้น (2) การธำรงรักษานักงาน โดยการสร้างความมั่นคงทางอาชีพให้แก่พนักงาน การได้รับคำปรึกษาจากหัวหน้างาน และความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ความชัดเจนของนโยบาย และการบริหารงาน ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนเหล่านี้จะส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในเรื่องประสิทธิภาพของงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพงานที่เหมาะสม รวมถึงการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า ทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพได้ร้อยละ 68.6 และ 75.7 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยจูงใจเมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า ด้านการได้รับการพัฒนาส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ ขณะที่ปัจจัยค้ำจุนเมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า ด้านสถานะของอาชีพส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความมั่นคง และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับบริษัทผลิตเครื่องตี๋มหรือบริษัทอื่น ๆ ที่อยู่ในบริบทเดียวกัน ในการจูงใจและธำรงรักษาพนักงาน รวมถึงการจัดการผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยจูงใจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A ผลจากการวิจัยดังกล่าว สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A หรือบริษัทอื่น ๆ ที่ให้ความสนใจในการวางแผนและปรับปรุงกลยุทธ์ด้านปัจจัยจูงใจ ให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงาน และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเชิงบวกให้แก่พนักงานในบริษัท ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กล่าวคือ การสร้างปัจจัยจูงใจในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านการได้รับการพัฒนา ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุดสามอันดับแรก รวมไปถึงด้าน ความสำเร็จของงาน ด้านโอกาสก้าวหน้า ด้านการได้รับการยกย่องชมเชย ที่องค์กรควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในงานและทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และทุ่มเทกับการทำงานให้กับองค์กร

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A ผลจากการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ปัจจัยอนามัยแก่พนักงานในการทำงาน สำหรับองค์กรที่จะกระทำ ให้พนักงานเกิดความไม่พอใจในงานได้ และสามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บริษัทผลิตเครื่องตี๋ม A หรือบริษัทอื่น ๆ ที่ให้ความสนใจในการวางแผนและปรับปรุงกลยุทธ์ด้านปัจจัยค้ำจุน ให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเชิงบวกให้แก่พนักงานในบริษัท ถ้าพนักงานตั้งใจทำงาน ได้รับมอบหมายที่เหมาะสมกับความสามารถ และทักษะตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน อาจได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชามีหนังสือประกาศให้เป็นพนักงานดีเด่น ทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน เป็นผลให้สถานภาพของพนักงานสูงขึ้น นับว่าเป็นปัจจัยอนามัยที่ช่วยให้พนักงานอยู่ดีมีสุขและมีความพึงพอใจในการทำงานกล่าวคือ การสร้างปัจจัยค้ำจุนด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้านสถานะของอาชีพ และด้านนโยบายและการบริหารงาน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุดสองอันดับแรก รวมไปถึงด้านการนิเทศงาน ด้านความมั่นคง ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ที่องค์กรควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ เพราะเป็นปัจจัยอนามัยที่ทำให้พนักงานเกิดความไม่พึงพอใจในงานได้ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้ชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานตามสายงานบังคับ องค์กรให้ความใส่ใจเอื้ออาทรกับพนักงาน มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่ดี เงินเดือนเหมาะสมกับหน้าที่การงาน หน้าที่การงานมั่นคง กลยุทธ์เหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กรในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ พิจารณาตัวแปรอิสระโดยอิงจากกรอบทฤษฎีสองปัจจัย (Herzberg's Two-Factor Theory) ที่มุ่งเน้นเฉพาะปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนเท่านั้น ขณะเดียวกัน การศึกษาในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรเดียว ดังนั้น ในการศึกษารุ่นต่อไปอาจนำกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นไปทดสอบกับองค์กรอื่น ๆ หรือทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม เพื่อนำตัวแปรอิสระอื่น ๆ มาร่วมพิจารณา เช่น ความสุขในการทำงาน และอาจจะวัดความภักดีต่อองค์กร หรือความผูกพันต่อองค์กร เป็นต้น เพื่อให้มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมขององค์กรมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กานต์พิชชา บุญมี, ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล, อรุณี ยศบุตร และ กุลชญา แฉ่วนแก้ว. (2566). อิทธิพลของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานการเงินและบัญชี ของบุคลากรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. *วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 4(2), 76-91.
- ฉวีสา สุธาดอนันต์โกคิน. (2564). ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 13(1), 23-38.
- ธัญรัศม์ จิรจิตติเกียรติ และ ณฐนนท์ ทวีสิน. (2567). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมการผลิตน้ำดื่มประเทศไทย: กรณีศึกษาอิทธิพลคั่นกลางของตัวแปรความผูกพันต่อองค์กร. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 26-46.
- ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว, อีรารัตน์ ปางยะพันธ์ และ ขวัญฤดี เผือกผ่อง. (2567). ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของลูกจ้างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(1), 137-148.
- ปริญดา ปันหล้า, อัศนีย์ ณ น่าน และ ศศิชา วงศ์ไชย. (2566). ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสำนักงานอัยการภาค 5. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 143-156.
- พัชรี พันธุ์แดงไทย. (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).
- พิมพ์ชนก เฟื่องฟู. (2564). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาข้าราชการ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- มลิวรรณ ขาจันโท, กิตติมา จึงสุวดี และ นลินี ทองประเสริฐ. (2566). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัท อาร์ วี คอนเน็กซ์ จำกัด. *วารสารการจัดการและการพัฒนา*, 10(2), 215-230.
- วีระวัฒน์ ชาแสน และ ละมัย ร่มเย็น. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอฮาดูพนม จังหวัดนครพนม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(3), 60-74.
- ศิริณัฐ ลิทธิจักร. (2565). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอฮาดูพนม จังหวัดนครพนม*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- Belsley, D.A. (1991). A Guide to using collinearity diagnostics. *Computer Science in Economics and Management*, 4(1), 33-50.
- Best, J.W., & Kahn, J.V. (2006). *Research in education*. (10th ed.). Boston: Pearson Education Inc.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Herzberg, F., Bernard, M., & Barbara, B.S. (1959). *The motivation to work*. (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Peterson, E., & Plowman, G. E. (1989). *Business organization and management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

Human Resource Management that Affects the Efficiency Administration of Bangyai Subdistrict Municipality Office Nonthaburi Province

Kanokkarn Phuangphet^{1*} Sunitda Tesniyom² Theerapol Karnchanakas² and Somkid Duangchak³

¹ *Master of Public Administration Program, Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

² *Faculty of Social Sciences and Education, Thongsook College, Thailand*

³ *Faculty of Humanities and Social Sciences, Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: Noonuikanok@gmail.com*

ABSTRACT

This research aims to study (1) the level of human resource management factors of Bangyai Subdistrict Municipality Office, Nonthaburi Province, (2) the level of administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office, Nonthaburi Province, and (3) the influence of human resource management factors on administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office, Nonthaburi Province. This study is survey research. The research instrument is questionnaire, the population used in study personnel of Bangyai Subdistrict Municipality Office used simple random sampling method by drawing lots, totaling 81 people, the statistics used for data analysis are mean, standard deviation, correlation coefficient analysis, multiple regression analysis and hypothesis testing, the research results found that 1) The level of human resource management factors of Bangyai Subdistrict Municipality Office, Nonthaburi Province, overall, it is at a high level. 2) The level of administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office, Nonthaburi Province is at a high level overall. 3) The influence of human resource management factors on the administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office found that overall, the influence was at a very high level ($r_{xy} = .956$). The results of the multiple regression analysis on the administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office had a predictive power of 91.50 percent, and the results of the hypothesis testing of human resource management factors found that they influenced the administrative efficiency of Bangyai Subdistrict Municipality Office with Statistically significant.

Keywords: Human Resource Management, Efficiency, Administration

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

กนกกาญจน์ พวงเพชร^{1*} สุนิตดา เทศนิยม² ธีรพล กาญจนากาศ² และ สมคิด ดวงจักร³

¹ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย

² คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข ประเทศไทย

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Noonuikanok@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี (2) ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และ (3) อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลาก จำนวน 81 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .956$) โดยผลการวิเคราะห์วิธีการถดถอยพหุคูณการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 91.50 และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรมนุษย์, ประสิทธิภาพ, การบริหารงาน

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

การบริหารงานเพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทรัพยากรในองค์กรประกอบด้วย บุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี ซึ่งมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะบุคลากรที่เป็นปัจจัยหลักในการสร้างความสำเร็จ การดำเนินงานให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง องค์กรสมัยใหม่จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าในการสร้างคุณค่าให้กับองค์กร การประสบความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับบุคลากรและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเปลี่ยนทรัพยากรเหล่านั้นให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์หรือผลลัพธ์ที่เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจที่มองเห็นภาพรวมทั้งหมด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550) การใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นสิ่งสำคัญ โดยการจัดการทรัพยากรมนุษย์มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากบุคลากรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาและธำรงรักษาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี นอกจากนี้ การสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิกที่พ้นจากการทำงานในองค์กร เป็นการช่วยให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขในอนาคต การที่บุคลากรมีความทุ่มเทในการทำงานขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการพื้นฐานและ

ความปรารถนาในด้านต่าง ๆ เช่น ชื่อเสียงและการยอมรับ เมื่อความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนอง จะทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์กร (ไพโรจน์ สติริยากร, 2553)

องค์การเปรียบเสมือนรัฐนาวาผู้บริหารเปรียบเสมือนกับต้นพนักงานผู้ปฏิบัติงานเปรียบเสมือนหนึ่งลูกเรือในขณะที่ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนหนึ่งอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินเรือการเดินทางเพื่อให้ไปถึงจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้ย่อมต้องอาศัยความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและพนักงานซึ่งต้องมีความรักความสามัคคีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันความรู้ความเข้าใจที่มีต่อทั้งระบบการทำงานการบริหารงานและต่อเพื่อนร่วมงานการทำงานร่วมกันเป็นทีมการติดต่อสื่อสาร หากสามารถสอดประสานความเข้าใจและผลประโยชน์ได้ทั้งสามฝ่าย อันได้แก่ องค์กร ผู้บริหาร และพนักงานแล้วไซ้รย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนรัฐนาวาลานี้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัยตามที่ได้ตั้งใจไว้ได้อย่างแน่นอน (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2554) และการพัฒนาบุคลากรในองค์กรมีวิธีการที่หลากหลาย หากองค์กรสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของบุคคลและภารกิจขององค์กรจะทำให้องค์กรได้บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการงาน เพราะบุคลากรทุกคนมีศักยภาพของตนเอง ที่สามารถพัฒนาให้เพิ่มพูนขึ้นได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ ถ้าหากมีแรงจูงใจที่ดีพอ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากร องค์กรจะต้องดำเนินการทุกด้านอย่างบูรณาการ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ความรู้ ความสามารถ จิตใจ คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานตลอดจนการดำเนินชีวิต (สุภาวดี ขุนทองจันทร์, 2559)

การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นฐานจากแนวคิดการพัฒนาการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมนี้เป็นกลไกที่ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นมีที่มาจากประชาชนและดำเนินการเพื่อประชาชน โดยได้รับการกำกับดูแลจากประชาชนเอง ทำให้มีความสำคัญในทางการเมืองของประเทศที่มีระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลมีภาระในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งคน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการจัดบริการสาธารณะให้ทั่วถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองช่วยลดภาระของรัฐบาลกลางและตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น (พรศักดิ์ ทรัพย์สมบัติ, 2560)

การบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน การพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อการบริหารงาน และทักษะของการบริหารจัดการที่ดี (Management) คือ กระบวนการสำคัญที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องมี เพื่อบริหารจัดการให้ทั้งกระบวนการและคนทำงานสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์กรได้มากที่สุด นับเป็นสิ่งที่พนักงานระดับผู้จัดการขึ้นไปนั้นควรมี และโดยส่วนใหญ่แล้วก็จะประกอบไปด้วย 3 ส่วน นั่นก็คือ ส่วนของความรู้ (Knowledge) ทักษะการบริหารจัดการที่ดี (Management) และการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้งาน (Physical Resources) ที่ต้องอาศัยทั้งการรับฟัง การกระจายงาน การวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงทัศนคติและการจูงใจให้พนักงานมีพลังในการขับเคลื่อนองค์กร แล้วการที่จะไปสู่คนที่จะมาบริหารจัดการที่ดีได้นั้น มันจำเป็นต้องมีลักษณะอย่างไรบ้างเพื่อกระตุ้นให้องค์กรมุ่งหน้าสู่ความสำเร็จจะต้องมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ในด้านการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคลและกิจการสภา การบริหารงานการเงินและการคลัง การบริการสาธารณะและธรรมาภิบาล (สำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ว่าอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) เพื่อค้นหาว่าจะส่งผลต่อการบริหารงานมากน้อยเพียงใด และนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดทิศทางในการดำเนินงาน การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงาน รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม เกิดแรงจูงใจในการทำงาน พร้อมทั้งเสนอแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วนงาน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาและการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 98 คน (ข้อมูลอัตรากำลัง สำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan, (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 81 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม

2.2 สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงประเด็นเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยทุกข้อคำถาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.0

2.4 นำไปแบบสอบถามทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรของสำนักงานเทศบาลตำบลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการทดสอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน และนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ นำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งมีผลความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .982

2.5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แจกแบบสอบถามและชี้แจงให้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

4.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลและแจกแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 81 ชุด ซึ่งเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามวันเวลาที่กำหนด

4.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ และนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

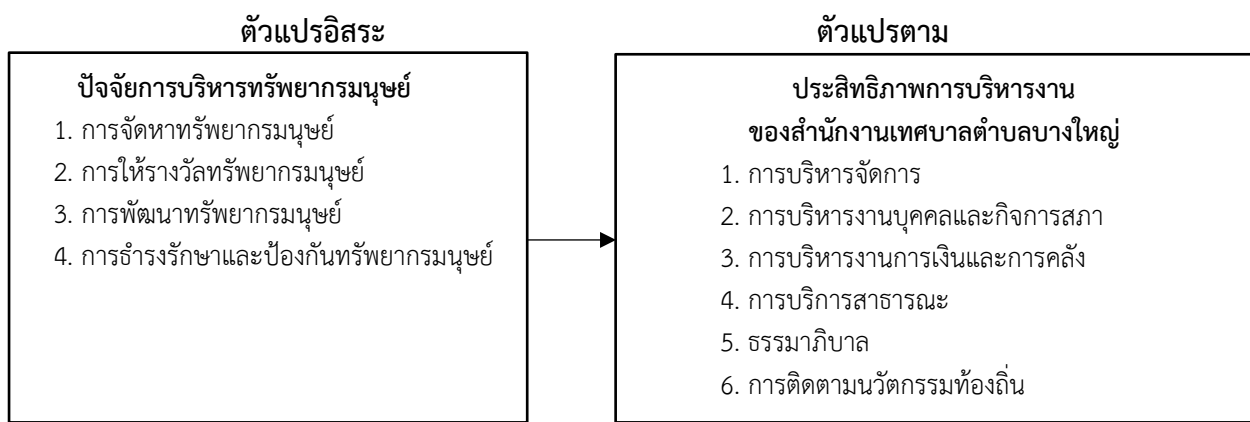
4.4 นำแบบสอบถามไปจัดทำรหัสและนำเข้าข้อมูลทำการวิเคราะห์สถิติทางคอมพิวเตอร์ตามลำดับถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson’s Correlation) การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการทดสอบสมมติฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากแหล่งในพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมเอกสารทางวิชาการ การทบทวนวรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำแนวคิดแนวคิดปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ของ Ivancevich, J. M., & Konopaske, R. (2013) และใช้แนวคิดจากเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) จากแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2566 อ้างถึงใน ปิยะ กล้าประเสริฐ, 2561) นำมาสนับสนุนงานในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .593) ประกอบด้วย ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .552) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .534) ด้านการบำรุงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .672) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .761) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์	4.21	.552	มาก	1
2. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์	3.84	.761	มาก	4
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4.05	.534	มาก	2
4. ด้านการบำรุงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์	4.00	.672	มาก	3
รวม	4.02	.593	มาก	

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .632) ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .599) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .658) ด้านธรรมาภิบาล ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .642) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .759) ด้านการติดตามนวัตกรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .599) และ อันดับสุดท้ายคือ ด้านการบริการสาธารณะ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .737) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ	3.89	.759	มาก	4
2. ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา	3.99	.599	มาก	1
3. ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง	3.96	.658	มาก	2
4. ด้านการบริการสาธารณะ	3.79	.737	มาก	6
5. ด้านธรรมาภิบาล	3.91	.642	มาก	3
6. ด้านการติดตามนวัตกรรมท้องถิ่น	3.87	.599	มาก	5
รวม	3.90	.632	มาก	

3. อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	To_X	To_Y
X ₁	1											
X ₂	.832**	1										
X ₃	.937**	.876**	1									
X ₄	.877**	.756**	.846**	1								
Y ₁	.843**	.980**	.865**	.794**	1							
Y ₂	.791**	.908**	.803**	.653**	.894**	1						
Y ₃	.827**	.909**	.912**	.699**	.893**	.809**	1					
Y ₄	.875**	.896**	.888**	.932**	.928**	.819**	.810**	1				
Y ₅	.809**	.976**	.843**	.776**	.966**	.926**	.880**	.902**	1			
Y ₆	.888**	.869**	.916**	.770**	.870**	.888**	.925**	.858**	.875**	1		
To_X	.960**	.927**	.965**	.922**	.931**	.842**	.888**	.956**	.912**	.911**	1	
To_Y	.884**	.973**	.917**	.817**	.977**	.933**	.931**	.937**	.974**	.947**	.956**	1

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .956$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อ

ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการบริหารจัดการ ($X_2 : Y_1 = .980$) รองลงมา คือ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านธรรมาภิบาล ($X_2 : Y_5 = .796$) และอันดับต่ำสุด คือ ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ($X_4 : Y_2 = .653$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) โดยใช้ตัวแปรทุกตัวร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ แสดงว่าตัวแปร ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ (X_1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_3) ด้านการดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4) และด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_2) สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 91.50 ($R^2=.915$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของเกณฑ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และตัวแปรพยากรณ์ ($X_1 X_2 X_3$ และ X_4) โดยที่ R มีค่าเท่ากับ .956 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 91.50 ($R^2=.915$) และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .185

สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$\hat{Y} = .401 + .422x_1 + .336x_3 + .324x_4 + .197x_2$$

$$\hat{Z} = .233Z_{x1} + .225Z_{x3} + .284Z_{x4} + .321Z_{x2}$$

ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) โดยใช้ตัวแปรทุกตัวร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	Sig.
1. ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ (X_1)	.422	.023	.233	17.953	.000**
2. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_3)	.336	.041	.225	17.625	.000**
3. ด้านการดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4)	.324	.033	.284	9.905	.000**
4. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_2)	.197	.041	.321	2.370	.000**

a=.401, R=.956, $R^2=.915$, Adj $R^2= .914$, SEE=.185, a=.401, F=847.723, Sig=0.000

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรที่ดีที่สุด ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จากทั้งหมด 4 ตัวแปร มีอิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายความหมายได้ดังนี้

ด้านการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ (X_1) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 93.20

ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_2) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 97.00

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_3) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 95.50

ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 97.70 สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาตัวแปรที่ดีที่สุด อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj R ²	SEE	F	Sig.
1. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (X_1)	.956	.932	.931	.155	79.480	.000**
2. ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ (X_2)	.985	.970	.969	.140	52.221	.000**
3. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (X_3)	.997	.995	.995	.043	4.504	.000**
4. ด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ (X_4)	.984	.977	.908	.450	124.554	.000**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

อภิปรายผล

ระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์กรมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ดี โดยการสรรหาบุคคลทั้งภายในและภายนอกเพื่อเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ว่าง มีระบบการสรรหาขององค์กรให้ความสำคัญในการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถสูงเข้ามาปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเวลาที่ต้องการ ได้แก่ กิจกรรมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ กิจกรรมการวิเคราะห์งานและการออกแบบงาน กิจกรรมการสรรหา และกิจกรรมการคัดเลือก ซึ่งองค์กรได้กำหนดเกณฑ์ในการสรรหาที่ชัดเจน เช่น ลักษณะงานหรือตำแหน่งหน้าที่ของงาน โดยมีกระบวนการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่เป็นกระบวนการเพิ่มทักษะความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างความรู้ความก้าวหน้าในอาชีพ และเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีวินัย ได้แก่ กิจกรรมการฝึกอบรมและการพัฒนา กิจกรรมการวางแผนอาชีพและการพัฒนาอาชีพ และกิจกรรมการจัดการวินัยบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตชะ ขาลรัมย์ (2564) ศึกษาเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง มีค่าเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการธำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก ธรรมารักษ์ (2563) ที่พบว่าระดับประสิทธิผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา มีความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารยังมีความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้บรรลุเป้าหมายที่ทางองค์กรได้กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรและภาษีของประชาชนในการบริหารให้เกิดความคุ้มค่าให้มากที่สุด และเกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการให้มากที่สุด เพราะหน่วยงานราชการไม่ได้หวังผลกำไรเหมือนการดำเนินธุรกิจ

แต่ความพึงพอใจของผู้มารับบริการถือเป็นกำไรที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกนก พงษ์เสื่อ, ญฐนนท ทวีสิน และ สุนิตดา เทคนิยม (2567) ที่พบว่า การทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัด สุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบล บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy}=.956$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การประสานงานและการสื่อสารปรึกษาหารือระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ถือได้ ว่าเป็นกระบวนการที่เน้นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร เริ่มตั้งแต่การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้ในการ พิจารณาค่าตอบแทน เพื่อให้มีความมั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม ค่าตอบแทนและกิจกรรมประโยชน์และบริการ โดยที่หน่วยงานมีการจัดทำฐานข้อมูลที่สำคัญ มีระบบการควบคุมภายในและ การตรวจสอบภายในที่ดี มีการประเมินผลการปฏิบัติงานและมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ดวงรัตน์ ธรรมสโรช และคณะ (2567) ศึกษาเรื่องปัจจัยการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อกระบวนการ บริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการติดต่อสื่อสารในองค์กรมีความสัมพันธ์กับ กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรในเทศบาลเมืองสระบุรี ในระดับสูง ($r=.734$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรทุกตัวร่วมกันพยากรณ์อิทธิพลของปัจจัยการบริหารทรัพยากร มนุษย์ แสดงว่าตัวแปร ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการดำรงรักษาและป้องกัน ทรัพยากรมนุษย์ และด้านการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบล บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐพล อินธิแสง และคณะ (2564) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง สกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ ด้านการให้รางวัล ทรัพยากรมนุษย์ และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

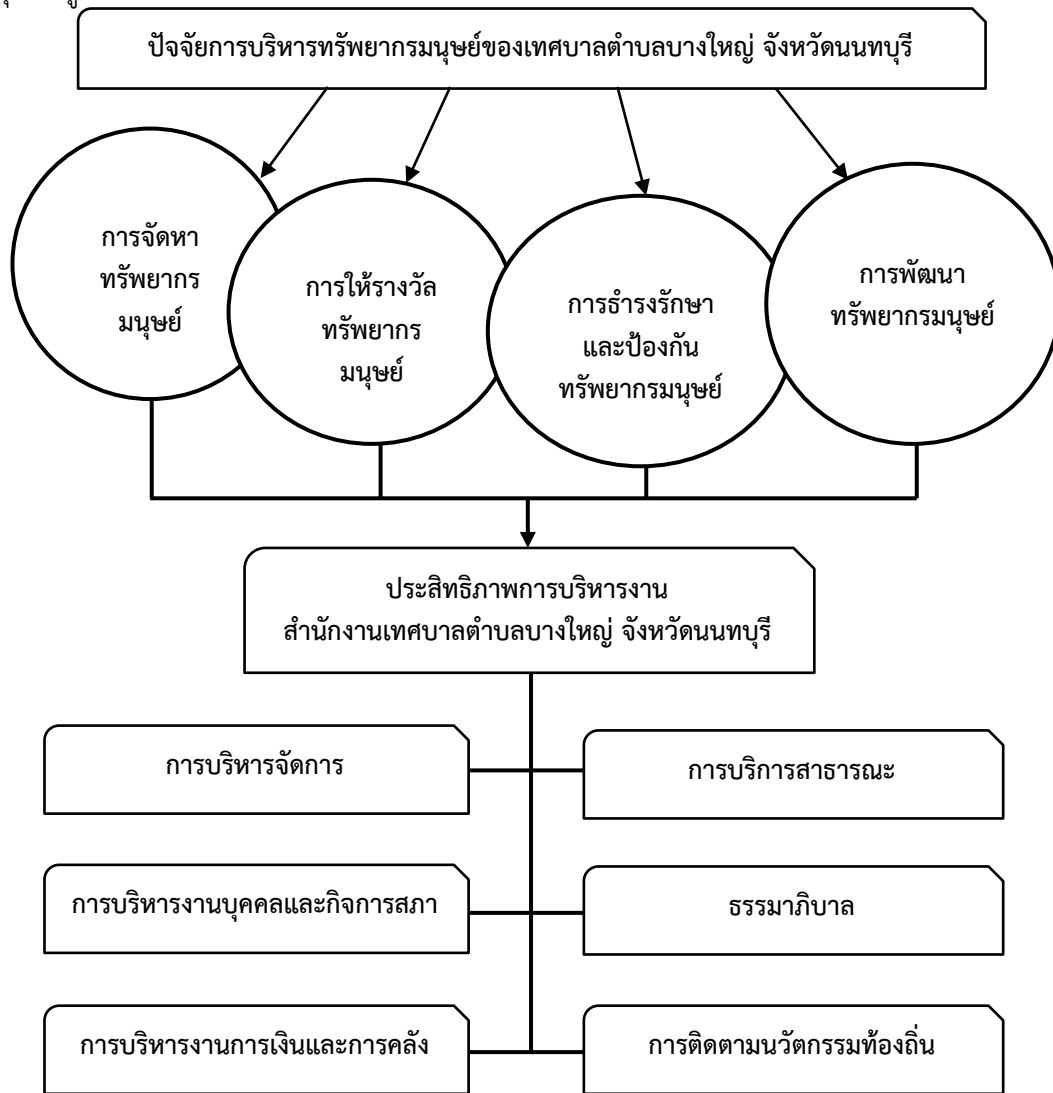
จากผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสนับสนุนของผู้บริหาร ระดับสูง และองค์การสามารถตอบสนองความต้องการของบุคลากรในองค์การให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร พุทธิพงษ์ (2566) พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การสรรหาบุคลากร การให้รางวัล การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการดำรงรักษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ เริ่มจากพิจารณาปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้เริ่มต้น ขึ้นตั้งแต่ (1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเวลาที่ต้องการ ประกอบด้วย กิจกรรมการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ กิจกรรมการวิเคราะห์งานและการออกแบบงาน กิจกรรมการสรรหา และกิจกรรมการคัดเลือก (2) การให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการที่เน้นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร เริ่มตั้งแต่การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาค่าตอบแทน การจัดประโยชน์และบริการ เพื่อให้มีความ มั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมค่าตอบแทนและกิจกรรมประโยชน์และบริการ (3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการเพิ่มทักษะความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพ และเป็น การส่งเสริมให้บุคลากรมีวินัย ประกอบด้วย กิจกรรมการฝึกอบรมและการพัฒนา กิจกรรมการวางแผนอาชีพและการพัฒนา อาชีพ และกิจกรรมการจัดการวินัยบุคลากร (4) การดำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ องค์กรที่ต้องการประสบ

ความสำเร็จในระยะยาว จำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงจำเป็นต้องมีการธำรงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ไว้กับองค์กรให้นานที่สุด ประกอบด้วยกิจกรรมแรงงานสัมพันธ์และเจรจาต่อรอง กิจกรรมสุขภาพและความปลอดภัย

การที่บุคลากรในสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้บรรลุเป้าหมายที่ทางองค์กรได้กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรและภาษีของประชาชนในการบริหารให้เกิดความคุ้มค่าให้มากที่สุด และเกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการให้มากที่สุด เพราะหน่วยงานราชการไม่ได้หวังผลกำไรเหมือนการดำเนินธุรกิจ แต่ความพึงพอใจของผู้มารับบริการถือเป็นกำไรที่ดีที่สุดของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์กรความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยระดับปัจจัยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรมีการสรรหาบุคคลทั้งภายในและภายนอกเพื่อเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ว่าง มีระบบการสรรหาขององค์กรให้ความสำคัญในการสรรหาผู้มีความรู้ความสามารถสูงเข้ามาปฏิบัติงาน โดยองค์กรกำหนดเกณฑ์ในการสรรหาที่ชัดเจน เช่น ลักษณะงานหรือตำแหน่งหน้าที่ของงาน ซึ่งรู้สึ่ว่าองค์กรมีระบบการสรรหาที่เป็นธรรม โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน และองค์กรมีวิธีการการสอบข้อเขียนหรือการสอบสัมภาษณ์ผู้สมัครที่เหมาะสมกับความต้องการในตำแหน่งที่เปิดรับ และเมื่อเข้ามาอยู่ในองค์กร ผู้บริหารมีนโยบาย

ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานและระบบงาน มีการจัดสวัสดิการและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานและส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับผู้ปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

จากผลการวิจัยระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ทั้งนี้เนื่องจาก มีความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล มีประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล มีความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ขององค์กร มีประสิทธิภาพของการบริหารงานท้องถิ่นในเชิงกลยุทธ์ และพัฒนาให้คุณภาพชีวิตและความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน โดยสำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่ มีนโยบาย แผนงาน มาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล มีการวางแผนและบริหารอัตรากำลัง มีระบบฐานข้อมูลด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ต้องตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ของข้าราชการ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายอำนาจหน้าที่และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่และภารกิจที่รับผิดชอบได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจัดบริการสาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการให้รางวัลทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจบุคลากรให้มีความพึงพอใจในงาน บุคลากรที่มีความพยายามจนก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร จึงสมควรได้รับรางวัล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณค่าจากความพยายามของบุคลากร แต่ที่สำคัญรางวัลต้องตรงกับความต้องการของพนักงานเช่นกัน มิฉะนั้น อาจทำให้องค์กรต้องสูญเสียคนเก่งหรือบุคลากรที่มีประสิทธิภาพไปในที่สุด

1.2 ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการบำรุงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ เพราะองค์กรที่ประสบความสำเร็จในระยะยาว จำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาและป้องกันทรัพยากรมนุษย์ไว้กับองค์กรให้นานที่สุด และควรสร้างแผนการบำรุงรักษาบุคลากรในองค์กรเพื่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร

1.3 ควรให้ความสำคัญต่อการบริการสาธารณะ ด้วยการโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยบุคลากรได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และยังเป็นการวัดประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรด้วย

1.4 ควรมุ่งเน้นการติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกส่วนงานและร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาย่างมีประสิทธิภาพด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพนักงานเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานเทศบาลตำบลให้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น โดยใช้การสังเกตการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และควรศึกษาเชิงคุณภาพในเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดทำนวัตกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงเพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่มาจากการปฏิบัติงานจริง

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก พงษ์เสื่อ, อนุชนท ทวีสิน และ สุนิตดา เทศนิยม. (2567). ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลลาลี อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6(1), 295-308.
- ณัฐพล อินธิแสง, สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ ละมัย ร่มเย็น. (2564). อิทธิพลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(1), 41-55.
- ดวงรัตน์ ธรรมสโรช, มะกือตา หะยีแสอหะ, ชูลกิพลี สะอิชอมะ มีสา และ รัสรินทร์ ฐิติวัชรฐากุล. (2567). ปัจจัยการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของเทศบาลเมืองสระบุรี. *วารสารรัชภาคย์*, 18(57), 398-414.
- ดิเรก ธรรมารักษ์. (2563). *ประสิทธิผลการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี* (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- เดชา ขาลรัมย์. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคูเมือง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ประยูร พุทธิพงษ์. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารการบริหารสาธารณะและการบริหารภาคเอกชน*, 1(1), 16-22.
- ปิยะ กล้าประเสริฐ. (2561). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(4), 1607-1619.
- พรศักดิ์ ทรัพย์สมบัติ. (2560). *ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ไพโรจน์ สติรยากร. (2553). *การพัฒนารูปแบบฝึกอบรมเทคนิคการสอนงานปฏิบัติในหน่วยงาน*. (ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).
- วิลาวรรณ ทรัพย์พิศาล. (2554). *ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: วิจิตรหัตถการ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และ ธนวรรษ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานเทศบาลตำบลบางใหญ่. (2566). *รายงานประจำปี 2566*. นนทบุรี: เทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Ivancevich, J. M., & Konopaske, R. (2013). *Human resource management*. (12th Edition). Boston: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

People's Participation in Local Development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, Khlong Luang District, Pathum Thani

Vanvisa Nuanthai^{1*} and Srirath Gohwong²

¹ Master's degree student, Faculty of Social Sciences Department of Political Science, Kasetsart University, Thailand

² Faculty of Social Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Kasetsart University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: vanvisa.nuan@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to (1) study the level of public participation in the local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, (2) compare public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization based on personal factors, (3) examine the relationship between knowledge about local development and public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, and (4) investigate the relationship between channels of awareness and public participation in local development of Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization. The sample was 398 people. Data were collected by questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation Chi-square, Cramer's V, t-test, One-Way ANOVA and Pearson Product Moment Correlation Coefficient with statistical significance at .05 level. The results of the study found that the level of public participation was at a moderate level. People tended to participate in social activities such as traditional festivals more than participating in local resource management. Personal factors, including age, occupation, and income, had a statistically significant relationship with the level of public participation. Knowledge about local development had a moderate relationship with public participation, while channels of knowledge, such as receiving information from social media, had a high relationship with participation. The results of this study suggest that increasing communication channels and educating people about their roles in local development processes may be an important approach to promoting public participation.

Keywords: Participation, Local Development, Khlong Sam Subdistrict Administrative Organization, Pathum Thani

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วันวิสา นวนไทย^{1*} และ ศรีรัฐ โกวังค์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

² คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: vanvisa.nuan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลคลองสาม จำนวน 398 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไค-สแควร์ Cramer's V t-test, One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น งานประเพณีมากกว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ช่องทางการรับรู้ เช่น การรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์สูงกับการมีส่วนร่วม ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มช่องทางการสื่อสารและการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของตนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอาจเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม, ปทุมธานี

© 2025 JS DP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอำนาจอธิปไตยถือเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เน้นให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่มุ่งให้ประชาชนในพื้นที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง โดยประชาชนทำหน้าที่เป็นเจ้าของพื้นที่ มีความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การดำเนินงานหรือการจัดการบริการสาธารณะใด ๆ ของหน่วยงานในพื้นที่จะต้องคำนึงถึงความยินยอมและความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐ นำไปสู่การตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ทั้งยังถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยผลักดันให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แต่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามอยู่ในระดับน้อย ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อเทียบกับประชากรที่มีอยู่ในพื้นที่ การดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามได้จัดขึ้น รวมถึงประชาชนรับทราบการประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ทั่วถึง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับรู้ข่าวสารน้อย จึงทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามอยู่ไม่น้อย (กฤษมา เขียวเพกา, 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นได้ครบถ้วนและตรงเวลา การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีอาจส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในที่สุดอาจทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมดังกล่าวลดน้อยลง เมื่อประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น หรือไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะประสบปัญหาตามมา เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนาจะขาดการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความยั่งยืนและมีผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 91,321 คน ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564 (สำนักบริหารการทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม, 2564)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ศึกษาได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยวิธีการของ Yamane, T. (1973) และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 398 คน จากนั้นจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบไม่ใส่ซ้ำเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกับสัดส่วนของประชากรเป้าหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่สองปัจจัยด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่สามช่องทางการรับรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลคลองสาม จำนวน 1 ข้อ และส่วนที่สี่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จำนวน 21 ข้อ แบบสอบถามดังกล่าวผ่านการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยแต่ละข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งแสดงถึงความเหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.78

3. สมมติฐานการวิจัย

H1: ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

H2: ระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

H3: ช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 สํารวจเอกสาร สืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาวิจัยจากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ ข่าวสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปสอบถามประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ช่วงเดือนพฤศจิกายน 2564

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา สถิติอ้างอิง และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย สามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างรวดเร็ว ไม่เสียค่าใช้จ่ายและเชื่อถือได้ สามารถนำข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลที่สร้างมาจากโปรแกรมอื่นได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบความแตกต่างทางสถิติใช้วิธี t-test และ ANOVA ในการวิเคราะห์สมมติฐาน H1 นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) และวัดระดับความสัมพันธ์ด้วยค่า Cramer's V ซึ่งมีช่วงค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ในการวิเคราะห์สมมติฐาน H2 และ H3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Stavenhagen, R. (1991) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นว่าเป็นกระบวนการที่สมาชิกในชุมชนหรือท้องถิ่นทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกันในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น นอกจากนี้ Arnstein, S. R. (1969) แบ่งบันไดแห่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 8 ขั้น เรียงจากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด โดยสามารถจัดกลุ่มออกเป็น 3 ระดับหลัก ได้แก่ 1) ระดับการไม่ให้มีส่วนร่วม (Nonparticipation) ประกอบด้วยขั้นที่ 1 “การชักจูง” (Manipulation) และขั้นที่ 2 “การบำบัด” (Therapy) ซึ่งประชาชนถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองโดยไม่มีอำนาจที่แท้จริง 2) ระดับการมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์ (Degrees of Tokenism) ได้แก่ ขั้นที่ 3 “การให้ข้อมูล” (Informing) ขั้นที่ 4 “การปรึกษาหารือ” (Consultation) และขั้นที่ 5 “การเอาใจ” (Placation) ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นแต่ยังไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้อย่างแท้จริง และ 3) ระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Degrees of Citizen Power) ได้แก่ ขั้นที่ 6 “การเป็นหุ้นส่วน” (Partnership) ขั้นที่ 7 “การถ่ายโอนอำนาจ” (Delegated Power) และขั้นที่ 8 “การควบคุมโดยประชาชน” (Citizen Control) ซึ่งประชาชนมีบทบาทในการร่วมวางแผน กำหนดทิศทาง และตัดสินใจร่วมกับภาครัฐหรือหน่วยงานต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชุมชนและสังคม การวัดการมีส่วนร่วมนี้มีความสำคัญเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถใช้เครื่องมือและวิธีการหลายประเภทในการประเมิน เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการประเมินผลกระทบท ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดประสงค์และแนวทางในการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน (Pateman, C., 1970)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

ปวีต เมตตา (2560) ได้ให้ความหมายของ “ความรู้” ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดจากการรับรู้ข้อมูลหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง ซึ่งได้จากการสังเกตหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยกระบวนการนี้จะต้องผ่านการรวบรวมข้อมูล การประมวลผล และการจัดระบบอย่างมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับ อัลยูลี ศรีสมุทร์ (2552) ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเกิดขึ้นจากประสบการณ์ ความหมายนี้เน้นไปที่การเรียนรู้จากประสบการณ์ส่วนตัวที่ทำให้แต่ละบุคคลสามารถเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ในลักษณะที่ตรงและเหมาะสมกับสถานการณ์ของตน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้

นิตยา สุภาภรณ์ (2552) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับรู้และแปลความหมายจากสิ่งที่เข้ามาทำให้รู้สึก โดยผ่านกระบวนการคิดและวิเคราะห์ สิ่งที่รับรู้จะไม่ได้ถูกตีความแบบตรงไปตรงมา แต่จะต้องมีการประมวลผลและวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน เช่นเดียวกับ วุฒิรัตน์ บำรุงวงศ์ (2555) สรุปการรับรู้ว่าเป็นการรับรู้ที่มาจากความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ที่ได้พบเจอ รวมถึงความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมที่บุคคลมีประสบการณ์นั้น ๆ การรับรู้จึงไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันสำหรับทุกคน เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

รักยัม เสงหลี (2552) ได้อธิบายความหมายของการพัฒนาท้องถิ่นว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นส่งเสริมความเจริญเติบโตในระดับพื้นที่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น การพัฒนาท้องถิ่นในด้าน เศรษฐกิจ หมายถึง การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในชุมชน นอกจากนี้ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2554) ระบุว่าการพัฒนาท้องถิ่นควรยึดหลักประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเป้าหมายของชุมชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้นำท้องถิ่นต้องทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายและนโยบายที่สอดคล้องกัน รวมถึงมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและดียิ่งขึ้น ดังนั้น การพัฒนาท้องถิ่นคือการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน เพื่อสร้างความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) และ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณี เช่น วันลอยกระทง วันสงกรานต์ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมา คือ ท่านได้รับได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นจากการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดขยะ ถนน ($\bar{X} = 4.03$) และท่านได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ($\bar{X} = 3.94$) และท่านร่วมเป็นตัวแทนชุมชนเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามโครงการของชุมชน/หมู่บ้าน น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.17$)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	p-value
เพศ	0.00	0.99
อายุ	4.35	.01*
ระดับการศึกษา	.77	.57
สถานภาพ	1.83	.14
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	3.27	.04*
อาชีพ	4.89	.00*

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้แสดงความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 1.4 ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.5 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 1.6 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ปัจจัยด้านความรู้	
	r	P
1. ด้านการตัดสินใจ	.27	.00*
2. ด้านการดำเนินการ	.20	.00*
3. ด้านการรับประโยชน์	.18	.00*
4. ด้านการประเมิน	.24	.00*
รวม	.25	.00*

หมายเหตุ: * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษานี้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตัวแปร	Cramer's V
ความคิดเห็นต่อช่องทางการรับรู้ในภาพรวม	.21

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ประชาชนเข้าร่วมมากที่สุดคือ งานประเพณี เช่น วันลอยกระทงและวันสงกรานต์ ซึ่งอาจเป็นเพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน และเป็นกิจกรรมที่ประชาชนคุ้นเคยและมีความสนใจสูง รองลงมาคือการได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดเก็บขยะ และถนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนตระหนักถึงบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการยกระดับคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเหล่านี้ โดยผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พรหมมา แป้นทอง (2559) พบว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาโดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม สาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง มาจากความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าจะไม่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในกระบวนการพัฒนา ส่งผลให้ไม่กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าประชาชนรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามในระดับที่ค่อนข้างดี แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนประชาชนในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในเชิงลึก โดยเฉพาะการเป็นตัวแทนชุมชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของโครงการพัฒนาชุมชน กลับพบว่ามีการเข้าร่วมน้อยที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานท้องถิ่น การขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วม หรือความไม่มั่นใจในความโปร่งใสของกระบวนการดังกล่าว เมื่อพิจารณาภาพรวมของผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นยังคงเป็นลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานรัฐ มากกว่าการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายหรือการบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบ Passive Participation ที่ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารหรือเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง แต่ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่ Active Participation ที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบายของท้องถิ่น ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการงบประมาณและการบริหารโครงการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ ควรเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมเชิง

ปฏิบัติการ หรือการให้รางวัลแก่ชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมสูง และยังสอดคล้องกับ สุภัทรไชย ภาภักดี และคณะ (2565) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันไม่ได้แสดงความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งหมายความว่า เพศของประชาชนในพื้นที่นี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ผลลัพธ์ดังกล่าวขัดกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า เช่น งานของ ปิยะรัตน์ รุกขชาติ (2557) และ พระวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวิน) (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า เพศไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ การไม่มีความแตกต่างในระดับการมีส่วนร่วมระหว่างเพศ อาจมาจากการดำเนินนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามที่เน้นความสำคัญของความเท่าเทียมทางเพศ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย เพศหญิง หรือเพศอื่น ๆ ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน นโยบายดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกว่าเขาามีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกันในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ รวมถึงงานวิจัยของ ทอสี เขียวสุทธิ (2558) ที่ชี้ว่าอายุเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากความตระหนักและประสบการณ์ชีวิตของกลุ่มวัยนี้ที่มักมีความผูกพันกับชุมชนมากกว่า อีกทั้งยังมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลาย ทำให้สามารถเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปจึงมีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นสูงในการเข้าร่วมกิจกรรมและการพัฒนาที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและการมีส่วนร่วมนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของกลุ่มประชากรในวัยดังกล่าวต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลลัพธ์นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่กลับสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีความเข้าใจในสิทธิและโอกาสที่สามารถได้รับจากการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า สถานภาพของบุคคลไม่ได้มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวม โดยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสถานภาพที่แตกต่างกัน ล้วนมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทอสี เขียวสุทธิ (2558) ที่พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการรับประโยชน์แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า บุคคลในกลุ่มที่มีสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่อาจมองว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นสามารถช่วยตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาที่ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มที่พำนักในชุมชนเป็นเวลานานมักมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนมากกว่า พวกเขาคุ้นเคยกับโครงสร้างและระบบการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ กลุ่มนี้สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชน ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้กลุ่มนี้สามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาได้ดีกว่ากลุ่มที่พำนักในระยะเวลาสั้นกว่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ซึ่งพบว่า ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในหลายด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับประโยชน์ และการประเมินผล ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) และงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ รุกขชาติ (2557) โดยทั้งสองงานวิจัยต่างชี้ให้เห็นว่า อาชีพของประชาชนมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในหลายด้านอย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุของความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะการทำงานและความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มอาชีพที่มีผลต่อความพร้อมและเวลาที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมักมีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นมากกว่า รวมทั้งอาจมีโอกาสและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะการส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนที่ทำงานในภาคเอกชนมีโอกาสและความสะดวกในการมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมในช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือการใช้ช่องทางออนไลน์ในการมีส่วนร่วม เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาและเพิ่มความครอบคลุมของการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะสูงขึ้นตามไปด้วยในทิศทางเดียวกัน การที่ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของชุมชน และตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเต็มใจ ตัวอย่างเช่น การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะส่วนบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีหรือกิจกรรมสาธารณะของชุมชน และการติดตามข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความรู้และความเข้าใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ

ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การสื่อสารข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เกี่ยวกับการแนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ประชาชนได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึงและตรงต่อเวลา จะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นและมีความเข้าใจในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับ จุติพร มาเพิ่มผล (2566) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น

ปัจจัยด้านการรับรู้ของประชาชน ปัจจัยด้านผู้นำท้องถิ่น และปัจจัยด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้ของประชาชน และตัวแปรด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น และด้านผู้นำท้องถิ่นตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นได้ครบถ้วนและตรงเวลา การขาดการประชาสัมพันธ์ที่อาจส่งผลให้ประชาชนไม่ทราบถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในที่สุดอาจทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมดังกล่าวลดน้อยลง เมื่อประชาชนไม่สามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น หรือไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะประสบปัญหาตามมา เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนาจะขาดการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีความยั่งยืนและมีผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ซึ่งไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน โดยการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ จากผลการศึกษาดังกล่าว ภาครัฐสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ซึ่งควรมีการพัฒนากระบวนการสื่อสารที่มีความทันสมัย เข้าถึงง่าย และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยการใช้สื่อออนไลน์ เช่น เพจบุ๊กเพจ ไลน์กลุ่ม หรือเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควบคู่กับช่องทางสื่อสารแบบดั้งเดิม อาทิ หอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ หรือการจัดเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและทันท่วงที นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงรุก (Active Participation) ของประชาชนผ่านการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน การสร้างช่องทางให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตรง รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน เพื่อให้การบริหารงานท้องถิ่นมีความโปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในบางกิจกรรมของการพัฒนา เช่น งานประเพณี (วันลอยกระทง, วันสงกรานต์) และกิจกรรมด้านสาธารณสุข โภค เช่น การติดตั้งไฟฟ้า น้ำประปา และการจัดเก็บขยะ แต่กลับมีส่วนร่วมในกระบวนการเชิงลึกอย่างการเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือการร่วมเสนอแนะนโยบายในระดับต่ำ ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ากลุ่มอายุน้อย ส่วนเพศและระดับการศึกษาไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ กลุ่มประชาชนที่อยู่ในสถานะหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ มีแนวโน้มมองว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นเป็นช่องทางในการเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein's Ladder of Citizen Participation (Arnstein, S. R., 1969) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นขั้น ๆ โดยประชาชนในตำบลคลองสามมีลักษณะการมีส่วนร่วมในระดับ "tokenism" หรือ "การมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์" มากกว่าระดับสูงสุดที่เรียกว่า "citizen power" ที่หมายถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ที่เสนอว่า การมีส่วนร่วมในพัฒนาท้องถิ่นสามารถเกิดขึ้นได้หลายระดับ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงานการได้รับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งในกรณีของ อบต.คลองสาม พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับของ "การรับผลประโยชน์" และ "การร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น" มากกว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือนโยบาย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ครอบคลุมและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และสิทธิของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในเชิงนโยบายได้อย่างมั่นใจ ในทางปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินมาตรการเชิงรุกในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยผสมผสานสื่อสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย กับสื่อท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น หอกระจายข่าว และเวทีประชาคม เพื่อเข้าถึงประชาชนในทุกกลุ่มอายุและความสนใจ อีกทั้งควรส่งเสริมช่องทางการมีส่วนร่วมที่เข้าถึงง่าย เช่น การจัดเวทีระดมความคิดเห็น การตั้งกลุ่มอาสาสมัครชุมชน และการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อขยายฐานการมีส่วนร่วมจากลักษณะของการ "ร่วมกิจกรรม" ไปสู่การ "กำหนดทิศทางการพัฒนา" อย่างไรก็ตาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบปิด ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนความคิดเห็นเชิงลึกของประชาชนได้ครบถ้วน จึงควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมในอนาคต เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเชิงพฤติกรรม วัฒนธรรม และบริบทเฉพาะของแต่ละชุมชนได้อย่างลุ่มลึกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองสามมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรในระดับตำบล จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของตนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและทรัพยากรของชุมชน การส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจะทำให้เกิดความมั่นใจในกระบวนการการใช้งบประมาณ อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณในระดับท้องถิ่น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้การใช้งบประมาณตรงกับความต้องการและความจำเป็นที่แท้จริงของชุมชน

1.2 ในด้านการดำเนินการ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม ควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของตนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะการมีตัวแทนกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการของชุมชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากประชาชน นอกจากนี้ ควรเน้นย้ำถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เช่น การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ควรจัดการอบรมและกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

1.3 ด้านการรับประโยชน์ การส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพควรเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามควรใช้ช่องทางต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพที่สามารถเพิ่มรายได้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเน้นการฝึกอบรมที่มีความจำเป็นและใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ควรมีโครงการฝึกอาชีพในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองและเพิ่มคุณภาพชีวิตของครอบครัว

1.4 ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสามควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานและการตรวจสอบการใช้งบประมาณ เพื่อให้มีความโปร่งใสและการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ การเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบ จะช่วยเสริมสร้าง ความมั่นใจในความยุติธรรมในการใช้ทรัพยากรของชุมชน และสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่น

นอกจากนี้ การประเมินผลควรพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม เช่น เทศบาลเมืองหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผล และอุปสรรคที่พบในแต่ละพื้นที่ การขยายขอบเขตนี้จะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางขึ้น

2.2 ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยด้านจิตวิทยา สังคม และเศรษฐกิจที่มีผลต่อแรงจูงใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมอย่างไร นอกจากนี้ ควรศึกษาถึงอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่ต้องการหรือไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นได้

2.3 เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันของภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ควรศึกษาว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไร และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มการมีส่วนร่วมได้อย่างไร

2.4 ควรศึกษาความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิม เช่น การประชุมชุมชนและการลงคะแนนเสียงกับการมีส่วนร่วมผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น การตอบแบบสอบถามออนไลน์หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านโซเชียลมีเดีย การศึกษาเชิงเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่ม

2.5 ควรมีการศึกษาดูตามผล (Longitudinal Study) เพื่อตรวจสอบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาวอย่างไร ตัวอย่างเช่น การเปรียบเทียบระหว่างชุมชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกับชุมชนที่มีการมีส่วนร่วมต่ำ เพื่อดูว่าส่งผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรและความเป็นอยู่ของประชาชนแตกต่างกันหรือไม่

2.6 เนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้เน้นศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเป็นหลัก เช่น อายุ เพศ และระดับการศึกษา จึงควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมที่อาจมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกในชุมชน และความไว้วางใจในหน่วยงานภาครัฐ (Trust in Government) ซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความเต็มใจและความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร้อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- จตุพร มาเพิ่มผล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกลาง จังหวัดระยอง. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ฐิติรัตน์ บำรุงวงศ์. (2555). การรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์และภาพลักษณ์ของกรมทางหลวงชนบท. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ทอสี เขียวสุทธิ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนบางนา. (สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2552). การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่ (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

- ปวริศ เมตตา. (2560). *ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม).
- ปิยะรัตน์ รุกขชาติ. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ฉ่ำ อำเภอสว่างวีระชัย จังหวัดอำนาจทอง*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พรหมมา แป้นทอง. (2559). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. นครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย).
- รักยิม เสงหลี. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- ลัดดาวรรณ นนปะติ และ วัลลภ รัฐนัตรานนท์. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*. *วารสารการบริหารปกครอง*, 5(2), 289-305.
- สำนักบริหารการทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม. (2564). *ข้อมูลประชาชนในตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2564*. ปทุมธานี: องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้นจาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.
- สุภัทรไชย ภาภักดี, พระครูสุตวรธรรมกิจ, สยามพร พันธไชย และ พระพลากร สุขมงคล (อนุพันธ์). (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 4(4), 57-70.
- อัญชลี ศรีสมุทร. (2552). *ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับโรคติดต่ออันตรายของเด็กวัยรุ่น*. (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), 216-224.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World development*, 8(3), 213-235.
- Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stavenhagen, R. (1991). Human rights, democracy and development in Latin America. *Economic and Industrial Democracy*, 12(1), 31-41.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

Buddhist - Oriented Political Behavior in Exercising the Right to Vote for Members of Parliament among Ethnic Groups in Na Chaluai District, Ubon Ratchathani Province

Phramaha Chanond Jotivานุฑโณ (Faengboon)^{1*} Suraphon Promgun² and Sutipong Sawatta²

¹ Master of Political Science students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pmekkachai@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to (1) study the level of political behavior in exercising the right to vote for members of the House of Representatives among ethnic groups in Na Chaluai District, (2) compare the political behavior in exercising the right to vote for members of the House of Representatives among ethnic groups in Na Chaluai District, and (3) explore ways to promote Buddhist political behavior in exercising the right to vote for members of the House of Representatives among ethnic groups in Na Chaluai District, Ubon Ratchathani Province, applying the principles of integrity. This study employs a mixed-methods approach. The quantitative sample consists of 205 individuals from ethnic groups in Na Chaluai District. Statistical analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. For qualitative research, key informants were selected for in-depth interviews using a purposive sampling method, totaling 12 individuals. The findings indicate that (1) the overall level of political behavior is high, (2) the comparison of political behavior in exercising the right to vote for members of the House of Representatives among ethnic groups shows significant statistical differences based on age, education level, occupation, average monthly income, ethnicity, and principles of integrity, while gender does not show significant differences in political behavior, and (3) the ways to promote Buddhist political behavior in exercising the right to vote for members of the House of Representatives among ethnic groups, based on the principles of integrity, suggest that (1) individuals should be honest about regulations when exercising their rights and seek additional election information, (2) refrain from slandering one another and present knowledge to the public based on the principle of truth, and (3) relevant agencies involved in the election should provide guidance to ethnic groups in making political decisions.

Keywords: Political Behavior, Exercising the Right to Vote for Members of Parliament, Ethnic Groups

พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

พระมหาชานนท์ โชติวัฒนโธ (แฝงบุญ)^{1*} สุรพล พรหมกุล² และ สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา²

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: pmekkachai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย และ (3) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จำนวน 205 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 รูป/คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชาติพันธุ์ และหลักสุจริตธรรม แตกต่างกันไป มีพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ ประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม พบว่า (1) ควรซื้อสัตย์ต่อกฎระเบียบการไปใช้สิทธิ์และหาข้อมูลการเลือกตั้งเพิ่มเติม (2) ไม่พูดใส่ร้ายกัน นำความรู้มานำเสนอต่อประชาชนควรยึดหลักความจริง (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องให้คำชี้แนะแก่กลุ่มชาติพันธุ์ในการตัดสินใจทางการเมือง

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, กลุ่มชาติพันธุ์

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองด้วยการใช้สิทธิเลือกตั้งของประเทศไทยมีความแตกต่างกันตามภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะในเรื่องระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และที่อยู่อาศัย ในอดีตที่ผ่านมาการเลือกตั้งมีการทุจริตหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบต่างก็มีกลวิธีแตกต่างกัน เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง การเสนอให้ผลประโยชน์หรือทรัพย์สินต่างๆ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งตอบแทนแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ลงคะแนนหรือผู้ซื้อเสียงและงดเว้นการลงคะแนนแก่ผู้สมัครรับเลือกที่เป็นคู่แข่ง (สมบัติ จันทวงศ์, 2560)

ประชาชนชาวไทยในแต่ละภูมิภาคมีทัศนคติเกี่ยวกับการเมืองและมีพฤติกรรมลงคะแนนเพื่อเลือกผู้สมัครและพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน หากมีการศึกษาวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ต่อข้อค้นพบเหล่านี้เพิ่มเติม จะมีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (ทรงพล โชติกเวชกุล, 2563) กลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละชุมชนก็จะมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมนิยมประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง จากสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน

โรงเรียน กลุ่มสังคมและสื่อมวลชน เพื่อที่จะถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ อยู่เสมอ (พระกันตภณ สิริธมโม (ศรีขอ), 2566)

กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อำเภอนาจะหลวย ได้มีการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น โดยได้เข้าสู่อำนาจทางการเมืองในการสังกัดพรรคการเมือง ผ่านการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร และยังช่วงชิงอำนาจในระดับการเมืองท้องถิ่นเพื่อรักษาไว้ซึ่งฐานเสียงทางการเมืองและระบบหัวคะแนน โดยเฉพาะการเมืองท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการเมืองในระดับชาติที่ส่งผลต่อจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองต่อประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมาก อีกทั้งแนวคิดการพัฒนาแบบสมัยใหม่ที่มีระบอบประชาธิปไตยเสรีและการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายมหาศาล ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม (ภวัต พัฒนนิภากร , 2562)

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในพฤติกรรมทางการเมืองในช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สามารถเป็นแนวทางหรือรูปแบบในการบริหารจัดการกิจกรรมหรือช่องทางในการสร้างพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยชาติพันธุ์ลาว , ส่วย และเขมร ที่มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2566 จำนวน 442 คน (งานทะเบียนราษฎรนาจะหลวย, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2566 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน โดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ตารางนี้ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2561) โดยใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนพฤษภาคม 2567 – กุมภาพันธ์ 2568

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Specific sampling) จำนวน 12 รูป/คน ได้แก่ 1) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน 2) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 3) ผู้ปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน และ 4) ตัวแทนประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีกระบวนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาหลักการและทฤษฎีศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

2) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3) สร้างเครื่องมือวิจัยโดยกำหนดให้ประเด็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข นำเสนอเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ หาค่าเที่ยงตรง (Validity) โดยกำหนดแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (Sekaran & Bougie, 2016) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้จริง

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีชาติพันธุ์ต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ปฏิบัติตามหลักสุจริตธรรมต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

4.1.1 การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย และเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี/เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

4.1.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน

4.1.4 เก็บแบบสอบถามกลับคืนแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์จัดระเบียบข้อมูลนำข้อมูลที่ไต่ไปวิเคราะห์และประมาณผลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2.1 การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี/การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์และขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 12 รูป/คน

4.2.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ ผู้ปกครองท้องที่ และประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 12 รูป/คน ในช่วงเดือน พฤษภาคม 2567 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2568 เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 เดือน

4.2.4 รับแบบสัมภาษณ์กลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

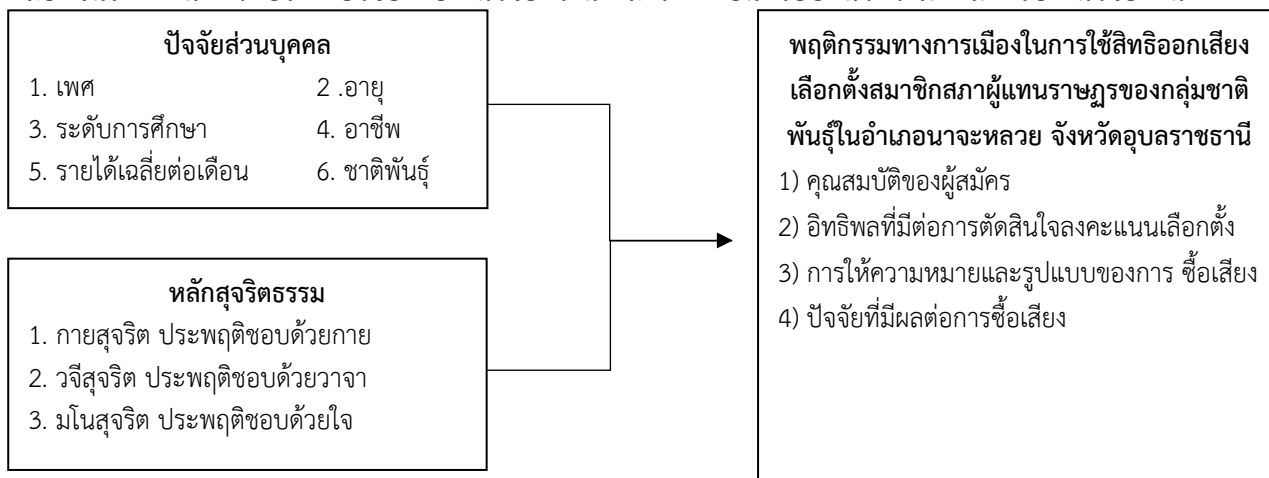
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูล แนวความคิด ทฤษฎีของ ศุทธิกานต์ มีจัน, (2556) ตลอดจนได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ และได้ทำเป็นกรอบแนวความคิดสำหรับงานวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพ พบว่า มีอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ชาติพันธุ์ พบว่า เป็นชาติพันธุ์ลาว

1. ระดับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก จัดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร รองลงมา คือ ด้านการให้ความหมายและรูปแบบของการซื้อเสียง ด้านอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง และด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม

n = 205

พฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1)	ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	4.16	0.73	มาก
2)	ด้านอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง	4.07	0.83	มาก
3)	ด้านการให้ความหมายและรูปแบบของการซื้อเสียง	4.08	0.86	มาก
4)	ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง	3.88	0.80	มาก
ภาพรวม		4.05	0.81	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

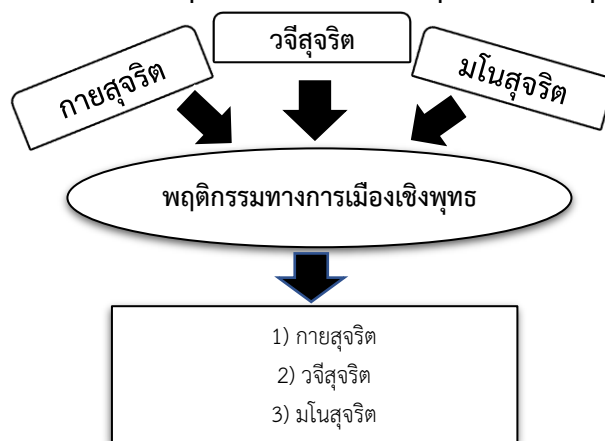
ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชาติพันธุ์และหลักสุจริตธรรม แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบของพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี					
ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
เพศ	3.66	-	0.53		✓
อายุ	-	11.00	0.00**	✓	-
ระดับการศึกษา	-	10.29	0.00**	✓	-
อาชีพ	-	11.48	0.00**	✓	-
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-	26.99	0.00**	✓	-
กลุ่มชาติพันธุ์	-	65.83	0.00**	✓	-
หลักสุจริตธรรม	-	22.45	0.00**	✓	-

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

ภาพที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธ ประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม

ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม พบว่า 1) กายสุจริต กลุ่มชาติพันธุ์มีความซื่อสัตย์ต่อกระบวนการไปใช้สิทธิ์หาข้อมูลเพิ่มเติมจะเห็นว่าบางคนไม่ได้รับรู้ไป

หาซื้อที่จะลงคะแนนให้หน้าหน่วยเลือกตั้ง การเลือกตั้งจะบริสุทธิ์ยุติธรรมอยู่ที่การประพัตติของตนทุกคนรักษากฎหมายการเลือกตั้ง 2) วจีสุจริต การพูดสิ่งที่ดีงามถูกต้องที่ประชาชนและนักการเมืองควรมีและพึงปฏิบัติต่อกัน โดยการไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีกัน นำความรู้ความสามารถของตนเองมานำเสนอประชาชน 3) มโนสุจริต การเลือกตั้งจำเป็นต้องให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้คำชี้แนะแก่ประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองที่ถูกต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

อภิปรายผล

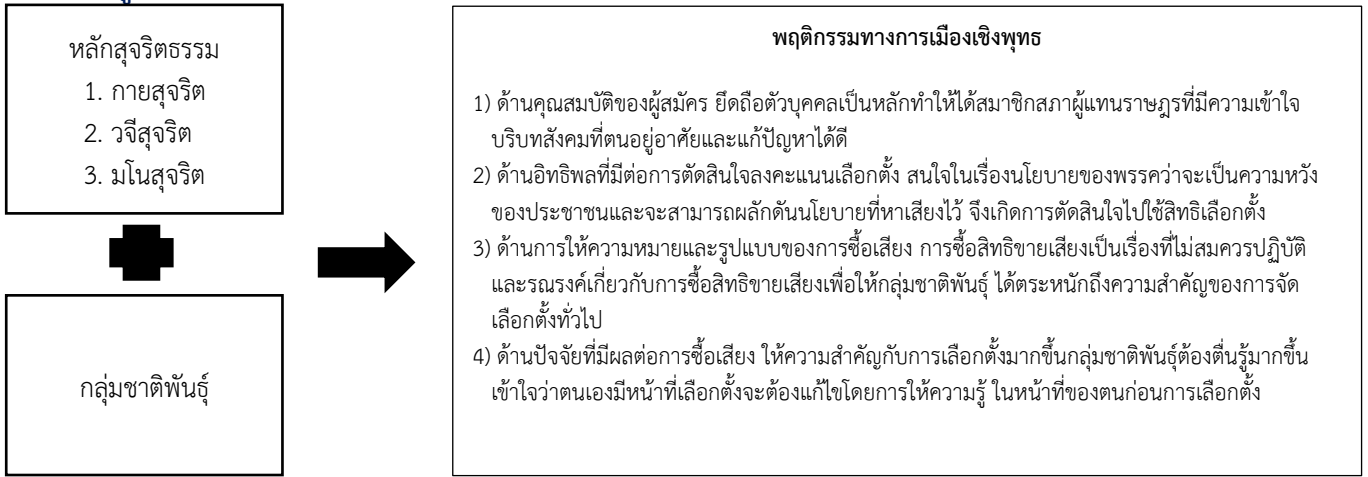
ระดับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานีการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งมีความหวังว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและได้พรรคการเมืองที่มีนโยบายทางด้านเศรษฐกิจที่ดีจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้น จึงทำให้พฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล โชติกเวชกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2 พบว่า ระดับพฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริย์ วรกุลชัยศรี (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและชาติพันธุ์ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่ยืดหยุ่น และต่างก็หวังการได้ไปเลือกตั้งจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีนโยบายที่ดีและทำได้จริง ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิเชษฐ ธมธโร (เสริมศักดิ์) (2564) พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคมในการปกครองท้องถิ่นในอำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มประชาสังคม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี โดยประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มชาติพันธุ์ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกาการเลือกตั้ง มีการรักษาสีธรรมทางการเมืองและสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในช่วงเลือกตั้งปฏิบัติโดยการแสดงตัว ยืนหลักฐาน เช่น บัตรประชาชน/ ใบขับขี่/บัตรข้าราชการ สำหรับการออกเสียงเลือกตั้ง มีการแสดงออกทางความคิดเห็นบนพื้นฐานความจริงไม่โจมตีทำให้ผู้อื่นเสียหาย มีจิตสำนึกต่อการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ การเลือกตั้งเป็นสิทธิ์ที่พึงกระทำและสามารถเลือกใครก็ได้อย่างเสรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริฎุ ทุมตาลเดี่ยว (2563) พบว่า ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ตามหลักสุจริต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเสกสรร ปณญาวุฑฒ (จอมมะณี) (2563) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองของเทศบาลตำบลศรีพนา อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน และการมีส่วนร่วมตามหลักสุจริต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่

จากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี อธิบายได้ดังนี้

- 1) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร อธิบายได้ว่า การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงโดยยึดถือตัวบุคคลเป็นหลักทำให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความเข้าใจบริบทสังคมที่ตนอยู่อาศัยและแก้ปัญหาได้ดี
- 2) ด้านอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง อธิบายได้ว่า การสนใจในเรื่องนโยบายของพรรคว่าจะเป็นความหวังของประชาชนและจะสามารถผลักดันนโยบายที่หาเสียงไว้ จึงเกิดการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 3) ด้านการให้ความหมายและรูปแบบของการซื้อเสียง อธิบายได้ว่า การซื้อสิทธิขายเสียงเป็นเรื่องที่ไม่สมควรปฏิบัติและรณรงค์เกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดเลือกตั้งทั่วไป
- 4) ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง อธิบายได้ว่า ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งมากขึ้นการซื้อสิทธิขายเสียงในปัจจุบันยังคงมีอยู่ เพียงแต่กลุ่มชาติพันธุ์ต้องตื่นรู้มากขึ้นเข้าใจว่าตนเองมีหน้าที่เลือกตั้งจะต้องแก้ไขโดยการให้ความรู้ในหน้าที่ของตนก่อนการเลือกตั้ง

สรุปผลการวิจัย

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการให้ความหมายและรูปแบบของการซื้อเสียง ด้านอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้ง และ ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชาติพันธุ์ และหลักสุจริตธรรม แตกต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มี เพศ ต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอจะหลวย ประยุกต์ตามหลักสุจริตธรรม พบว่า 1) กลุ่มชาติพันธุ์ควรมีความซื่อสัตย์ต่อภาวะเปียบการไปใช้สิทธิควรรหาข้อมูลการเลือกตั้งเพิ่มเติม และต้องแสดงออกผ่านกิจกรรมทางการเมือง 2) การไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีกัน นำความรู้ความสามารถของตนมานำเสนอต่อประชาชนควรยึดหลักความจริง 3) รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องให้คำชี้แนะแก่กลุ่มชาติพันธุ์ในการตัดสินใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน สามารถให้คำแนะนำคนอื่นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองแก่กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะประเด็นด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียงให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถยกระดับพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในภาพรวมให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรกำหนดรูปแบบในการนำหลักสุจริตธรรม มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมในการเลือกตั้งทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์มีพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองเชิงพุทธในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มชาติพันธุ์

เอกสารอ้างอิง

- งานทะเบียนราษฎรน่าจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี. (2567). *สถิติประชากร*. อุบลราชธานี: งานทะเบียนราษฎรอำเภอจะหลวย.
- จรรย์ ทุมตาลเตี้ยว. (2563). *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนายกองค้การบริหารส่วนตำบล อำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ทรงพล โชติกเวชกุล. (2563). *พฤติกรรมของประชาชนในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 2*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2561). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี. เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักซ์.
- พระกัณตภณ สิริธมโม (ศรีชอ). (2566). *วัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลนครขอนแก่น*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระพิเชษฐ ธมธโร (เสริมศักดิ์). (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคมในการปกครองท้องถิ่นในอำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระมหาเสกสรร ปญญาวุฑฒ (จอมมะณี). (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองของเทศบาลตำบลศรีพนาอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ภวัต พัฒนนิภากร. (2562). *รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง*. (รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ศุทธิกานต์ มีจัน. (2556). *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งและทัศนคติเกี่ยวกับการซื้อเสียงของเขตจังหวัดภาคอีสาน : กรณีตัวอย่างจังหวัดมหาสารคาม*. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 11(3), 110-128.
- สมบัติ จันวงศ์. (2560). *เลือกตั้ง วิฤฤต ปัญหา และทางออก*. กรุงเทพฯ: คบเพลิง.
- อิสริย์ วรกุลชัยศรี. (2566). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชน กลุ่มชาติพันธุ์อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- Sekaran, U., & Bougie, R. (2016). *Research methods for business: A skill building approach*. (7th ed.). Chichester, West Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons.

Buddhist Communication Methods in Political Communication of Local Politicians in Rungrawi Subdistrict Administrative Organization, Namklieng District, Sisaket Province

Phramaha Kaweepong Dhāmmapālo (Wisetsang)^{1*} Suraphon Promgun² and Sutipong Sawatta²

¹ Master of Political Science students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

² Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Kthe7305i@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to study (1) the conditions and problems of political communication among local politicians in the Subdistrict Administrative Organization of Rungrawi, and (2) the Buddhist methods of political communication used by local politicians in the same area. This study employs a qualitative research approach, collecting data from 18 key informants divided into four groups: 3 scholars or practitioners in Buddhism, 6 local politicians, 3 scholars or practitioners in political science, and 6 community leaders, using in-depth interviews and descriptive content analysis. The findings reveal that 1) the conditions and problems of political communication include: (1) in terms of the sender, local politicians lack sincerity and honesty in their words; (2) regarding the message or information, there is a lack of comprehensive and timely dissemination of information, as well as a lack of information filtering; (3) in terms of channels for delivering messages or information, some citizens are unprepared to receive information in various aspects; and (4) concerning the receiver, some citizens lack reflection on the facts. 2) The Buddhist methods of political communication, according to the four principles of right speech, indicate that local politicians should practice Saccavāca (speaking the truth), Apisunnavāca (speaking without malice), Sannavāca (speaking kindly), and Samappalāpa (refraining from frivolous talk) when communicating with the public to maximize benefits for both the sender and the receiver.

Keywords: Buddhist Method, Communication, Local Politics

พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

พระมหากวีพงษ์ ธมมปาโล (วิเศษสังข์)^{1*} สุรพล พรหมกุล² และ สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา²

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Kthe7305@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี (2) พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูป/คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป/คน นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 6 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 รูป/คน ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมือง พบว่า (1) ด้านผู้ส่งสาร นักการเมืองท้องถิ่นที่ขาดความตั้งใจและซื่อสัตย์ในคำพูด (2) ด้านสารหรือข้อมูล การกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึงและไม่รวดเร็ว ขาดการกลั่นกรองข้อมูล (3) ด้านช่องทางนำสารหรือข้อมูล ประชาชนบางส่วนขาดความพร้อมในการรับข้อมูลข่าวสารในหลายๆ ด้าน และ (4) ด้านผู้รับสาร ประชาชนบางส่วนขาดการไตร่ตรองข้อเท็จจริง 2) พุทธวิธีสื่อสารทางการเมือง ตามหลักวจีสัจจรีต 4 พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรพูด สัจจวาจา (พูดจริง) อปิสุณาวาจา (พูดไม่ส่อเสียด) สันหาวาจา (พูดอ่อนหวาน) สัมผัสปลापะ (เว้นการพูดเพื่อแฉ้อ) ในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

คำสำคัญ: พุทธวิธี, การสื่อสาร, การเมืองท้องถิ่น

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาล ให้ประชาชนได้รับรู้และในขณะเดียวกัน ก็เป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้องและความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะทำให้การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาลสอดคล้องและสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดี (วัฒนา นนทชิต, 2558) การสื่อสารทางการเมืองยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงและเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับสมาชิกของสังคมการเมืองและนำไปสู่เป้าหมายทางการเมือง โดยอาศัยการสื่อสารสร้างและแนวทางการยอมรับในกลุ่มผู้รับสาร ทั้งนี้หลักคำสอนของพระพุทธองค์ที่ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสารหลักการพูด การฟัง จะเป็นหลักการที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ การสื่อสารของพระพุทธองค์ยังครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย (พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย), 2565) หลักวจีสัจจรีต 4 เป็นหลักคำสอนของพระพุทธองค์ที่ว่าด้วยกระบวนการสื่อสารหลักการพูด การฟัง เป็นหลักการที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความตรง ความเป็นจริง และความมีเหตุมีผล ซึ่งถือว่ามีมีความสำคัญในการสื่อสารทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ตามแนวพุทธเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองไทยมีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการครอบงำสื่อ ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อ และปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน เนื่องจากปัจจุบันประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปิดโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาเป็นนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ (พระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์), 2565)

องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่บริหารงานให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวีได้มีนโยบายที่จะสร้างศรัทธาให้กับประชาชน องค์การภาครัฐและเอกชนที่ดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการแก้ปัญหาต่างๆในตำบลด้วยความจริงใจ จริงจัง และโปร่งใส สร้างความมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการดำเนินการต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยยึดแนวทางในระบบประชาธิปไตย (องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี, 2567) ที่ผ่านมามีปัญหาในการสื่อสารของนักการเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ คือ ตัวนักการเมืองท้องถิ่นเองที่สื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร สื่อสารไม่ตรงประเด็น ไม่น่าสนใจ ไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนในพื้นที่คล้อยตามเจตนารมณ์ได้เต็มที่ และการใช้พุทธวิธีในทางพระพุทธศาสนาในการสื่อสาร กับประชาชนในพื้นที่มีน้อยมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ โดยการใช้หลักวจีสุจริต 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อันเป็นคำสอนที่ว่าด้วยกระบวนการสื่อสาร หลักการพูด การฟัง เป็นหลักการที่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาพุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 18 รูป/คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป 2) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 6 คน 3) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน และ 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีที่ปรึกษาในการตั้งคำถามในแบบสัมภาษณ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย แล้วอนุญาตให้นำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้ ผู้วิจัยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการเก็บข้อมูล โดยมีประเด็นคำถามการวิจัย เกี่ยวกับพุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยการติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 18 รูป/คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป 2) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 6 คน 3) นักวิชาการหรือ

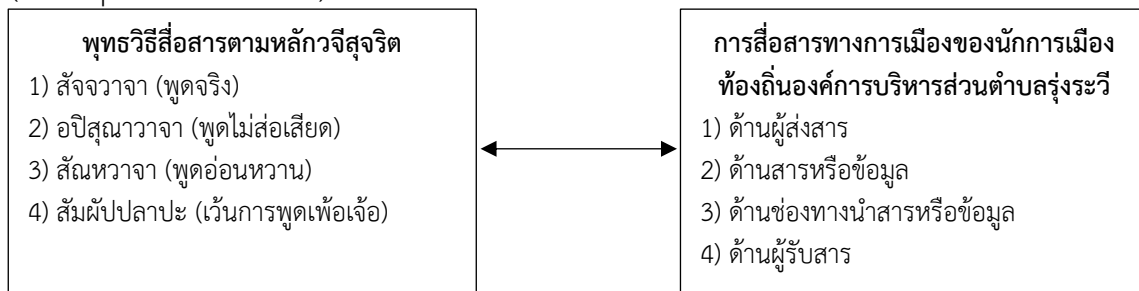
ผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน และ 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน แล้วยังวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์วันละ 3 รูป/คน ซึ่งเริ่มต้นการสัมภาษณ์ด้วยการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายของการมาสัมภาษณ์ในครั้งนี้ โดยจะถามความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยวางโครงร่างไว้ แล้วจดบันทึกตามที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการจำแนกสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในพฤติวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น องค์ประกอบของพฤติวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาพฤติวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ พฤติวิธีสื่อสารทางการเมืองในการศึกษานี้ใช้หลักจิตสุจริต 4 ได้แก่ สัจจวาจา (พูดจริง) อปสุณาวาจา (พูดไม่ส่อเสียด) สันหวาจา (พูดอ่อนหวาน) สัมผัสปลापะ (เว้นการพูดเพื่อเจ้อ) ในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีของ (Berlo, David K., 1960) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ จากการสัมภาษณ์ พบว่า

ด้านผู้ส่งสาร นักการเมืองท้องถิ่นต้องมีความรอบรู้ในเรื่องการสื่อสารทางการเมือง สื่อสารเข้าใจง่ายใช้ภาษาเรียบง่ายเหมาะสมแก่ผู้รับสาร ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องการเมือง มีข้อมูลที่ถูกต้องทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น สัมผัสปรมาณไม่สร้างความขัดแย้งและส่งเสริมให้ประชาชนมีความปรองดองสามัคคีกัน

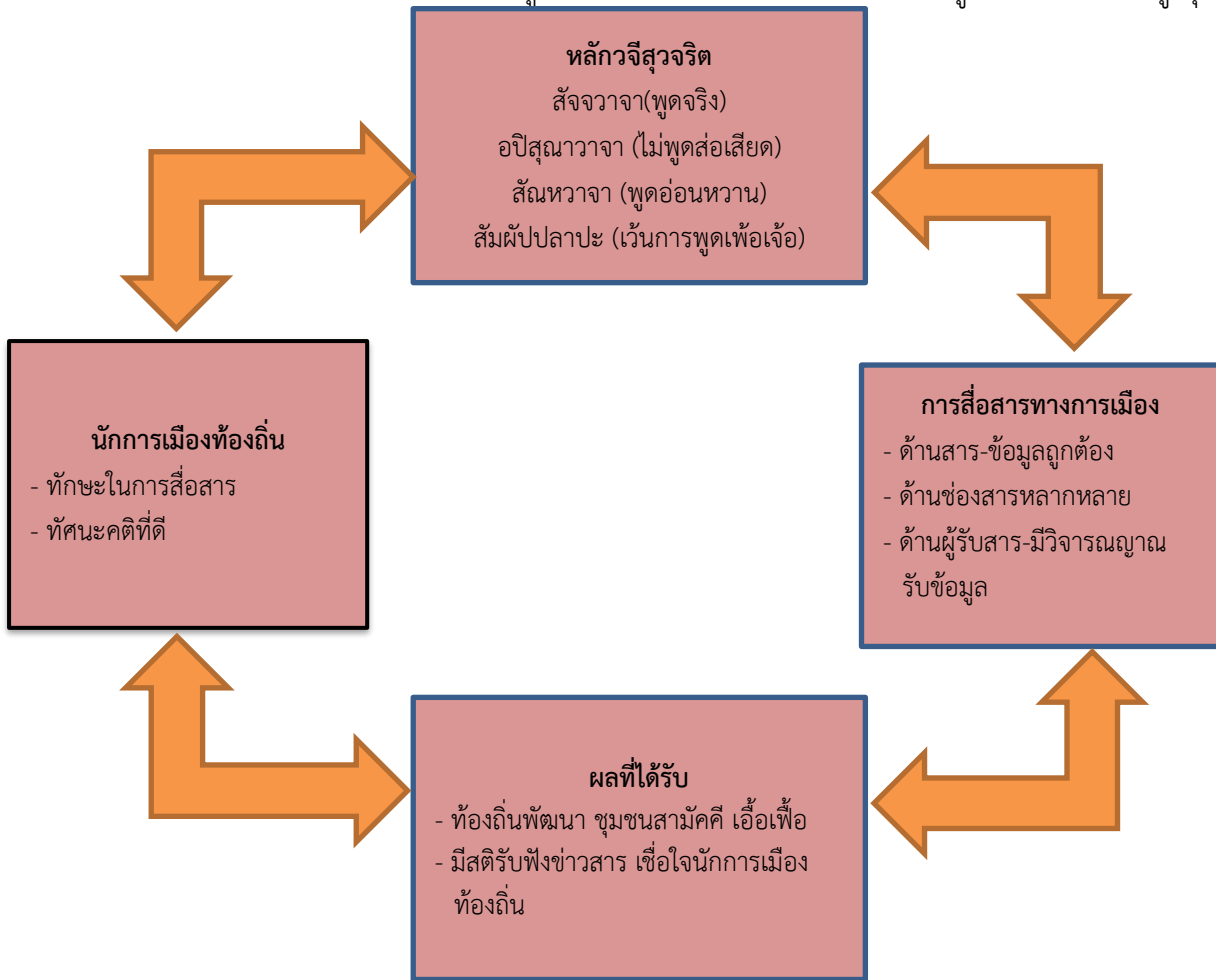
ด้านสารหรือข้อมูล เนื้อหาของสารหรือข้อมูลต้องเป็นจริง ผ่านการกลั่นกรองก่อนสื่อออกไป คัดเลือกเนื้อหาที่มีสาระเป็นประโยชน์ มีความชัดเจนถูกต้อง ให้ความสำคัญกับสารหรือข้อมูลที่จะสื่อด้วยการกลั่นกรองในประเด็นต่างๆ

ด้านช่องทางนำสารหรือข้อมูล การใช้สื่อในการสื่อสารการเมืองประกอบด้วยหลายช่องทาง คือ เฟซบุ๊ก ติ๊กต็อก ยูทูบ เว็บไซต์ ป้ายประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย ควรคัดเลือกช่องทางนำสารหรือข้อมูลที่มีความรวดเร็วในการติดต่อข้อมูลข่าวสาร จึงควรมีการเลือกให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมต่อผู้รับสารในแต่ละกลุ่ม

ด้านผู้รับสาร ผู้รับสารนั้นจะต้องมีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีและมีความรู้ใช้วิจารณญาณจากรับข้อมูลข่าวสาร พิจารณาได้ว่าสารหรือข้อมูลนั้นจริงหรือเท็จ

2. พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักทิวสุจริต 4 จากการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านนักการเมืองท้องถิ่นใช้หลักทิวสุจริต 4 คือ สัจจวาจา คือ การไม่พูดปด อปสุณาวาจา คือ การไม่พูดคำหยาบ สันหรวาจา คือ การไม่พูดต่อเสียด สัมผัสปลลาปะ คือ การไม่พูดเพื่อเจ้อ ในการพูดสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่น เพราะเป็นหลักธรรมที่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในการสื่อสาร ทำให้เกิดความน่าเคารพในตัวนักการเมือง มีเสน่ห์ในการเจรจาที่ ทำให้บุคลิกภาพของนักการเมืองท้องถิ่นมีความน่าสนใจ พูดจาปราศรัยไพเราะเสนาะหู ไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชนเพราะการพูดที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย พูดสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่ประชาชน นักการเมืองท้องถิ่นสามารถใช้หลักธรรมเข้ามาสื่อสาร เพื่อส่งสารไปยังประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถตอบข้อสงสัยได้ ด้านสารหรือข้อมูลข่าวสารที่สื่อออกไปควรตั้งอยู่ในหลักของความจริง คือ สัจจะ ผ่านการถ่วงทรง เหมาะสม ตรวจสอบได้ และสุจริต คือ มีความถูกต้อง ด้านช่องทางนำสารหรือข้อมูล มีการคัดกรองข้อมูลก่อนสื่อสาร ไม่นำเสนอข้อมูลเท็จ ไม่นำเสนอข้อมูลทำร้ายผู้อื่นและนำเสนอข้อมูลถูกกาลเวลา ด้านผู้รับสาร ใช้วิจารณ์ญาณในการรับฟัง รับฟังด้วยความเคารพ ไม่มีอคติต่อผู้สื่อสาร มีสติในการรับฟัง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง

ภาพที่ 2 พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักทิวสุจริต 4

อภิปรายผล

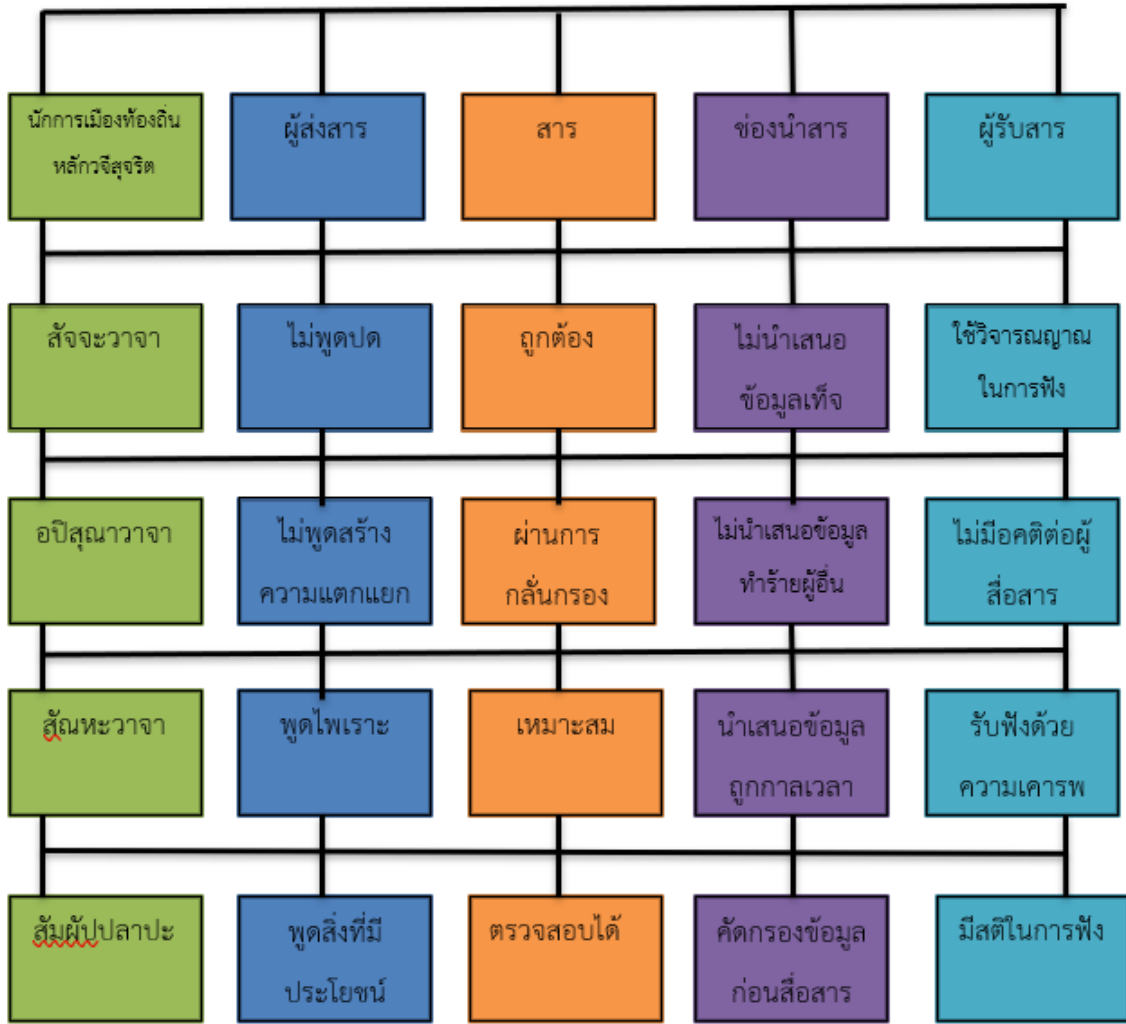
สภาพและปัญหาการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านผู้ส่งสาร นักการเมืองท้องถิ่นบางคนขาดความจริงใจ ความซื่อสัตย์ และขาดทักษะในการสื่อสาร ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ ด้านสารหรือข้อมูล เนื้อหาสารหรือข้อมูลต้องเป็นจริง ชัดเจน และผ่านการกลั่นกรอง เน้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาประชาชน สารต้องมาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น นโยบายจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชน การใช้ภาษาท้องถิ่นช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสร้างความใกล้ชิด ทำให้ประชาชนกระตือรือร้นในการรับฟังและเชื่อมั่นในข้อมูลที่สื่อออกไป นักการเมืองท้องถิ่นขาดความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ทำให้การสื่อสารไม่ชัดเจนและไม่สามารถสร้างความรู้ให้ผู้รับสารได้ เนื้อหาควรกะทัดรัดและเข้าใจง่าย ด้านช่องทางนำสารหรือข้อมูล การใช้สื่อเพื่อสื่อสารการเมืองผ่านทางไลน์ เฟซบุ๊ก ติ๊กต็อก ยูทูบ เว็บไซต์ หรือป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ เสียงตามสาย เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการติดต่อข้อมูลข่าวสาร จึงควรมีการเลือกให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมต่อผู้รับสารในแต่ละกลุ่ม ช่องทางในการสื่อสารทางการเมือง มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นมี 4 ทาง คือ (1) เอกสาร (2) ป้ายประชาสัมพันธ์ (3) เสียงตามสาย (4) สื่อออนไลน์ ด้านผู้รับสาร ประชาชนมักเชื่อข้อมูลจากนักการเมืองท้องถิ่นโดยไม่ไตร่ตรอง เนื่องจากนิยมในตัวบุคคลมากกว่าความถูกต้อง ควรฝึกทักษะคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ ปราศจากอคติ และเพิ่มความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของนักการเมือง รวมถึงตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบเพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารต้องมีความพร้อมด้านอุปกรณ์สื่อสาร ทักษะในการรับข้อมูล และวิจารณญาณในการพิจารณาความจริงของสารหรือข้อมูล การมีทัศนคติเชิงบวกและความรู้จะช่วยให้ประชาชนประเมินประโยชน์ที่ได้รับจากการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม หากประชาชนมีส่วนร่วมและกล้าแสดงความคิดเห็น จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างโปร่งใส จากผลการวิจัยข้างต้นนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักการเมืองท้องถิ่นต้องการเป็นผู้ชนะคู่แข่งในการเลือกตั้ง จึงมีการพูดให้ความหวังในการพัฒนาชีวิตและท้องถิ่นแก่ประชาชน นักการเมืองท้องถิ่นควรปรับปรุงการพูดในที่สาธารณะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและสร้างความเชื่อมั่นในการสื่อสารทางการเมือง ควรสื่อสารให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และตรงประเด็น โดยใช้ภาษาที่เหมาะสม ด้านสารหรือข้อมูลถูกต้องและเป็นจริง ควรเลือกใช้ช่องทางนำสารหรือข้อมูลให้รวดเร็วและเหมาะสมแก่ประชาชนในการปราศรัยนโยบายและไม่ใช่เพื่อโจมตีคู่แข่งทางการเมือง ด้านประชาชนผู้รับข้อมูลหรือข่าวสารขาดการใช้ความรู้และวิจารณญาณในการพิจารณาสารหรือข้อมูล เพราะความศรัทธาและนิยมชมชอบในตัวนักการเมืองมากกว่าความจริงและถูกต้อง ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นควรนำหลักวิถีสุจริต 4 มาใช้ในการสื่อสาร คือ สัจจวาจา (พูดจริง) อปสุณาวาจา (พูดไม่ส่อเสียด) สันหวาจา (พูดอ่อนหวาน) สัมผัสปลापปะ (เว้นการพูดเพื่อเจ้อ) จะทำให้บุคลิกภาพของนักการเมืองท้องถิ่นมีเสน่ห์มากขึ้นและมีความชัดเจนในการสื่อสารซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา (2564) พบว่า แนวทางการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ตามหลักทฤษฎี โดยองค์การทางการเมืองต้องให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญของการไปออกเสียงเลือกตั้ง ตามหลักปิยวาจา ด้านสาร ซึ่งผู้วิจัยพบว่า เนื้อหาของสารต้องเป็นจริง ด้วยผ่านการกลั่นกรอง มีสาระ เป็นประโยชน์ มีความชัดเจนถูกต้อง ที่สำคัญเนื้อหาของสารนั้น ๆ จะต้องตรงใจผู้รับสาร ก่อให้เกิดความรู้สึกและทัศนคติเชิงบวก ด้านช่องทางนำสารหรือข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ด้านช่องทางสารหรือข้อมูล (Channel) ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ การใช้สื่อเพื่อการสื่อสารทางการเมืองผ่านทางไลน์ เฟซบุ๊ก ติ๊กต็อก ยูทูบ เว็บไซต์ หรือป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ เสียงตามสาย เป็นสื่อที่มีความรวดเร็วในการติดต่อข้อมูลข่าวสาร จึงควรมีการเลือกให้สอดคล้องและมีความเหมาะสมต่อผู้รับสารในแต่ละกลุ่ม เหมาะสมสอดคล้องแล้วแต่ชนิดของการสื่อสารนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พรหมกุล (2566) พบว่า คณะผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร สื่อที่ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อพื้นบ้าน สื่อดิจิทัล ปัญหาอุปสรรค พบว่า การสื่อสารในบางเรื่องมีวิธีการถ่ายทอดและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เนื้อหาสารขาดการจัดลำดับที่ดี ยากต่อความเข้าใจ ด้านผู้รับสาร ซึ่งผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ด้านผู้รับสาร ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ คือ ต้องมีความพร้อมทั้งด้านอุปกรณ์สื่อสาร มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดี และมีความรู้ ผู้รับสารทางการเมืองควรถือหลักอคติ 4 ประการ คือ ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่ลำเอียงเพราะชัง ไม่ลำเอียง

เพราะหลงและไม่ลำเอียงเพราะกลัว ใช้หลักโยนิโสมนสิการ คือพิจารณาให้แยกคายเสียก่อน โดยใช้วิธีในการฝึกความคิด พิจารณา สังเคราะห์ในข้อมูลที่แท้จริงและถูกต้องชัดเจนก่อน เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญของผู้รับสารนั้นจะต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

พุทธวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าเกวียน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1) สัจจวาจา (พูดจริง) นักการเมืองท้องถิ่นเมื่อจะสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่นควรกล่าวแต่คำพูดที่เป็นจริง ถ้อยคำถูกต้องมั่นคง ไม่พูดโกหก เพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง 2) อปิสุณาวาจา (พูดไม่ส่อเสียด) นักการเมืองท้องถิ่นเมื่อจะสื่อสารกับประชาชนควรเว้นจากการพูดส่อเสียดผู้อื่น พูดให้ผู้อื่นระแคะระคายกัน กินแหนงแคลงใจกัน ควรพูดให้เกิดไมตรีที่ดีต่อกัน 3) สันหะวาจา (พูดอ่อนหวาน) นักการเมืองท้องถิ่นควรพูดคำไพเราะ คือ คำพูดที่ดูดีและคำพูดอ่อนหวาน ถ้อยคำนั้นออกมาจากน้ำใจใสสะอาดของผู้พูด 4) สัมผัสปลापะ (เว้นการพูดเพื่อเจ้อ) นักการเมืองท้องถิ่นควรเว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ ให้พูดคำมีประโยชน์ พูดคำพูดที่มีประโยชน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักการเมืองท้องถิ่นต้องการความนิยมความศรัทธาจากประชาชน เพื่อให้ตนได้รับคะแนนนิยมขณะการเลือกตั้ง ประชาชนมีความเชื่อถือ มีความเข้าใจและสามารถมีความหวังในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ ย่อมทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง มีความรักสามัคคีและเคารพซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นในเรื่องการสื่อสารที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชินกร สุจิตโต (ทองดี) (2564) พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านรู้เข้าใจหลักการส่งสารจะต้องอาศัยความจริง ตัวสารเป็นความจริง มีทักษะในการสื่อสาร มีทัศนคติที่ดีถูกต้อง ต้องไม่มัวคืดและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างจริง ๆ อปิสุณาวาจา (พูดไม่ส่อเสียด) ที่เป็นเช่นนี้เพราะนักการเมืองท้องถิ่นเมื่อจะสื่อสารกับประชาชนควรเว้นจากการพูดส่อเสียดผู้อื่น พูดให้ผู้อื่นระแคะระคายกัน กินแหนงแคลงใจกัน ควรพูดให้เกิดไมตรีที่ดีต่อกัน พูดคำที่ประสานสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิบูลย์ เพียรพานิชกุล (2565) พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โดยการเน้นกระบวนการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน ด้านผู้ส่งสารควรยึดหลักของคุณธรรมจริยธรรม มีวาจาที่สุภาพ ไม่พูดเบียดเบียนผู้อื่น ด้านเนื้อหาสาร ควรมีข้อมูลที่เป็นความจริง มีแหล่งที่น่าเชื่อถือได้ ถูกต้อง ตามหลักกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านช่องทางการสื่อสารควรมีการพบปะพูดคุยลงพื้นที่ การใช้สื่อสังคม (Social Media) เพื่อการหาเสียง ด้านผู้รับสารควรมีสติสัมปชัญญะ มีองค์ความรู้ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้ดี สันหะวาจา (พูดอ่อนหวาน) นักการเมืองท้องถิ่นควรพูดคำไพเราะ คือ คำพูดที่ดูดีและคำพูดอ่อนหวาน พูดเร้าใจผู้ฟังให้เห็นควรถือเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ไม่พูดคำหยาบให้ผู้อื่นเสียหายหรืออับอาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธรรมบุญเทียง พุทธสาวโก (ลักษณะพลวงค์) (2564) พบว่า สภาพทั่วไปของการสื่อสารทางการเมือง พบว่า นักการเมืองมีจิตเมตตาปรารถนาดีต่อประชาชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน มีความประพฤติทางกาย ทางวาจา ทางใจ อย่างสุจริต รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สัมผัสปลापะ (เว้นการพูดเพื่อเจ้อ) นักการเมืองท้องถิ่นควรเว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ ให้พูดคำมีประโยชน์ มีเหตุผล มีหลักฐานยืนยัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล สุยะพรหม (2562) พบว่า เจ้าคุณพิพิธในฐานะผู้ส่งสารที่เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาได้นำเทคนิคและวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้ามาใช้ คือสื่อสารได้อย่างแจ่มแจ้ง ชูใจ แกล้วกล้าและ ราบรื่น เป็นผู้ส่งสารทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างตรงไปตรงมา ส่วนสารนั้นเจ้าคุณพิพิธได้ใช้เนื้อหา ของหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อเสนอเป็นแนวทางแก้ปัญหาสังคมและปัญหาทางการเมือง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่ พหุวิธีสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักวจีสัจจิต 4

จากภาพที่ 3 ด้านนักการเมืองท้องถิ่นใช้หลักวจีสัจจิต 4 คือ สัจจะวาจา คือ การไม่พูดปิด อภิสุณาวาจา คือ การไม่พูดคำหยาบ สันหะวาจา คือ การไม่พูดส่อเสียด สัมผัสปลลาปะ คือ การไม่พูดเพ้อเจ้อ ในการพูดสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่น เพราะเป็นหลักธรรมที่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในการสื่อสาร ทำให้เกิดความน่าเคารพในตัวนักการเมือง มีเสน่ห์ในการเจรจาทำให้บุคคลิกภาพของนักการเมืองท้องถิ่นมีความน่าสนใจ พูดจาปราศรัยไพเราะเสนาะหู ไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชนเพราะการพูดที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย พูดสิ่งที่ดีมีประโยชน์แก่ประชาชน นักการเมืองท้องถิ่นสามารถใช้หลักธรรมเข้ามาสื่อสาร เพื่อส่งสารไปยังประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถตอบข้อสงสัยได้ ด้านข้อมูลข่าวสารที่สื่อออกไปควรตั้งอยู่ในหลักของความจริง ผ่านการกลั่นกรอง เหมาะสม ตรวจสอบได้ และสุจริต คือ มีความถูกต้อง ด้านสื่อหรือช่องทาง มีการคัดกรองข้อมูลก่อนการสื่อสาร ไม่นำเสนอข้อมูลเท็จ ไม่นำเสนอข้อมูลทำร้ายผู้อื่นและนำเสนอเสนอข้อมูลให้ถูกกาลเวลา ด้านประชาชนผู้รับสาร ใช้วิจารณ์ญาณในการรับฟัง รับฟังด้วยความเคารพ ไม่มีอคติต่อผู้สื่อสาร มีสติในการรับฟัง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง

สรุปผลการวิจัย

นักการเมืองท้องถิ่นใช้การสื่อสารกับประชาชนเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองและการแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับผู้ฟัง การสื่อสารต้องชัดเจนและตอบสนองคำถามของประชาชน พร้อมทั้งอธิบายข้อจำกัด

ในการทำงาน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และมั่นใจในข้อมูลที่ได้รับ ควรลงพื้นที่พบปะประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาและชี้แจงอย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนเข้าใจและสามารถตอบสนองได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การมีบุคลิกภาพที่ดีและการแต่งกายที่เหมาะสมยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างความนิยม เมื่อสื่อสารควรคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม หรือผลประโยชน์ของประชาชนจริง ๆ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีออนไลน์และการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ว่าถึงของประชาชน ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นต่ำลงควรมีการปรับปรุง ควรใช้คำพูดที่สุภาพ และการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

การสื่อสารทางการเมืองตามหลักสัจจะวาจา โดยการใช้ถ้อยคำที่เป็นจริง รักษาคำพูด สุภาพและน้ำเสียงที่ไพเราะ และนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่นำเสนอข้อมูลเท็จทุก ๆ ช่องทางสื่อสาร และประชาชนใช้วิจารณ์ญาณในการฟัง การสื่อสารทางการเมืองตามหลักอปิสุณวาจา ไม่พูดเพื่อสร้างความแตกแยก สื่อสารข้อมูลที่ผ่านการกลั่นกรอง ไม่นำเสนอข้อมูลเพื่อทำร้ายผู้อื่น และประชาชนไม่มีอคติต่อผู้สื่อสาร สันหวะวาจา (พูดอ่อนหวาน) ใช้คำพูดที่ไพเราะ อ่อนหวาน และเหมาะสมกับผู้ฟัง และสถานที่ นำเสนอข้อมูลต้องมีความเหมาะสมตามเวลาและสถานการณ์ และประชาชนก็รับฟังด้วยความเคารพ สัมผัสปล่าปะ (เว้นการพูดเพื่อเจ้อ) ให้พูดคำที่มีประโยชน์ คือ คำพูดที่มีเหตุมีผล มีหลักฐานยืนยันถูกต้องชัดเจน สามารถตรวจสอบได้และผ่านการคัดกรองก่อนสื่อสาร ประชาชนมีสติในการฟัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกเลียง จังหวัดศรีสะเกษ ควรมีนโยบายจัดหลักสูตรอบรมเทคนิคการสื่อสารทางการเมืองแก่นักการเมืองท้องถิ่นด้านการสื่อสารทางการเมืองให้ถูกต้องและชัดเจน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกเลียง จังหวัดศรีสะเกษ ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้ความรู้ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนและพูดคุยสอบถามปัญหาในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี อำเภอป่าแกเลียง จังหวัดศรีสะเกษ ควรมีนโยบายส่งเสริมในการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมและจริยธรรมสร้างจิตสำนึกในการเป็นนักการเมืองที่ดีแก่นักการเมืองท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น

2.3 ควรศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในหลักธรรมหมวดอื่น ๆ นอกจากหลักวจีสุจริต 4 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

พระครูธรรมธรรณูเกียรติ พุทฺธสวโก (ลักษณะพลวงค์). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย). (2565). *การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

พิบูลย์ เพียรพานิชกุล. (2565). *การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา. (2564). *การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. (รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

- วัฒนา นนทชิต. (2558). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 3(1), 37-45.
- สุรพล พรหมกุล. (2566). การสื่อสารทางการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 6(3), 1-18.
- _____. (2562). การสื่อสารทางการเมืองของพระเทพปฏิภาณวาที (เจ้าคุณพิพิธ) ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2540-2560. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- องค์การบริหารส่วนตำบลรุ่งระวี. (2567). *นโยบายผู้บริหาร*. สืบค้นจาก <https://rungravee.go.th/14-uncategorised/structure/45-personnel-2.html>.
- Berlo, D.K. (1960). *The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice*. San Francisco: Rinehart Press.

The impact of social media beauty filters on self-perception of students in Bangkok

Chayawat Kitnop^{1*}

¹ Lecturer, Faculty of Communication Arts, Department of Online Communication Design, Sripatum University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Chayawat.ki@spu.ac.th

ABSTRACT

This article aimed to (1) study the frequency and pattern of beauty filter use among university students in Bangkok, (2) analyze the relationship between beauty filter use and self-perception and appearance satisfaction, and (3) assess students' awareness of the potential psychological effects of using beauty filters. This quantitative research used an online questionnaire as a tool to collect data from a sample of 400 undergraduate students in Bangkok. The statistics used for analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) most students use digital media for an average of 4-6 hours per day. The Instagram platform is the most popular for using beauty filters. Filters are used almost every time. The most popular filter was the filter that helped remove wrinkles or acne. 2) Analysis of the relationship between the use of beauty filters and self-perception and satisfaction with appearance found that the frequency of using beauty filters and the types of filters frequently used were significantly related to self-perception and satisfaction with appearance. 3) The assessment of students' awareness of the possible psychological impacts of using beauty filters found that students' awareness of risk perception and appropriate use guidelines could together explain the possible psychological impacts of using beauty filters by 21.60 percent with statistical significance. Risk perception and appropriate use guidelines for beauty filters were positively related to the psychological impacts.

Keywords: Beauty Filter, Self-Awareness, Social Media, College Student

ผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามในสื่อสังคมออนไลน์ต่อการรับรู้ตนเอง ของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ชญาวัต กิจนพ^{1*}

¹ อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการออกแบบสื่อสารออนไลน์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Chayawat.ki@spu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความถี่และรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงามของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ และ (3) ประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อดิจิทัลเฉลี่ย 4-6 ชั่วโมงต่อวัน แพลตฟอร์ม Instagram เป็นที่นิยมมากที่สุด มีการใช้ฟิลเตอร์เกือบทุกครั้ง โดยฟิลเตอร์ที่นิยมใช้มากที่สุดคือฟิลเตอร์ที่ช่วยลบริ้วรอยหรือสิว 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ พบว่า ความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงาม และประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม พบว่า การตระหนักรู้ของนักศึกษาด้านการรับรู้ความเสี่ยง และด้านแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสมสามารถร่วมกันอธิบายผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม ได้ร้อยละ 21.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการรับรู้ความเสี่ยง และแนวทางการใช้งานฟิลเตอร์ความงามอย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลกระทบทางจิตวิทยา

คำสำคัญ: ฟิลเตอร์ความงาม, การรับรู้ตนเอง, สื่อสังคมออนไลน์, นักศึกษามหาวิทยาลัย

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ในยุคดิจิทัลปัจจุบัน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นสุขภาพจิตของเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและความมั่นใจในตัวตนของคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ ยังมุ่งเน้นการลดอคติและการเลือกปฏิบัติทางเพศ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานความงามที่ถูกสร้างขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบกับเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ ที่ต้องการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลในกลุ่มเยาวชน จึงนำมาสู่ความจำเป็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ (องค์การสหประชาชาติ, 2567)

สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีการใช้งานหน้าจอเฉลี่ยวันละ 6-8 ชั่วโมง (ปียวรา อาจหาญวงศ์, 2564) ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจคือการใช้ฟิลเตอร์ความงามเสมือนจริง (Virtual Beauty Filters) บนแพลตฟอร์มเหล่านี้ได้รับความนิยมอย่างสูง โดยผลการศึกษาล่าสุดพบว่า ร้อยละ 90 ของผู้หญิงอายุ 18-30 ปี ใช้ฟิลเตอร์ในสื่อสังคมออนไลน์เพื่อปรับปรุงรูปลักษณ์ของตนเอง (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2567) การใช้ฟิลเตอร์ความงามไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการปรับแต่งภาพถ่ายเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อมิติทางจิตวิทยาของผู้ใช้ โดยเฉพาะในด้านการรับรู้ตนเอง ความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าการใช้ฟิลเตอร์ความงามมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสริมความงามในชีวิตจริง โดยพบว่าการฉีดโบท็อกซ์เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 73 ในกลุ่ม Gen Z

(Meyer, 2024) ปรากฏการณ์นี้ได้นำไปสู่การถกเถียงในวงกว้างเกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามต่อสุขภาพจิตและการยอมรับตนเองของคนรุ่นใหม่โดย ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2566) พบว่าตลาดความงามและศัลยกรรมในประเทศไทยมีมูลค่าสูงถึง 35,000-38,000 ล้านบาท โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 10-15 ต่อปี ซึ่งกลุ่ม Gen Z เป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายด้านความงามสูงที่สุด โดยเฉพาะการทำหัตถการที่ไม่ต้องผ่าตัด เช่น การฉีดโบท็อกซ์และฟิลเลอร์ นอกจากนี้ การศึกษาของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565) ยังพบว่าคนไทยอายุ 15-24 ปี มีการใช้จ่ายด้านความงามและการดูแลตัวเองเฉลี่ย 2,500-5,000 บาทต่อเดือน โดยร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่างเคยใช้บริการคลินิกความงามหรือศัลยกรรม ขณะที่ผลสำรวจของสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย (2565) พบว่าการฉีดโบท็อกซ์และฟิลเลอร์เป็นหัตถการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่ม Gen Z โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ 25-30 ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการใช้ฟิลเตอร์ความงามส่งผลกระทบต่อการรับรู้ตนเองในหลายมิติ โดยมีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์กับระดับความพึงพอใจในรูปลักษณ์จริง (Doh & Canali, 2024) นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 75.5 ของผู้รู้สึกไม่มั่นใจเมื่อต้องโพสตรูปโดยไม่ใช้ฟิลเตอร์ และร้อยละ 82.3 มีการเปรียบเทียบตนเองกับภาพที่ผ่านการใช้ฟิลเตอร์ของผู้อื่น (Rahman et al., 2024) ที่น่าสนใจคือพบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์กับความต้องการทำศัลยกรรม โดยร้อยละ 65.5 มีความคิดที่จะทำศัลยกรรมเพื่อให้หน้าตาเหมือนกับเมื่อใช้ฟิลเตอร์ (Sattarpanahi et al., 2024) ปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อการรับรู้ความงามในสังคมปัจจุบัน และชี้ให้เห็นความจำเป็นในการศึกษาผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามต่อการรับรู้ตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและการยอมรับความงามที่หลากหลาย อันจะช่วยลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพจิตของเยาวชนในระยะยาว โดย Festinger, L. (1954) ระบุว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นเพื่อประเมินตนเอง โดยเฉพาะในด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ เมื่อผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เห็นภาพของผู้อื่นที่ผ่านการปรับแต่งด้วยฟิลเตอร์ มักจะเปรียบเทียบรูปลักษณ์ของตนเองกับสิ่งที่เห็น และอาจรู้สึกด้อยกว่าหรือไม่พึงพอใจ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้ฟิลเตอร์เพื่อลดความแตกต่างหรือสร้างภาพลักษณ์ใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรฐานความงามที่รับรู้จากสื่อรวมไปถึง Higgins, E. T. (1987) อธิบายว่าความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับตนเองเกิดจากการเปรียบเทียบ “ตัวตนที่เป็นอยู่” (actual self) กับ “ตัวตนในอุดมคติ” (ideal self) หรือ “ตัวตนที่ควรเป็น” (ought self) หากเกิดความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวตนที่เป็นจริงกับภาพลักษณ์ในอุดมคติ เช่น ความงามที่ได้รับอิทธิพลจากฟิลเตอร์และสื่อออนไลน์ อาจนำไปสู่ความรู้สึกด้านลบ เช่น ความไม่พึงพอใจในรูปลักษณ์ ความวิตกกังวล หรือแม้แต่ภาวะซึมเศร้า โดยผู้ใช้ฟิลเตอร์ความงามอาจพยายามลดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวผ่านการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของตนในโลกออนไลน์

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามต่อการรับรู้ตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเชิงลึก โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยที่มีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและค่านิยมด้านความงาม นอกจากนี้ เยาวชนโดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเพื่อการสื่อสาร ความบันเทิง หรือการแสดงออกทางตนเอง ฟิลเตอร์ความงามจึงกลายเป็น “ส่วนหนึ่ง” ของพฤติกรรมการใช้สื่อของกลุ่มนี้ อย่างมีนัยสำคัญ การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงาม ผลกระทบทางจิตวิทยา และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์กับการรับรู้คุณค่าในตนเองของเยาวชนไทย ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม และการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายของความงามในสังคมไทย นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพจิตของเยาวชน รวมถึงการพัฒนาโปรแกรมสนับสนุนทางจิตวิทยาที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของความงามอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความถี่และรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงามของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์
3. เพื่อประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการวิจัย ตั้งแต่การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน แต่ประชากรมีขนาดใหญ่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนแต่ประชากรมีขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของคอเรน (Cochran, 1977) โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5 มีระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และสัดส่วนของประชากรที่สนใจเท่ากับ 0.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 คน เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อความแม่นยำในการวิเคราะห์สมมติฐานผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่ม ตัวอย่างเป็นจำนวน 400 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) แบ่งมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ มหาวิทยาลัยรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุ่มเลือกกลุ่มละ 2 แห่ง รวม 8 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดหัวข้อรายการต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษาและรวบรวมแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการสร้างข้อคำถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ใช้คำถามปลายปิด แบบสอบถามส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และฟิลเตอร์ความงาม ใช้คำถามปลายปิด ส่วนที่ 3 การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ (ใช้ Likert Scale 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ส่วนที่ 4 ผลกระทบทางจิตวิทยา (ใช้ Likert Scale 5 ระดับตั้งแต่ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ส่วนที่ 5 ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม (ใช้ Likert Scale 5 ระดับตั้งแต่ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง) แบบสอบถามได้รับการทดสอบเบื้องต้น (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่างขนาด 30 คน และค่า Cronbach's Alpha ในแต่ละส่วนอยู่ระหว่าง 0.81-0.89

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 การใช้ฟิลเตอร์ความงามมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์
- 3.2 การตระหนักรู้ของนักศึกษาส่งต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 1 เดือน ระหว่างเดือนมิถุนายน- กรกฎาคม 2567 โดยใช้ Google Forms ซึ่งเผยแพร่ผ่านช่องทางของมหาวิทยาลัยผู้เข้าร่วมทุกคนได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและให้ความยินยอม (Informed Consent) ก่อนทำแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ซึ่งเกิดเมื่อมีความสัมพันธ์กันสูงระหว่างตัวแปรอิสระ หากค่า VIF ของตัวแปรใดเกิน 10 แสดงว่ามีปัญหาความซ้ำซ้อนสูง และอาจต้องพิจารณาตัดตัวแปรนั้นออกหรือรวมเข้ากับตัวแปรอื่น

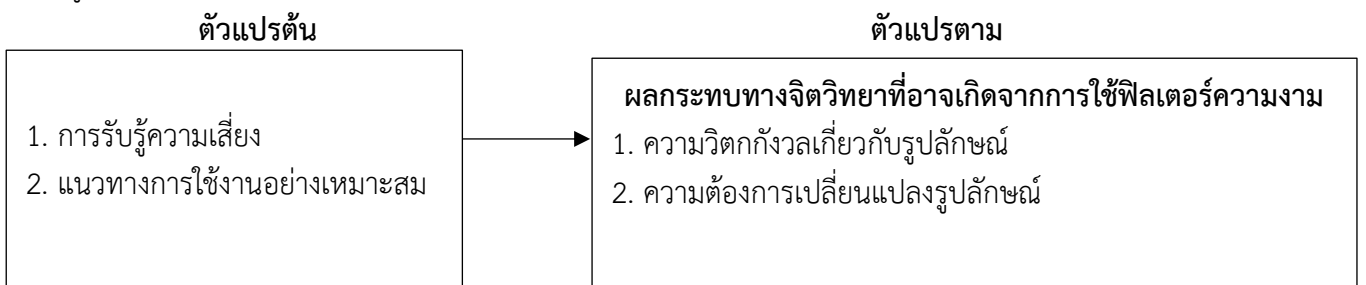
5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพส่วนบุคคล เป็นตัวแปรที่มีมาตรวัดประเภท Nominal Scale และ Ordinal Scale ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentile)

5.3 แบบสอบถามในส่วนที่เป็นระดับความคิดเห็นการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณะ ผลกระทบทางจิตวิทยา ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นตัวแปรที่มีมาตรวัดประเภท Interval Scale ใช้การวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณะ และการประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R² จะปรับค่าความแปรปรวนให้เหมาะสมกับจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ในโมเดล ซึ่งต่างจาก R² ปกติที่อาจสูงขึ้นตามจำนวนตัวแปรที่เพิ่มขึ้นแม้ตัวแปรเหล่านั้นไม่มีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากทฤษฎีความคลาดเคลื่อนของตนเอง (Self-Discrepancy Theory) ระบุว่าความไม่สอดคล้องกันระหว่างภาพลักษณ์ของตนเองในอุดมคติ (Ideal Self) กับภาพลักษณ์ที่ตนเองรู้สึกว่าเป็นอยู่ (Actual Self) จะก่อให้เกิดอารมณ์ทางลบ เช่น ความวิตกกังวล ความเศร้า หรือความรู้สึกไม่พึงพอใจในตนเอง (Higgins, 1987) และทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกัน (Protection Motivation Theory) ของ Rogers (1975) กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Threat) และการตอบสนองแบบปกป้องตัวเอง ซึ่งบุคคลจะเลือกใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความถี่และรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงามของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร

1.1 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และฟิลเตอร์ความงาม

ด้านความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้สื่อ 4-6 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาได้แก่ 7-9 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 23.3 1-3 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 23.0 มากกว่า 9 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 22.8 และน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ด้านแพลตฟอร์มที่ใช้บ่อยที่สุด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้แพลตฟอร์ม Instagram คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาได้แก่ TikTok คิดเป็นร้อยละ 30.3 Facebook คิดเป็นร้อยละ 15.5 Snapchat คิดเป็นร้อยละ 7.5 X (Twitter) คิดเป็นร้อยละ 5.0 และอื่น ๆ จำนวน 3 คน ตามลำดับ

ด้านความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ฟิลเตอร์เกือบทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมาได้แก่ ทุกครั้งที่โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 39.3 บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.3 นานๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.5 และไม่เคยใช้ คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ด้านประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ลบริ้วรอย/สิว คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาได้แก่ ปรับผิวให้ขาวขึ้น คิดเป็นร้อยละ 24.5 ปรับรูปหน้า คิดเป็นร้อยละ 9.0 เพิ่มความสว่างของดวงตา ปรับรูปร่าง คิดเป็นร้อยละ 5.3 เพิ่มเครื่องสำอาง คิดเป็นร้อยละ 3.8 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

1.2 การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์

ตารางที่ 1 การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ภาพรวม

การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความพึงพอใจในรูปลักษณ์	4.11	0.76	มาก
2. การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น	4.11	0.77	มาก
รวม	4.11	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความพึงพอใจในรูปลักษณ์การเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ตามลำดับ สามารถพิจารณารายด้านได้ดังต่อไปนี้

การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ด้านความพึงพอใจในรูปลักษณ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ฉันทพอใจกับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.16) รองลงมาได้แก่ ฉันทชอบรูปลักษณ์ของตัวเองในชีวิตจริง (ค่าเฉลี่ย = 4.10) และฉันทรู้สึกมั่นใจเวลาถ่ายรูปโดยไม่ใช้ฟิลเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.08) ตามลำดับ

การรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ด้านการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ฉันทรู้สึกดีต่อกว่าเมื่อเห็นรูปคนอื่นที่ใช้ฟิลเตอร์ ฉันทอยากมีรูปลักษณ์เหมือนอินฟลูเอนเซอร์ที่ฉันทติดตาม (ค่าเฉลี่ย = 4.13) รองลงมาได้แก่ ฉันทมักเปรียบเทียบรูปลักษณ์ของตนเองกับคนในโซเชียลมีเดีย (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ตามลำดับ

1.3 ผลกระทบทางจิตวิทยา

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางจิตวิทยา ภาพรวม

ผลกระทบทางจิตวิทยา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปลักษณ์	4.09	0.75	มาก
2. ความต้องการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์	4.12	0.77	มาก
รวม	4.11	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลกระทบทางจิตวิทยา ภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความต้องการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ (ค่าเฉลี่ย = 4.12) รองลงมาได้แก่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปลักษณ์ (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ตามลำดับ สามารถพิจารณารายด้านได้ดังต่อไปนี้

ผลกระทบทางจิตวิทยา ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปลักษณ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ รู้สึกไม่สบายใจเมื่อคนอื่นเห็นรูปที่ไม่ได้ใช้ฟิลเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.19) รองลงมาได้แก่ รู้สึกไม่สบายใจเมื่อคนอื่นเห็นรูปที่ไม่ได้ใช้ฟิลเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และกังวลว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรกับรูปลักษณ์จริงของฉัน (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ตามลำดับ

ผลกระทบทางจิตวิทยา ด้านความต้องการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ คิดถึงการทำศัลยกรรมเพื่อให้เหมือนฟิลเตอร์ วางแผนเก็บเงินเพื่อทำศัลยกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.13) รองลงมาได้แก่ อยากเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ให้เหมือนในฟิลเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ตามลำดับ

1.4 ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม

ตารางที่ 3 ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม ภาพรวม

ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การรับรู้ความเสี่ยง	4.09	0.76	มาก
2. แนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสม	4.12	0.76	มาก
รวม	4.11	0.76	มาก

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย = 4.12) รองลงมาได้แก่ การรับรู้ความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ตามลำดับ

ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม ด้านการรับรู้ความเสี่ยง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.09) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การใช้ฟิลเตอร์บ่อย ๆ อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต (ค่าเฉลี่ย = 4.20) รองลงมาได้แก่ ฟิลเตอร์ความงามสร้างมาตรฐานความงามที่ไม่เป็นธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย = 4.04) และฟิลเตอร์ทำให้เกิดการเปรียบเทียบที่ไม่เป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ตามลำดับ

ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม ด้านแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรส่งเสริมการยอมรับความงามที่หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 4.17) รองลงมาได้แก่ ควรจำกัดการใช้ฟิลเตอร์เฉพาะบางโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 4.16) และควรมีการระบุเมื่อใช้ฟิลเตอร์ในโพสต์ (ค่าเฉลี่ย = 4.04) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์

การใช้ฟิลเตอร์ความงาม	Pearson Chi-Square	Sig
ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์	56.548	0.735 ^{ns}
แพลตฟอร์มที่ใช้บ่อยที่สุด	81.601	0.421 ^{ns}
ความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงาม	172.249	0.004**
ประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อย	186.992	0.005**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณะ พบว่า ความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงาม (Chi-Square = 172.249, Sig. = 0.004) และประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อย (Chi-Square = 186.992, Sig. = 0.005) มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และแพลตฟอร์มที่ใช้บ่อยที่สุดไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบการประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.654	.233		7.096	.000**
การรับรู้ความเสี่ยง	.328	.043	.337	7.592	.000**
แนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสม	.271	.039	.308	6.926	.000**
R	R ²	Adj. R ²	SE(est)	F	Sig.
0.468	0.219	0.216	0.35455	55.818	.000**

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบการประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม โดยการตระหนักรู้ของนักศึกษาด้านการรับรู้ความเสี่ยง และด้านแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสมสามารถร่วมกันอธิบายผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม ได้ร้อยละ 21.60 (Adj. R² = 0.216) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำในเชิงสถิติ ผลลัพธ์ดังกล่าวบ่งชี้ว่า ยังคงมีปัจจัยอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก (ประมาณ 78.40%) ที่อาจส่งผลต่อผลกระทบทางจิตวิทยา แต่ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาในโมเดลนี้ โดยปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ การรับรู้ความเสี่ยง (Beta = 0.337, Sig. = .000) แนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสม (Beta = 0.308, Sig. = .000) ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาความถี่และรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงามของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มและพฤติกรรมที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อดิจิทัลเฉลี่ย 4-6 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งแสดงถึงบทบาทสำคัญของสื่อในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียน การสื่อสาร และการพักผ่อน การใช้สื่อในปริมาณดังกล่าวอาจมีผลต่อการรับรู้และการแสดงออกด้านภาพลักษณ์ เนื่องจากเนื้อหาและมาตรฐานความงามที่พบในสื่อมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้ใช้งานแพลตฟอร์ม Instagram เป็นที่นิยมมากที่สุดสำหรับการใช้ฟิลเตอร์ความงาม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของแพลตฟอร์มที่เน้นการแชร์ภาพถ่ายและวิดีโอ การใช้ Instagram กระตุ้นให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงภาพลักษณ์เพื่อสร้างความประทับใจต่อผู้ติดตามและคนรอบข้าง อย่างไรก็ตามการใช้งาน Instagram ในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและลบ ด้านบวกคือ ฟิลเตอร์สามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจและลดความกังวลเกี่ยวกับข้อบกพร่องของตนเอง ในขณะที่ด้านลบอาจเกิดการเปรียบเทียบกับคนอื่นมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นใจในรูปลักษณะที่แท้จริง การใช้ฟิลเตอร์เกือบทุกครั้งในการถ่ายภาพหรือวิดีโอสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสื่อออนไลน์ โดยฟิลเตอร์ที่นิยมใช้มากที่สุดคือฟิลเตอร์ที่ช่วยลบริ้วรอยหรือสิว เนื่องจากสามารถตอบสนอง

ความต้องการในการปรับปรุงรูปลักษณ์ให้ตรงกับมาตรฐานความงามในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การใช้ฟิลเตอร์เช่นนี้อาจนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความจริง ซึ่งอาจส่งผลต่อการมองตนเองและความมั่นใจในระยะยาว

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ พบว่าความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงาม และประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อยมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ในขณะที่ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และแพลตฟอร์มที่ใช้บ่อยที่สุดไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการใช้ฟิลเตอร์ความงามบ่อยครั้งสะท้อนถึงความต้องการปรับปรุงภาพลักษณ์ให้ดูดีในสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถเพิ่มความมั่นใจและลดความกังวลเกี่ยวกับข้อบกพร่องของตนเองได้ ฟิลเตอร์ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถนำเสนอรูปลักษณ์ที่ตรงกับความคิดหวังของตนเองและสังคม ซึ่งอาจเป็นแรงเสริมในการสร้างการรับรู้ตนเองในเชิงบวกและเพิ่มความพึงพอใจในรูปลักษณ์ อย่างไรก็ตาม การใช้ฟิลเตอร์ในความถี่ที่สูงอาจนำไปสู่การพึ่งพาฟิลเตอร์มากเกินไป ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในรูปลักษณ์ที่แท้จริงของตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถใช้ฟิลเตอร์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alfonso-Fuertes, I. et al. (2023) ที่พบว่า ผู้เข้าร่วมที่ใช้เวลาบน Instagram มากขึ้นมีความไม่พอใจทางร่างกายในระดับที่สูงขึ้น มีการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอกที่มากขึ้น และความนับถือตนเองลดลง ในขณะที่ฟิลเตอร์ที่นิยมใช้ เช่น ฟิลเตอร์ที่ลบริ้วรอยหรือปรับสีผิว สะท้อนถึงมาตรฐานความงามในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับความเรียบเนียนและไร้ที่ติของใบหน้า การใช้ฟิลเตอร์เหล่านี้บ่อยครั้งสามารถช่วยเพิ่มความพึงพอใจในรูปลักษณ์ของผู้ใช้งาน เนื่องจากฟิลเตอร์ช่วยลดหรือแก้ไขจุดบกพร่องที่ผู้ใช้งานอาจมองว่าเป็นปัญหา ในอีกด้านหนึ่ง การใช้ฟิลเตอร์เฉพาะที่มุ่งเน้นการแก้ไขลักษณะเฉพาะบนใบหน้า อาจสะท้อนถึงแรงกดดันที่ผู้ใช้งานเผชิญในเรื่องมาตรฐานความงามที่ถูกกำหนดโดยสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ozimek et al.(2023) ที่พบว่า ผลการวิจัยระบุว่าพฤติกรรมแก้ไขภาพมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความน่าดึงดูดใจในการรับรู้ตนเองและความนับถือตนเองที่สื่อกลางผ่านการคัดค้านตนเองและการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ภายนอก

การประเมินการตระหนักรู้ของนักศึกษาต่อผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม พบว่าการตระหนักรู้ของนักศึกษาด้านการรับรู้ความเสี่ยง และด้านแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสมสามารถร่วมกันอธิบายผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเรียนรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลกระทบทางจิตวิทยา ซึ่งให้เห็นว่า นักศึกษาที่ตระหนักถึงความเสี่ยงของการใช้ฟิลเตอร์ เช่น ผลกระทบต่อความมั่นใจในรูปลักษณ์ที่แท้จริง หรือการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง มีแนวโน้มที่จะประเมินผลกระทบทางจิตวิทยาได้มากกว่า ความตระหนักรู้ในลักษณะนี้อาจช่วยลดการใช้งานฟิลเตอร์ที่ไม่เหมาะสม และส่งเสริมความสมดุลในการใช้งาน อย่างไรก็ตาม การรับรู้ความเสี่ยงเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการลดผลกระทบทางจิตวิทยา จำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความรู้และทักษะเพื่อรับมือกับความกดดันที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรฐานความงามในสื่อ แนวทางการใช้งานฟิลเตอร์ความงามอย่างเหมาะสมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการลดผลกระทบทางจิตวิทยา โดยค่าความถ่วงน้ำหนักมาตรฐาน (Beta) ที่ 0.308 ซึ่งให้เห็นว่าการมีความรู้หรือแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ฟิลเตอร์ เช่น การใช้ฟิลเตอร์เพื่อความสนุกสนานหรือการเพิ่มความมั่นใจชั่วคราว โดยไม่ยึดติดกับภาพลักษณ์ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ สามารถช่วยลดผลกระทบทางจิตวิทยาได้ การส่งเสริมการใช้งานฟิลเตอร์อย่างมีสติและสร้างสรรค์ เช่น การเข้าใจว่าฟิลเตอร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมความมั่นใจ ไม่ใช่สิ่งที่กำหนดคุณค่าในตัวเอง อาจช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้งานฟิลเตอร์ได้อย่างเหมาะสมและลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางจิตใจ

ในการศึกษานี้แม้จะพบว่าการรับรู้ความเสี่ยงและแนวทางการใช้งานอย่างเหมาะสมสามารถร่วมกันอธิบายผลกระทบทางจิตวิทยาที่อาจเกิดจากการใช้ฟิลเตอร์ความงามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ยังคงมีข้อจำกัดบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อความแม่นยำของผลลัพธ์ ซึ่งควรพิจารณาในการตีความข้อมูลและนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติ ประการแรกค่า Adjusted R² ที่ได้จากการวิเคราะห์เท่ากับ 0.216 แสดงว่าโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลกระทบทางจิตวิทยาได้เพียงร้อยละ 21.60 เท่านั้น ซึ่งเป็นระดับที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับการศึกษาที่เกี่ยวข้องในลักษณะเดียวกัน จึงอาจสันนิษฐานได้ว่ามีปัจจัยอื่นที่ยังไม่ได้รับการศึกษาในครั้งนี้อยู่ ซึ่งอาจมีผลต่อผลกระทบทางจิตวิทยา เช่น ระดับความมั่นใจในตนเอง ความถี่ในการใช้งานโซเชียลมีเดีย อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน หรือสภาพแวดล้อมทางครอบครัว นอกจากนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเพียงนักศึกษาหญิงในช่วงอายุ 18–30 ปี ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมและมุมมองของกลุ่มผู้ใช้งานฟิลเตอร์ในวัยอื่นหรือบริบทอื่นได้อย่างครอบคลุม อีกทั้งลักษณะของแบบสอบถามที่เป็นการรายงานด้วยตนเอง (self-report) อาจก่อให้เกิดความเอนเอียงของข้อมูลจากอคติส่วนตัวหรือความไม่เต็มใจในการเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตของตัวแปรให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และพิจารณาปัจจัยเชิงจิตวิทยาอื่นที่อาจเกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผลการศึกษามีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในวงกว้างมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยมารตราสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. ความถี่และรูปแบบการใช้ฟิลเตอร์ความงามสะท้อนพฤติกรรมการบริโภคสื่อออนไลน์ นักศึกษามหาวิทยาลัยใช้สื่อดิจิทัลเฉลี่ย 4-6 ชั่วโมงต่อวัน โดย Instagram เป็นแพลตฟอร์มยอดนิยม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการใช้งานที่เน้นการแชร์ภาพถ่ายและวิดีโอ ฟิลเตอร์ความงามที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ ฟิลเตอร์ที่ช่วยลบริ้วรอยและสิว สะท้อนถึงมาตรฐานความงามในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับความเรียบเนียนและไร้ที่ติของใบหน้า

2. ความถี่ในการใช้ฟิลเตอร์ความงามและประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์ การใช้ฟิลเตอร์บ่อยครั้งช่วยเพิ่มความมั่นใจชั่วคราว แต่ในขณะเดียวกันอาจนำไปสู่การพึ่งพาฟิลเตอร์มากเกินไปและสร้างความไม่มั่นใจในรูปลักษณ์ที่แท้จริง

3. การรับรู้ความเสี่ยงและแนวทางการใช้งานที่เหมาะสมช่วยลดผลกระทบทางจิตวิทยาการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงาม เช่น การสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง มีผลต่อการตระหนักรู้และลดการใช้งานที่อาจส่งผลเสียต่อจิตใจ การมีแนวทางการใช้งานฟิลเตอร์ความงามอย่างเหมาะสม เช่น การใช้ฟิลเตอร์เพื่อความสนุกสนานหรือการเพิ่มความมั่นใจชั่วคราว โดยไม่ยึดติดกับภาพลักษณ์เสมือนจริง สามารถช่วยลดผลกระทบทางจิตวิทยา

ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ด้านสื่อ (media literacy) และการยอมรับรูปลักษณ์ตามธรรมชาติ (natural body acceptance) จึงเป็นแนวทางสำคัญในการรับมือกับผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อสุขภาพจิต ทั้งนี้อาจเริ่มได้จากการปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา ไปจนถึงการผลักดันนโยบายระดับสังคม เพื่อสร้างวัฒนธรรมการใช้ฟิลเตอร์อย่างเหมาะสมและเสริมสร้างค่านิยมความงามที่หลากหลายและยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมการใช้ฟิลเตอร์ความงาม นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ฟิลเตอร์ความงามเป็นประจำ โดยเฉพาะบนแพลตฟอร์ม Instagram และ TikTok ฟิลเตอร์ที่นิยมใช้มากที่สุดคือฟิลเตอร์ที่ช่วยลบรอยสิวและปรับผิวให้เรียบเนียน ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฟิลเตอร์ความงามกับการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจในรูปลักษณ์การใช้ฟิลเตอร์ความงามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 172.249$, Sig. = 0.004) กับการรับรู้ตนเอง โดยพบว่า ผู้ที่ใช้ฟิลเตอร์บ่อยมีแนวโน้มเปรียบเทียบรูปลักษณ์ของตนเองกับผู้อื่นมากขึ้น ประเภทของฟิลเตอร์ที่ใช้บ่อยก็มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในรูปลักษณ์ ($\chi^2 = 186.992$, Sig. = 0.005) โดยเฉพาะฟิลเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงรูปหน้า ระดับการตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามนักศึกษาที่มีระดับการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ความงามมีแนวโน้มที่จะควบคุมการใช้ฟิลเตอร์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ($\beta = 0.337$, Sig. = .000) อย่างไรก็ตาม การตระหนักรู้ในระดับสูงไม่ได้ลดพฤติกรรมการใช้ฟิลเตอร์ แต่ส่งผลให้ผู้ใช้อยู่ระดับสูงมากขึ้น ความมั่นใจในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดทำโครงการอบรมหรือแคมเปญให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ฟิลเตอร์ความงามอย่างเหมาะสม รวมถึงการรับรู้ถึงผลกระทบของฟิลเตอร์ที่อาจสร้างมาตรฐานความงามที่ไม่สมจริง

1.2 การกำกับดูแลแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย รัฐควรร่วมมือกับผู้ให้บริการแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในการกำหนดมาตรการ เช่น การติดป้ายกำกับเนื้อหาที่มีการใช้ฟิลเตอร์ หรือการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของฟิลเตอร์ต่อการรับรู้ตนเอง

1.3 การสนับสนุนแนวคิดความงามที่หลากหลายและเป็นธรรมชาติ ภาครัฐและภาคเอกชนสามารถสนับสนุนโครงการที่ส่งเสริมความมั่นใจในรูปลักษณ์ที่แท้จริงของบุคคล เช่น การจัดแคมเปญส่งเสริมความงามตามธรรมชาติ และลดการโฆษณาที่ตอกย้ำค่านิยมความงามที่ไม่สมจริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ศึกษาผลกระทบของการใช้ฟิลเตอร์ความงามต่อภาพลักษณ์ตนเอง ความมั่นใจ และพฤติกรรมการบริโภคสื่อในระยะยาว

2.2 ควรมีการศึกษาที่เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ฟิลเตอร์ในกลุ่มอายุที่แตกต่างกัน เช่น วัยรุ่น วัยทำงาน และผู้สูงอายุ เพื่อทำความเข้าใจแนวโน้มการใช้ฟิลเตอร์และผลกระทบในแต่ละช่วงวัย

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดผลกระทบด้านลบของฟิลเตอร์ความงาม เช่น การออกแบบโปรแกรมส่งเสริมความมั่นใจในรูปลักษณ์ที่แท้จริง หรือการพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถปรับการรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

ปิยวรา อาจหาญวงศ์. (2564). *การออกแบบรูปแบบของผู้มีอิทธิพลด้านความงาม (Beauty Influencers) ในสื่อโซเชียลมีเดีย*. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). *ตลาดความงามและศัลยกรรมไทยปี 2566*. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.

สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย. (2565). *รายงานประจำปี 2565*. กรุงเทพฯ: สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *รายงานการสำรวจพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านความงามของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

องค์กรสหประชาชาติ. (2567). *การสนับสนุนของสหประชาชาติต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://url.in.th/KvLLd>.

Alfonso-Fuertes, I., Alvarez-Mon, M. A., Del Hoyo, R. S., Ortega, M. A., Alvarez-Mon, M., & Molina-Ruiz, R. M. (2023). Time spent on Instagram and body image, self-esteem, and physical comparison among young adults in Spain: observational study. *JMIR formative research*, 7(1), e42207.

Cochran. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd Edition). New York: John Wiley & Sons.

Doh, M., Canali, C., & Karagianni, A. (2024, June). Pixels of Perfection and Self-Perception: Deconstructing AR Beauty Filters and Their Challenge to Unbiased Body Image. In *Proceedings of the 2024 ACM International Conference on Interactive Media Experiences* (pp. 349-353). New York: Association for Computing Machinery.

Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human relations*, 7(2), 117-140.

Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: a theory relating self and affect. *Psychological review*, 94(3), 319.

- Meyer, M. (2024). *Is Botox redefining beauty standards for Gen Z?* American Med Spa Association. Retrieved from <https://americanmedspa.org/news/is-botox-redefining-beauty-standards-for-gen-z>.
- Ozimek, P., Lainas, S., Bierhoff, H. W., & Rohmann, E. (2023). How photo editing in social media shapes self-perceived attractiveness and self-esteem via self-objectification and physical appearance comparisons. *BMC psychology*, *11*(1), 99.
- Rahman, E., Webb, W. R., Rao, P., Yu, N., Garcia, P. E., Ioannidis, S., Sayed, K., Philipp-Dormston, W. G., Carruthers, J. D. A., & Mosahebi, A. (2024). A systematic review on the reinforcement loop in aesthetic medicine and surgery: The interplay of social media, self-perception, and repeat procedures. *Aesthetic Plastic Surgery*, *48*, 3475–3487.
- Rogers, R. W. (1975). A protection motivation theory of fear appeals and attitude change. *The journal of psychology*, *91*(1), 93-114.
- Sattarpanahi, E., kiani, L., Hesami, S., Salehi, N., & Kavousighafi, M. (2024). Body Image and Social Media: A Qualitative Investigation of the Influence of Instagram on Young Women's Self-Perception and Body Satisfaction. *Psychology of Woman Journal*, *5*(2), 25-32.

Knowledge and Understanding towards the Computer - Related Crime Act (No.2) B.E. 2017 of the People in Pathumthani province

Punyapat Panmali^{1*} and Srirath Gohwong²

¹ *Master Student, Department of Political Sciences and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand*

² *Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: punyapat.pan@ku.th*

ABSTRACT

The objective of this study was (1) to study the level of knowledge and understanding towards the Computer - Related Crime Act (No.2) B.E 2017 of the people in Pathumthani province, (2) to compare knowledge and understanding of the Computer Crime Act (No. 2) B.E. 2017 of people in Pathumthani province based on personal characteristics, and (3) to study the relationship between the channels of information perception and the level of knowledge and understanding towards the Computer - Related Crime Act (No.2) B.E 2017 of the people in Pathumthani province. The sample used in the research were 305 people in Pathumthani province. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One Way ANOVA, Chi-square, Scheffe, and Cramer's V The level of significance was set at .05. The results revealed that the level of satisfaction of that the people in Pathumthani Province had a high level of knowledge and understanding of the Computer Crime Act (No. 2) B.E. 2017 The results of the hypothesis testing found that different incomes had significantly different knowledge and understanding of the Computer Crime Act (No. 2) B.E. 2017 at a statistical level of .05, which was in accordance with the hypothesis. The news exposure channels were related to the level of knowledge and understanding of the Computer Crime Act (No. 2) B.E. 2017 of the people in Pathumthani province as a whole, with a relatively small direction.

Keywords: Knowledge, Understanding, The Computer - Related Crime Act (No.2) B.E 2017, People

ความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

บุญญพัฒน์ พานมะลิ^{1*} และ ศรีรัฐ โกวังค์²

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: punyapat.pan@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี (2) เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 305 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, One Way ANOVA, Chi-square, Scheffe และ Cramer's V โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และช่องทางการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีในภาพรวม มีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย

คำสำคัญ: ความรู้, ความเข้าใจ, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560, ประชาชน

© 2025 JSDP: Journal of Spatial Development and Policy

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พฤติกรรมการดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป อาจมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงของประเทศ รวมไปถึงความสงบสุขและศีลธรรมของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 เพื่อบังคับใช้และปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ รวมทั้งรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 โดยจัดตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีภารกิจในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ โดยการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการติดต่อสื่อสารและแก้ไขอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จากข้อมูลสถิติการรับแจ้งคดีอาญาของตำรวจ ปี พ.ศ. 2564 มีคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จำนวน 3,196 คดี และในปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นเป็น 9,252 คดี เพิ่มขึ้น 2.9 เท่าจากปีก่อน (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2565)

จังหวัดปทุมธานี มีระบบการให้บริการด้านการสื่อสาร การให้บริการอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทั้งจังหวัดและสถิติการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายในจังหวัดปทุมธานีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสถิติผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ของประชาชนในภาคกลางมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศอยู่ที่ร้อยละ 95 ร้อยละ 82 และร้อยละ 26.7 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) มีประชากรประมาณ 1,201,532 คน (สำนักบริหารการทะเบียน, 2565) และมีประชากรแอ่งสูงเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจมีการเติบโตสูง จากแหล่งท่องเที่ยว จากโรงงานอุตสาหกรรม มีตลาดกระจายสินค้าการเกษตร มีห้างสรรพสินค้า มีสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนหลากหลายแห่ง และมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อหลายจังหวัด จึงเป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาอยู่อาศัย เรียนหนังสือและประกอบกิจการทั้งกลางวันและกลางคืน และในบางพื้นที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรมและแหล่งมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา เช่น ปัญหาสาธารณสุขโรคและโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม (สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, 2566) ส่งผลให้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำคามผิดทางคอมพิวเตอร์มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำคามผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนจังหวัดปทุมธานี และสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริม เผยแพร่และต่อยอดความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในจังหวัดปทุมธานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำคามผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำคามผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำคามผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,201,532 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565 (สำนักบริหารการทะเบียน, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน (Buchner, 2010) เมื่อพิจารณาขนาดตัวอย่างของสถิติทั้ง 3 ประเภท (210, 305 และ 220 ตัวอย่าง) ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่ครอบคลุมสถิติดังกล่าว เท่ากับ 305 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน (non-proportional stratified sampling)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาแล้ว ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองให้ได้ครบตามจำนวน 305 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีกระบวนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 กระบวนการสร้างเครื่องมือวิจัย แบ่งขั้นตอนของแบบสอบถามออก 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ผ่านช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ดังนี้ เว็บไซต์ข้อมูลข่าวสาร โซเชียลมีเดีย โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ครอบครว เพื่อน บอร์ดประชาสัมพันธ์ การอบรม/สัมมนา

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยแต่ละข้อมีค่า IOC เกิน .50 จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำไปดำเนินการหาความเชื่อมั่นต่อไป

การวิเคราะห์ความแม่นยำตรงด้วยการนำผลคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน เพื่อคำนวณหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

1 = สอดคล้องว่าแบบสอบถามหรือข้อความนั้นวัดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

0 = ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามหรือข้อความนั้นวัดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

-1 = ไม่สอดคล้องว่าแบบสอบถามหรือข้อความนั้นวัดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ทั้งนี้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) แต่ละข้อได้ค่าเกิน .50 จึงนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ต่อไป

2.2.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้ว ไปทำการทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน คือ ประชาชนทั่วไปในกรุงเทพมหานคร และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Reliability Coefficient Alpha) ทั้งนี้ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวม ได้เท่ากับ .72

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 เพศที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 อายุที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 อาชีพที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 รายได้ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 ชุด โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 สืบค้น ข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์และถูกต้อง นำไปสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 305 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและช่องทางในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

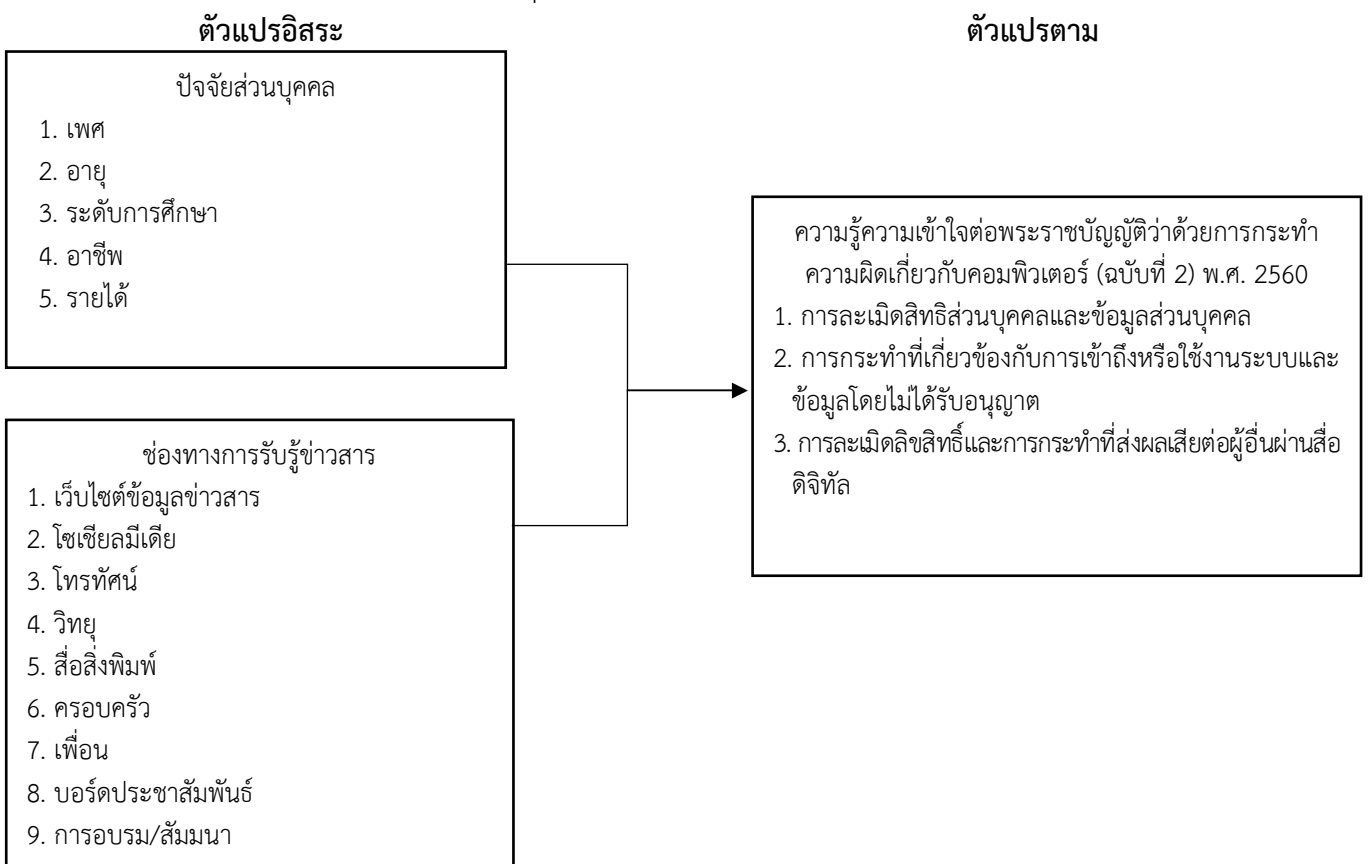
5.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เพื่ออธิบายความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

5.3 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าสถิติการทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบโดยวิธีการ Scheffe ในการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

5.4 การทดสอบความสัมพันธ์ด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) และระดับความสัมพันธ์ด้วย Cramer' V (ค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางในการรับรู้ข่าวสารกับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ ที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 (ราชกิจจานุเบกษา,2560) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า

1. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = .89$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตมากที่สุด ($\bar{X} = .94$) ด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลเสียต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = .92$) และด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล ($\bar{X} = .82$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

ความรู้ความเข้าใจว่าด้วย พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1.การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล	.82	.22	มาก
2.การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต	.94	.18	มาก
3.การละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลเสียต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล	.92	.18	มาก
รวม	.89	.18	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่ารายได้ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=305)

ตัวแปรอิสระ	ระดับนัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	.589	-	✓
อายุ	.637	-	✓
ระดับการศึกษา	.870	-	✓
อาชีพ	.243	-	✓
รายได้	.023*	✓	-

หมายเหตุ: *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม มีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย (Cramer’s V = .14) และช่องทางการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล (Cramer’s V = .17) รองลงมา ในด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล (Cramer’s V = .15) และด้านการกระทำที่เกี่ยวกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต (Cramer’s V = .14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560

ตัวแปร	Cramer’s V
ความรู้ความเข้าใจในภาพรวม	.14
ด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล	.17
ด้านการกระทำที่เกี่ยวกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต	.14
ด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล	.15

อภิปรายผล

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต และด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัตินี้ มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งหากไม่รับรู้หรือรับทราบข้อกำหนดดังกล่าว จะส่งผลให้เกิดการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ได้ และเกิดความสนใจที่จะศึกษากฎหมายนี้มากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้ตนเองกระทำผิดโดยมิได้ตั้งใจ รวมทั้งช่องทางในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายนี้ ในปัจจุบันมีหลากหลายช่องทาง จึงทำให้ประชาชนสามารถศึกษาและค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมได้หลากหลายช่องทางตามไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ รักติกุล (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของเจนเอเรชั่นซีและเจนเอเรชั่นวาย พบว่า กลุ่มเจนเอเรชั่นซีและเจนเอเรชั่นวายมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจากสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) ประเภทข่าวสารที่เปิดรับคือข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ โดยมีเหตุผลในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเพื่อระมัดระวังในการใช้สื่อออนไลน์ เมื่อสำรวจด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ พบว่า กลุ่มเจนเอเรชั่นซีมีความรู้ระดับมาก (ร้อยละ 52.5) ในขณะที่กลุ่มเจนเอเรชั่นวายมีความรู้ระดับปานกลาง (ร้อยละ 49.5)

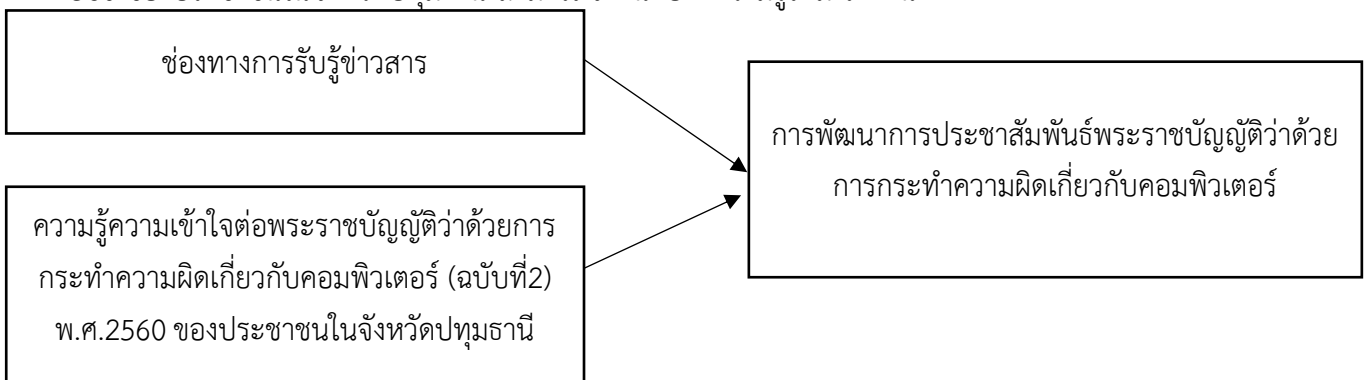
ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 10,001 - 30,000 บาท มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ในภาพรวมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท รายได้ 30,001 - 50,000 บาท และรายได้มากกว่า 50,000 บาท เนื่องจากประชาชนในจังหวัดปทุมธานีที่มีรายได้ 10,001 - 30,000 บาท ให้ความสนใจและมีความพยายามที่จะเรียนรู้

พระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตในการศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎหมายและเทคโนโลยีของตนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำให้มีความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือกลุ่มที่รายได้สูงกว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมมีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย และช่องทางการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล รองลงมา ด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลเสียต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล และด้านการกระทำที่เกี่ยวกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่มีการบังคับใช้เพื่อป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากคอมพิวเตอร์และหากกระทำความผิดต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ รวมทั้งช่องทางการรับรู้ข่าวสารมีความหลากหลายทำให้ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีรับรู้และเข้าใจว่าการกระทำความผิด บทลงโทษของพระราชบัญญัตินี้จากโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ข้อมูลข่าวสาร หรือกลุ่มเพื่อนที่มีการพูดคุยกันในประเด็นที่เกี่ยวกับบทลงโทษและผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่สำหรับประชาชนกฎหมายเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ยากจึงต้องให้ความสำคัญกฎหมายในเชิงลึกและช่องทางการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัล โซเชียลมีเดีย ยังมีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องที่ไม่ได้รับการคัดกรองข้อมูลอย่างละเอียด หากประชาชนรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น อาจเป็นข้อมูลผิดพลาด ถึงแม้ว่าช่องทางการรับรู้ข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดียจะมีช่องทางที่เผยแพร่ข่าวสารหรือกฎหมายที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เรียนรู้และเข้าใจพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถเข้าใจกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ รักติกุล (2563) พบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ แต่ขณะที่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในกลุ่มของเจนเอเรชั่นซี แต่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มของเจนเอเรชั่นวาย และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และแนวโน้มพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ ของเจนเอเรชั่นซีและเจนเอเรชั่นวาย

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี สามารถจำแนกองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 2 ช่องทางการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ และความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการกระทำที่เกี่ยวข้อกับการเข้าถึงหรือใช้งานระบบและข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต และด้านการละเมิดลิขสิทธิ์และการกระทำที่ส่งผลเสียต่อผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการประชาสัมพันธ์พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามสถานการณ์และ

รูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รายได้ที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ไม่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้ข่าวสารกับระดับความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีมีทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้ ควรนำมาเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐ คือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

1.2 จากศึกษาวิจัยที่ได้ในด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ควรประชาสัมพันธ์พระราชบัญญัตินี้ให้มากยิ่งขึ้นและเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้และเพื่อให้เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตและการติดต่อสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องของประชาชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะประชาชนในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ได้ผลการวิจัยมาพัฒนาและนำมาใช้เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐต่อไป

2.2 การวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ นอกจากตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น พฤติกรรมการเล่นอินเทอร์เน็ตของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

2.3 การวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มงานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น มีการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานีและสัมภาษณ์ประชาชนในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีความครอบคลุมและละเอียดมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 134 ตอนที่ 10 ก. , หน้า 24-35

สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2565). *อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมไทยในวันนี้ ปี พ.ศ. 2565*. สืบค้นจาก

<https://www.oja.go.th/wp-content/uploads/2023/09/updating-thai-criminal-justice-2022-new.pdf>.

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2566 - 2570 ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สืบค้นจาก http://www.pathumthani.go.th/new_web/webplan/1.pdf.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *สำรวจการมีและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563*. สืบค้น

จาก https://catalogapi.nso.go.th/api/doc/ICTH_7_20.pdf.

สำนักบริหารการทะเบียน. (2565). *สถิติทางการทะเบียน*. สืบค้นจาก

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/>.

อานนท์ รักติกุล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ของเจนเอเรชั่นซีและเจนเอเรชั่นวาย. (วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

Buchner, A. (2010). *G*Power: Users Guide-Analysis by design*. Düsseldorf: Heinrich-Heine-Universität.